

Jaarstukken 2009

Jaarstukken 2009

Een bijzonder jaar

Inhoud

Jaarstukken 2009

Jaarverslag

1)	Voorwoord.....	Pag. 6
2)	Inleiding.....	Pag. 9
3)	Rekening in een opslag	Pag. 11
4)	Programma 1 Ruimte en Bouwen.....	Pag. 12
5)	Programma 2 Duurzaamheid.....	Pag. 17
6)	Programma 3 Ruimtelijk Beheer.....	Pag. 24
7)	Programma 4 Accommodaties en Sport.....	Pag. 30
8)	Programma 5 Betrokken samenleving.....	Pag. 33
9)	Programma 6 Open bestuurscultuur.....	Pag. 44
10)	Programma 7 Publieke dienstverlening.....	Pag. 48
11)	Programma 8 Openbare Orde en Veiligheid.....	Pag. 51
12)	Programma 9 Solide financieel beleid.....	Pag. 56
13)	Paragraaf Lokale Heffingen.....	Pag. 59
14)	Paragraaf Weerstandsvermogen.....	Pag. 63
15)	Paragraaf Kapitaalgoederen.....	Pag. 72
16)	Paragraaf Financiering.....	Pag. 77
17)	Paragraaf Bedrijfsvoering.....	Pag. 82
18)	Paragraaf Verbonden partijen.....	Pag. 88
19)	Paragraaf Grondbeleid.....	Pag. 95

Jaarrekening

20)	Inleiding.....	Pag.104
21)	Programma 1 Ruimte en Bouwen.....	Pag. 106
22)	Programma 2 Duurzaamheid.....	Pag.108
23)	Programma 3 Ruimtelijk Beheer.....	Pag. 109
24)	Programma 4 Accommodaties en Sport.....	Pag.112
25)	Programma 5 Betrokken samenleving.....	Pag. 113
26)	Programma 6 Bestuurscultuur.....	Pag. 116
27)	Programma 7 Publieke dienstverlening.....	Pag. 117
28)	Programma 8 Openbare Orde en Veiligheid.....	Pag. 118
29)	Programma 9 Solide financieel beleid.....	Pag. 119
30)	Balans en toelichting.....	Pag. 123
31)	Overzicht incidentele baten en lasten.....	Pag. 142
32)	Sisa bijlage.....	Pag. 144
33)	Accountantsverklaring.....	Pag. 151

Jaarverslag

1. Voorwoord

Een bijzonder jaar

Voor u ligt de jaarrekening 2009, die u in formele zin wordt aangeboden door het nieuwe college. In materiële zin is het vorige college verantwoordelijk voor de verantwoording over 2009, een jaar dat vanuit financieel oogpunt de boeken in gaat als “bijzonder”. Reden hiervoor is dat in 2009 de verkoop van de aandelen Nuon plaatsvond. Hoewel maar de helft van de aandelen aan het Zweedse energiebedrijf Vattenfall werd geleverd (in 2011, 2013 en 2015 volgen de overige tranches), moet volgens de voorschriften de totale verkoop als resultaat in 2009 worden verantwoord. Dat betekent een bate van bijna € 40 mln. (hiervan is inmiddels de helft gestort in de reserve Nuongelden en de andere helft moet volgens de voorschriften bij de bestemming van het rekeningsresultaat worden betrokken). Voor de juiste beeldvorming is in de presentatie van het saldo (zie hoofdstuk 3 Rekening in één oogopslag) het Nuon-resultaat apart zichtbaar gemaakt. Wanneer we dat bedrag buiten beschouwing laten, sluit de jaarrekening met een tekort van ruim € 4,8 mln (afgerond).

Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

1. een lagere doorbelasting van uren naar projecten en grondexploitatie	€ 1,2 mln.
2. afboeking van de boekwaarde van het MOC terrein	€ 0,9 mln.
3. het treffen van een voorziening voor de boekwaarde Duivenvoorde corridor	€ 0,5 mln.
4. het treffen van een voorziening voor de boekwaarde Rabobank/Deltaplein	€ 0,3 mln.
5. afboeken boekwaarde i.v.m. niet te verhalen kosten Starrenburg III	€ 1,5 mln.
6. afboeken boekwaarde Huis van Voorschoten	€ 0,3 mln.

De bedragen genoemd onder de punten 2 t/m 5 worden in 2010 gedekt uit de vereveningsreserve grondexploitatie ten gunste van de algemene dienst en/of concernreserve en hebben met name op het gebied van de rente nadelige invloed op de exploitatie van 2010 en verder. Dit gegeven, samen met de andere ontwikkelingen op het gebied van financiën (bijv. algemene uitkering), zal zeker een negatief effect hebben op het saldo van de begroting 2011 en verder.

Over de financiële situatie van de projecten uit het Meerjaren Programma Grondexploitatie (MPG) bent u reeds eerder geïnformeerd (onder andere in de raadsvergadering van 5 november 2010). Het MPG wordt u tegelijk met de jaarstukken 2009 aangeboden en is ten opzichte van vorig jaar zichtbaar verbeterd door actualiteit leesbaarheid en informatiewaarde.

Ook in andere opzichten was 2009 een bijzonder jaar. Wethouder Horlings trad af naar aanleiding van de overschrijding van het krediet voor de aanleg van de Traverse. Die overschrijding leidde vervolgens tot een onderzoek van de Rekenkamercommissie. Als college hebben we de conclusies en aanbevelingen onderkend en zijn aan de slag gegaan met een verbeterplan: “Veranderen voor Voorschoten, Zeggen wat je doet, doen wat je zegt”.

De samenwerking tussen Wassenaar en Voorschoten krijgt steeds meer vorm. Begin 2009 zijn na een quickscan naar de samenwerkingsmogelijkheden bestuursopdrachten opgesteld. De onderwerpen voor samenwerking zijn breed gekozen: beleidsontwikkeling, uitvoering, kennisdeling, etc. en betreft onder meer de vakgebieden P&O, ICT en Financiën. Net voor de zomervakantie zijn de bestuursopdrachten (gevat in een strategisch kader) in beide gemeenteraden behandeld. Het eerste zichtbare resultaat is inmiddels een feit. Per 1 januari 2010 zijn de twee afdelingen P&O samengebracht tot één operationele afdeling.

Behalve een bijzonder jaar, was 2009 ook een jaar waarin goede resultaten zijn bereikt en een flink aantal beleidsnota's is opgesteld. In september is de Groenstructuurvisie vastgesteld, zodat bepaald kan worden op welke manier het groene karakter van het dorp kan worden behouden. In juli heeft u de Verkeersvisie vastgesteld, met als speerpunt het inrichten van 30 km zones.

Op 5 november 2009 heeft uw raad ingestemd met een initiatiefvoorstel van de fracties van ONS Voorschoten, VVD en CDA om een financiële bijdrage te leveren van € 2,7 miljoen voor de herontwikkeling van de locatie Rabobank/Deltaplein.

Op het gebied van duurzaamheid heeft "Voorschoten CO2 wijzer", in samenwerking met de gemeente, een publiekscampagne opgestart om burgers te laten overstappen op groene stroom. Het effect hiervan is nog beperkt geweest, reden waarom ook bedrijven subsidie konden aanvragen. Onder het kopje duurzaamheid valt ook het vaststellen van het Baggerplan 2010-2019.

In 2009 is de Woonvisie van Voorschoten vastgesteld en is voor jongeren en starters op de woningmarkt het instrument starterslening geïntroduceerd.

De door u vastgestelde Nota Erfgoed geeft de kaders aan hoe in Voorschoten met erfgoed zal worden omgegaan.

In december heeft u besloten het project "Huis van Voorschoten" te beëindigen en na de gemeenteraadsverkiezingen een besluit te nemen over ontwikkeling van het gebied MOC/Wagenerf.

In 2009 is de kadernota wijkgericht werken vastgesteld, die met name vast legt hoe reeds in gang gezette verbeteringen in het kader van serviceverlening, vraaggericht werken en het betrekken van bewoners kunnen worden geoptimaliseerd.

Onder de noemer open bestuurscultuur zijn in 2009 verschillende trajecten op het gebied van burgerparticipatie doorlopen zoals bij "Huis van Voorschoten", de 30 km zone in de Nassauwijk en het "wijkbeleid". Ook is het eerste burgerinitiatief van de gemeente van start gegaan in 2009: Het Theehuis Rosenburgh. De manier waarop wij met het Burgerjaarverslag 2008 zijn omgegaan (door inwoners nadrukkelijk hun mening te vragen), heeft veel waardering opgeleverd. Graag verwijzen wij u naar het separate Burgerjaarverslag 2009.

Eind 2009 is het programma "Focus op dienstverlening" voor de periode 2010 - 2012 vastgesteld en zijn de voor de eerste jaarschijf benodigde middelen beschikbaar gesteld. Met dit programma wordt de totale dienstverlening gemoderniseerd en aangepast aan wettelijke eisen en landelijke ontwikkelingen zoals het concept "Antwoord@" en de vraag van onze burgers.

Eind 2009 is de voorbereiding van het integrale veiligheidsbeleid afgerond.

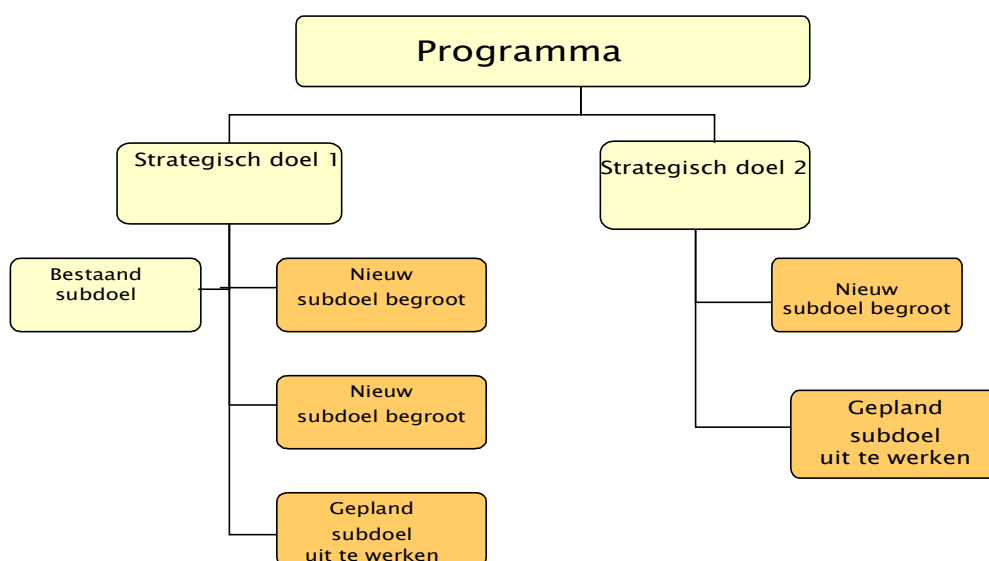
2. Inleiding

De indeling in- en onderdelen van dit boekwerk corresponderen met de in het 'Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten' (BBV) voorgeschreven opzet van de gemeentelijke jaarstukken. De jaarstukken vormen het finale verantwoordingsdocument voor het jaar 2009 voor de gemeenteraad. In dit document treft u de complete financiële stand van zaken, gekoppeld aan de binnen de diverse programma's bereikte resultaten, aan.

De jaarstukken moeten tenminste bestaan uit:

- 1) het jaarverslag;
  - a) de programmaverantwoording;
  - b) de paragrafen.
- 2) de jaarrekening.
  - a) de programmarekening en de toelichting;
  - b) de balans en de toelichting.

2.1 De programma's

Belangrijk onderdeel van het jaarverslag is de programmaverantwoording. Deze is volgens een vaste indeling opgezet. Zo begint ieder programma met een doelenboom, waarin vanuit de strategische doelen wordt toegewerkt naar operationele doelen in de organisatie.

2.1.1 Programmadoel

In deze paragraaf staat waarvoor het programma er is. Het doel maakt duidelijk, waar wij voor staan. Het is afgeleid van onze visie op de toekomst van Voorschoten.

2.1.2 Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

In deze paragraaf beschrijven we per subdoel wat we hebben bereikt en wat we hebben gedaan. Bij het deel "Wat hebben we bereikt" is de focus vooral naar buiten gericht. Wat heeft de Voorschotenaar er aan en hoe en in welke mate is de situatie in ons dorp verbeterd? Het gaat daarbij dus vooral om de in de samenleving en (openbare) ruimte zichtbare veranderingen. Daarbij staat steeds eerst met een vraagteken vermeld wat we wilden bereiken volgens de begroting 2009. Daarachter is opgeschreven in hoeverre dat is gelukt. Het onderdeel "Wat hebben we daarvoor gedaan?" verwijst eveneens naar de begroting 2009. Iedere prestatie die we hadden afgesproken in de begroting 2009 is vermeld. U leest hier vervolgens wat daarvan terecht is gekomen.

2.1.3 Termijnagenda

De termijnagenda wordt door de raad vastgesteld. In deze jaarstukken is bij de verschillende programma's aangegeven om welke onderwerpen het gaat en hoe de stand van zaken hiervan is. In de termijnagenda 2009 stonden niet de operationele resultaten van de organisatie, maar slechts die, die leidden tot een agendapunt op de raadsvergadering. Over de voortgang van de realisatie van operationele resultaten die geen aparte besluitvorming van de raad vereisten, is in 2009 afzonderlijk gerapporteerd.

2.1.4 Wat heeft het gekost?

In deze paragraaf zijn de gerealiseerde lasten en baten 2009 opgenomen, behorende bij het betreffende programma.

3. Rekening in één oogopslag

3.1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt in het kort een overzicht gegeven waar we het geld aan hebben uitgegeven en waar het vandaan kwam.

3.2. Netto uitvoeringskosten bestaand beleid per programma

Dit zijn alle (netto) kosten die wij maken voor de uitvoering van het bestaande beleid in een programma. De detaillering hiervan vindt u terug in de programmahoofdstukken. Uitvoeringskosten van een programma zijn uiteraard gekoppeld aan de doelen die we willen bereiken met een programma.

3.3. Netto uitvoeringskosten per programma

In onderstaande tabel worden de uitvoeringskosten per programma weergegeven.

	Werkelijk 2008	Primitief 2009	Begroot 2009	Werkelijk 2009
Ruimte en Bouwen	834.616	827.255	-1.660.789	3.649.296
Duurzaamheid	64.076	28.629	28.629	8.174
Ruimtelijke beheer	7.438.768	6.711.093	3.410.676	3.287.331
Accommodaties en sport	1.608.575	1.624.245	2.526.519	2.819.560
Betrokken samenleving	8.977.642	10.865.490	11.108.052	10.409.720
Open bestuurscultuur	3.638.870	3.461.270	3.832.622	3.974.106
Publieke dienstverlening	271.550	330.047	320.080	240.794
Openbare orde en veiligheid	1.654.571	1.397.935	1.605.502	1.675.176
Algemene dekkingsmiddelen	-23.157.657	-23.926.671	-63.594.969	-63.608.058
Resultaat vóór mutaties reserves	1.331.011	1.319.293	-42.423.678	-37.543.901
Storting reserves	7.478.605	289.419	52.311.974	38.239.573
Onttrekking reserves	8.647.989	1.608.712	9.888.296	16.514.622
Resultaat na mutaties (incl. verkoop aandelen)	161.627	0	1	-15.818.948
Resultaat na mutaties (incl. verkoop aandelen)	161.627	0	1	-15.818.948
Elimineren genormeerd resultaat verkoop aandelen Nuon				20.585.472
Resultaat jaarrekening				4.766.524

- = voordeel

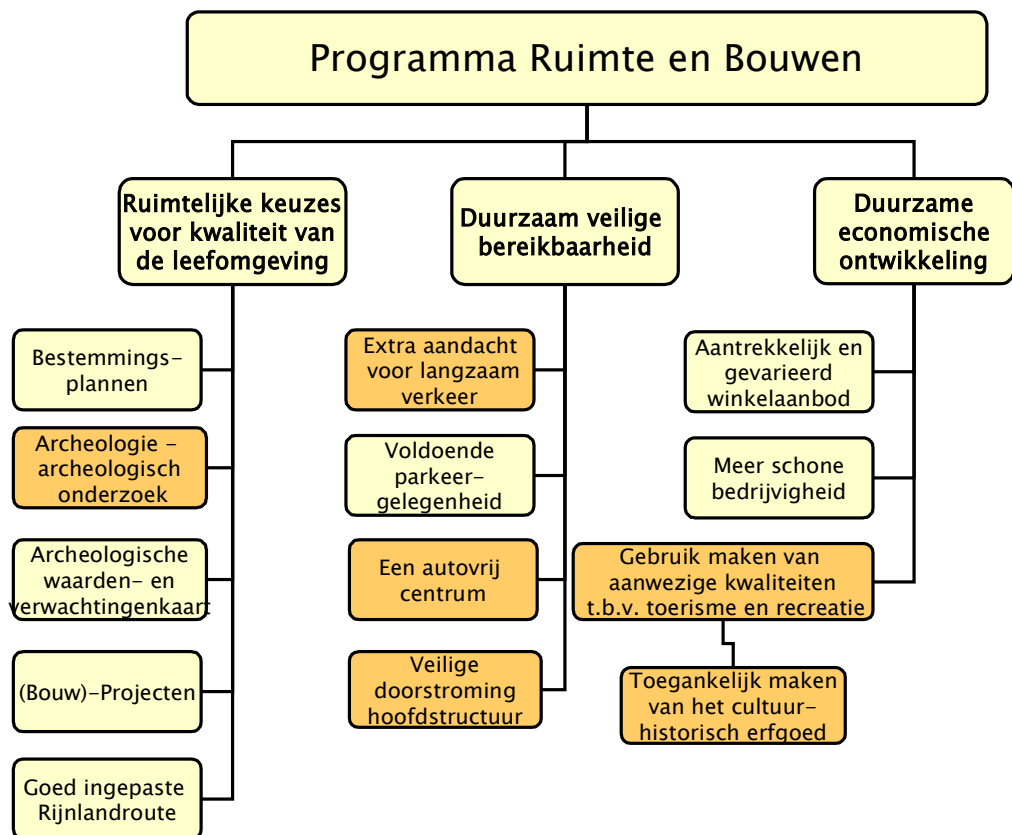
+ = nadeel

Balans

x € 1.000	31-dec-09	31-dec-08
Totaal Balans		
Vaste activa	64.675	42.149
Vlottende activa	13.198	12.530
Totaal activa	77.873	54.679
Vaste passiva	69.154	40.074
Vlottende passiva	8.719	14.605
Totaal passiva	77.873	54.679

4. Programma 1 Ruimte en Bouwen

Coördinerend portefeuillehouder: Wethouder H.Tjalma-den Oudsten

4.1 Programmadoel

De gemeente zorgt voor een optimale benutting en een duurzame inrichting van de openbare ruimte. Voor nu en voor in de toekomst. Het gemeentebestuur stelt de kaders en scheidt de randvoorwaarden voor de ruimtelijke ontwikkeling door het maken van beleidskeuzes, waarbij een goede ruimtelijke samenhang uitgangspunt is. Speerpunten zijn het scheppen van een goed woon- en leefklimaat voor onze inwoners, het realiseren en het behouden van een goed voorzieningenniveau, het bevorderen van een goed ondernemersklimaat, het versterken van de groene functie van het buitengebied en specifiek de landgoederen. Daarnaast richt het gemeentebestuur zich ook op een goede en duurzaam veilige bereikbaarheid van Voorschoten, voor het verkeer over de weg, met extra aandacht voor langzaam verkeer, alsmede voor het openbaar vervoer. Richtinggevend voor de realisatie hiervan is de Structuurvisie 2006-2020.

4.2. Ruimtelijke keuzes voor kwaliteit van de leefomgeving

4.2.1. *Wat hebben we bereikt?*

4.2.1. *We wilden het volgende bereiken:*

- Behoud van het groene karakter van het dorp;
- Behouden van de fysieke eenheid van Voorschoten (geen bovengrondse Rijnlandroute);
- Vernieuwen en voorkomen van leegstand en lang braakliggende gebieden.

4.2.1.a. *De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:*

Om te kunnen bepalen op welke manier het groen karakter van het dorp kan worden behouden is in september de Groenstructuurvisie vastgesteld. In deze structuurvisie is aangegeven welk groen essentieel is en behoort tot de hoofdstructuur, welke groenstroken in aanmerking komen om te worden verkocht en op welke plaatsen in het dorp het groen dient te worden versterkt door uitbreiding en aanplant. Het beheer en onderhoud kan hierdoor efficiënter en beter plaatsvinden. Daarnaast is er een mogelijkheid gecreëerd voor particulieren om op een groot aantal plaatsen snippergroen te kunnen kopen om daarmee het erf bij de woning te vergroten. In het kader van Volkshuisvesting zijn maatregelen genomen om leegstand te voorkomen zoals tijdelijke verhuur van woningen die al lange tijd te koop zijn.

4.2.2. *Wat hebben we daarvoor gedaan?*

4.2.2.a. *Actualiseren van bestemmingsplannen, waardoor in 2012 voor geheel Voorschoten een samenhangend en geactualiseerd bestemmingsplan bestaat.*

In het kader van het actualiseren van bestemmingsplannen is een concept Handboek bestemmingsplannen opgesteld waarin de belangrijkste algemene uitgangspunten voor alle bestemmingsplannen zijn opgenomen. Dit betekent dat voor de hele gemeente in beginsel dezelfde regelingen worden gehanteerd. De herziening van de bestemmingsplannen kan daardoor aanzienlijk sneller en gestructureerd worden aangepakt. Tevens is gestart met bestemmingsplan West dat in concept gereed is.

4.2.2.b. *Herstellen van de groene waarde van de Duivenvoordecorridor en het versterken van de recreatieve functie van dit gebied.*

In 2009 heeft de Raad van State uitspraak gedaan over beroepszaken die in het kader van het bestemmingsplan Buitengebied zijn ingediend. Deze uitspraak heeft tot gevolg dat het bestemmingsplan op een aantal punten dient te worden aangepast. De aanpassingen hebben geen betrekking op de uitwerkingslocaties. De onderhandelingen voor verwerving van de bestaande glastuinbouwbedrijven zijn in 2009 doorgedaan, maar hebben nog niet geleid tot verwerving en sanering.

4.2.2.c. Een strategische aanpak en een stevige belangenbehartiging in de regio ten aanzien van de Rijnlandroute.

De planontwikkeling voor de Rijnlandroute is een langdurig proces waarin steeds opnieuw reactie op nieuwe ontwikkelingen noodzakelijk is. Naast de strategische benadering vanuit de gemeente Voorschoten. Hiervoor is onder andere inspraak in Provinciale Statencommissie voorbereid, is een petitie aan de Tweede Kamercommissie aangeboden en is een ontwikkelingsstrategie opgesteld. Daarnaast is in december 2009 een informatieavond voor alle inwoners van Voorschoten georganiseerd.

4.2.2.d. Projecten

Deze informatie komt in de projectenbrochure. De brochure wordt in dezelfde raad behandeld als die van de jaarrekening 2009.

4.2.2.e Agenda

Nota	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
Inspraak startnotitie M.E.R. Rijnlandroute	ja	M.E.R rapporten liggen vanaf maart 2010 ter inzage

4.3. Duurzaam veilige bereikbaarheid

4.3.1. Wat hebben we bereikt?

4.3.1. We wilden het volgende bereiken:

- Duurzaam veilige bereikbaarheid, met name voor langzaam verkeer;
- Het aantal verkeersongelukken op de hoofdwegen van Voorschoten houdt positieve tred ten opzichte van de landelijke trend. Dat wil zeggen dat het aantal ongelukken minder toeneemt of meer daalt dan de landelijke trend. Een (overigens ongewenste) toename kan het geval zijn door invloeden van buitenaf.

4.3.1.a De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

De Verkeersvisie Voorschoten is door de raad vastgesteld. Tijdens de begrotingsbehandeling is ervoor gekozen om in eerste instantie de aanleg van 30-km zones uit te voeren te beginnen met de afronding van de Nassauwijk. Op enkele plaatsen vindt de aanleg van 30 km-zones plaats in samenhang met rioleringswerkzaamheden.

4.3.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

4.3.2.a Een visie vaststellen voor verkeer en vervoer (4V: Visie op Verkeer en Vervoer in Voorschoten), waarin in ieder geval de volgende punten zijn opgenomen:

De Verkeersvisie is 9 juli 2009 door de Raad vastgesteld. Ter concretisering van de te nemen maatregelen en de daarbij behorende kosten is de Verkeersvisie uitgewerkt in een Maatregelenpakket Verkeer en Vervoer (MPV). Aan de hand van dit maatregelenpakket is bij de

begrotingsbehandeling er in verband met de financiële positie van de gemeente voor gekozen om een beperkt aantal maatregelen uit te voeren. De belangrijkste hiervan is het inrichten van 30 km zones.

4.3.2.b. Uitvoeren van het plan voor de Traverse (Leidseweg/Veurseweg/Koningin Julianalaan)

De tweede fase van de aanleg van de Traverse is gedurende het jaar uitgevoerd, inclusief de aanleg van de rotonde voor het gemeentehuis.

4.3.2.c Uitvoeren van het beleidsplan voor parkeervoorzieningen in het centrum voor fietsen en gemotoriseerd verkeer.

De uitwerking van de parkeervoorzieningen voor fietsers is eind van het jaar ter hand genomen en zal in 2010 tot uitvoering worden gebracht op die locaties waar dat mogelijk is. Het aantal parkeerplaatsen voor auto's is uitgebreid na de sloop van het Fixet-gebouw aan de Kon Marinelaan en de aanleg van parkeerplaatsen op de Pr. Margrietlaan.

4.3.2.d Agenda

Nota	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
4V-nota	Ja	

4.4. Duurzame economische ontwikkeling

4.4.1. Wat hebben we bereikt?

4.4.1. We wilden het volgende bereiken:

- Een aantrekkelijk en gevarieerd winkelaanbod;
- Een sterke economische impuls met schone, duurzame bedrijvigheid;
- Beter gebruik van de aantrekkelijke kwaliteiten van Voorschoten ten behoeven van toerisme en recreatie;
- Revitalisering bedrijventerreinen;
- Een aantrekkelijke en sterke warenmarkt voor consumenten en marktkoopliden.

4.4.1.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

De bouw van de nieuwe AH-vestiging met zoomwinkels en parkeerkelder vordert gestaag.

4.4.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

4.4.2.a Ruimte bieden aan schone bedrijvigheid, door onder andere uitvoering te geven aan de kantorennota en uitgifte en realisatie van het defensieterrein.

De uitgifte en realisatie van het defensie terrein is nog niet ter hand genomen, omdat daarvoor een goed ruimtelijk kader beschikbaar moet zijn. De voorbereidende werkzaamheden voor het opstellen van een gebiedsvisie en het bestemmingsplan zijn in 2009 voortgezet. De uitwerking van de kantorennota heeft in 2009 nog niet plaatsgevonden, omdat prioriteit is gegeven aan een detailhandelsvisie voor het centrum. Daarbij kan de kantorennota worden gezien als een van de uitwerkingen van die visie

4.4.2.b De relatie tussen de ondernemers van Voorschoten en de gemeente verbeteren, onder andere door goed relatiebeheer en het ondernemersloket.

Het op peil houden van de contacten met ondernemers is een continue proces en wordt onder andere vormgegeven in het periodiek overleg in het Economisch Overleg Voorschoten. Het ondernemersloket is in 2009, in verband met een vacature Economische Zaken, alleen digitaal aanwezig geweest. De enkele ontvangen reacties zijn inmiddels afgehandeld. Een verdere uitbouw van het digitale loket heeft echter nog niet plaatsgevonden.

4.4.2.c Realiseren van aantrekkelijk en gevarieerd winkelaanbod.

Ter voorbereiding van ontwikkelingen in het centrum is een conceptdetailhandels visie voor het centrum opgesteld. Het concept is tot stand gekomen met inbreng van de klankbordgroep bestaande uit organisaties en ondernemers. In de conceptvisie wordt een uitspraak gedaan over gewenste ontwikkelingen ter versterking van de aantrekkelijkheid van het centrum

4.4.2.d Stimuleren van recreatie en toerisme.

In het kader van recreatie en toerisme heeft Voorschoten deelgenomen aan de Vlietdagen.

4.4.2.e Organiseren van een sterke en aantrekkelijke markt in de Voorstraat te Voorschoten.

Er hebben zich in 2009 geen ontwikkelingen bij de markt voorgedaan. Wel zal in het kader van een goed beheer en aantrekkelijkheid van de markt de marktverordening worden herzien. Dit wordt in 2010 opgepakt

4.4.2.f Agenda

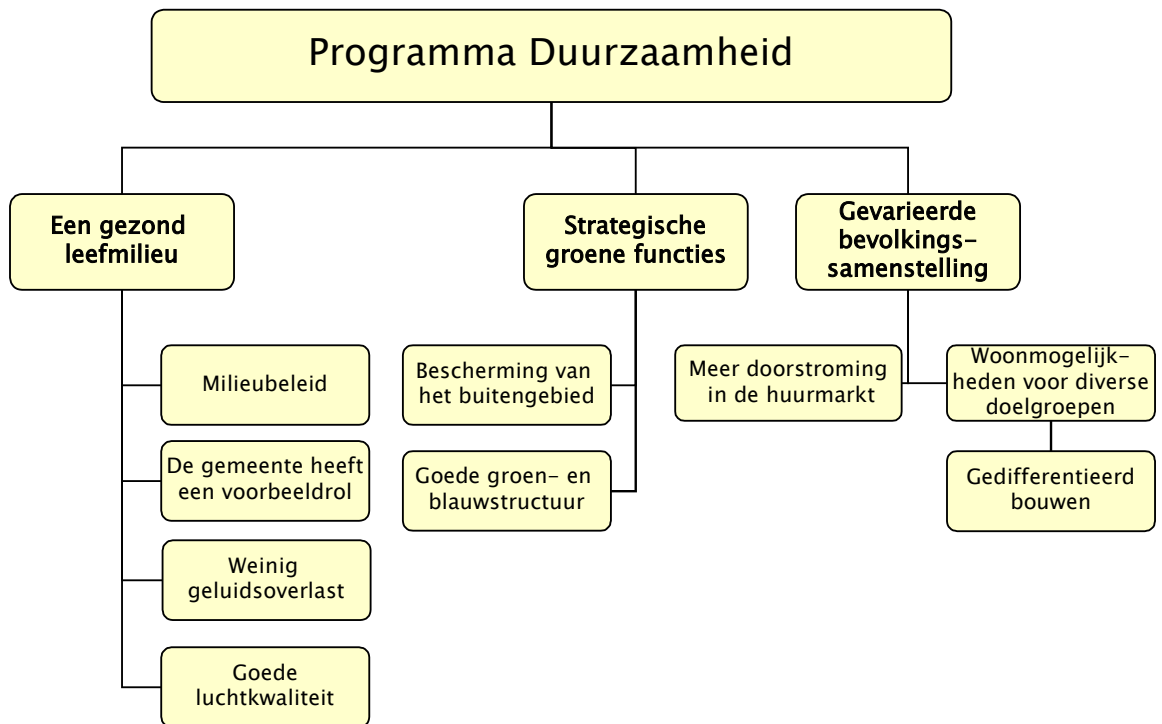
Nota	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
Kantorennota	Nee	Start na detailhandelsvisie
Detailhandelsnota	Nee	In concept gereed, procedure loopt

4.5 Wat heeft het gekost?

Programma 1 Ruimte en Bouwen	Werkelijk 2008	Primitief 2009	Begroot 2009	Werkelijk 2009
Baten	13.487.331	2.052.408	4.803.837	6.240.913
Lasten	14.321.947	2.879.663	3.143.048	9.890.209
Saldo	834.616	827.255	-1.660.789	3.649.296

5. Programma 2 Duurzaamheid

Coördinerend portefeuillehouder: Wethouder W.H.B. van Dunné

5.1. Programmadoel

Het bewaken van duurzaamheid op verschillende terreinen om de leefbaarheid binnen onze samenleving te behouden. Een duurzame samenleving is van belang voor het welzijn van de mensen die nu leven, maar ook voor de generaties na ons. Het gemeentelijk beleid levert door duurzaam bouwen en milieubesparende maatregelen een actieve bijdrage aan het vestigingsklimaat en de milieukwaliteit in onze leefomgeving. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door energie- en milieubesparende maatregelen in de eigen accommodaties en stimuleert daardoor de bewustwording bij burgers. Het groene karakter van het dorp moet behouden blijven met aandacht voor ecologische en landschappelijke structuren.

5.2. Een gezond leefmilieu

5.2.1. *Wat hebben we bereikt?*

5.2.1. *We wilden het volgende bereiken:*

- Vermindering van geluidsoverlast;
- Verbetering van de luchtkwaliteit;
- Milieubewuster handelen door ons gemeentepersoneel en onze burgers;

- Duurzame en milieuvriendelijke nieuwbouwmethoden voor woningen en maatschappelijke voorzieningen;
- Toewerken naar een CO₂-neutrale gemeentelijke organisatie en een CO₂-neutrale gemeente;
- Energieverbruik verminderen en het gebruik van duurzame en milieubesparende maatregelen stimuleren door bij nieuwbouw van gemeentelijke gebouwen energie- en milieubesparende maatregelen in de plannen mee te nemen en waar mogelijk en zinvol bestaande gebouwen aan te passen.
- Uit de landelijke duurzaamheidsmeter blijkt een verbetering van het leefklimaat en de milieukwaliteit in Voorschoten (af te lezen aan de score).

5.2.1.a De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

Geluidsoverlast: in 2009 zijn veel klachten geweest als gevolg van de bouw van de nieuwe Albert Heijn in het centrum van Voorschoten. De afdeling RB heeft veel tijd besteed aan het geven van communicatie aan omwonenden en winkeliers, zodat duidelijk werd tot hoelang de geluidsoverlast en trillingen zouden aanhouden. Er waren nauwelijks andere geluidsklachten. In 2007 is er een Geluidsbelastingkaart vastgesteld die inzicht geeft in de hinder en de geluidsniveaus die inwoners van de gemeente ondervinden. Naar aanleiding van deze kaart is er in 2008 een Actieplan geluid 1) opgesteld volgens welke er geluidsarm asfalt is aangebracht op de "Traverse" in 2008 en 2009,

Luchtkwaliteit: De laatste rapportage luchtkwaliteit gaat over 2007 waarin wordt vermeld dat er geen wettelijke grenswaarden worden overschreden. Naar verwachting geldt dit ook voor de jaren 2008 en 2009. Conclusie is dat er in Voorschoten geen echte knelpunten zijn wat betreft luchtkwaliteit.

Er is oktober 2009 een Baggerplan gemeente Voorschoten 2010-2019 1) door de Raad vastgesteld. Een achterstand in het baggeren is in 2009 ingehaald.

Milieubewuster handelen door personeel en burgers: zie hierna.

CO₂ neutrale gemeente: 2009 is door Voorschoten CO₂ wijzer, in samenwerking met de gemeente, een publiekscampagne opgestart om burgers te laten overstappen op groene stroom. Deze actie en de inrichting van de website heeft de lenteprijs van Fonds 1818 opgeleverd.

Score landelijke duurzaamheidsmeter: Voorschoten heeft in 2009 de duurzaamheidsmeter weer ingevuld, als een van de 107 deelnemende gemeenten. Voorschoten scoort vrij hoog vergeleken met de andere regiogemeenten. Een aandachtspunt voor de komende twee jaar is de gemeentelijke interne milieuzorg.

5.2.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

5.2.2.a. Huisregels opstellen ter bevordering van energiebesparend en milieuvriendelijk gedrag van medewerkers en het aanpassen van systemen op milieuvriendelijkheid.

In 2009 zijn op de toiletten in het gemeentehuis en op een aantal kamers op de begane grond bewegingsmelders geïnstalleerd. Dit betekent dat het licht alleen aan gaat wanneer gebruik wordt gemaakt van de ruimte. Bij de afdeling welzijn is een energiezuinig luchtbehandelingssysteem geplaatst. Dit heeft geleid tot een verbetering van het binnenklimaat.

Verder is de manier van printen aangepast via een pasjessysteem. Het overbodig printen van stukken is hierdoor iets minder geworden. Elk jaar doet de gemeentelijke organisatie mee aan Warme Truiendag (oproep en bewustwording omtrent energiebesparing) en roept de basisscholen in Voorschoten hiertoe ook op.

De gehele brandweerkazerne is in 2009 van HR ++ glas voorzien. Dit zal leiden tot een veel lager energieverbruik.

5.2.2.b. Een hoger grenswaardenbeleid opstellen en een plan van aanpak om de knelpunten die daaruit voortkomen zo mogelijk aan te pakken.

Het is niet wettelijk verplicht om een geluidsbeleid Hogere Grenswaarden te hebben. Thans is besloten om een dergelijk beleid niet (verder) op te stellen omdat het beoordelen van individuele aanvragen voor een Hogere Grenswaarde geluid mogelijk net zo effectief is als hiervoor additioneel ook een beleid te formuleren.

5.2.2.c. Een pakket maatregelen opstellen om de gemeentelijke organisatie en de gehele gemeente CO₂-neutraal te maken.

De gemeente participeert in het Regionale Klimaatprogramma Holland Rijnland en Rijnstreek 2008–2012. Doelstelling: CO₂ reductie, energiebesparing, duurzaamheid. Sinds 2009 neemt de Nassauwijk uit Voorschoten deel aan een pilot project om na te gaan hoe het beste in oudere wijken de huizen kunnen worden aangepast (isolatie e.d.) om tot meer energiebesparing te komen. Ook wil de gemeente parallel aan het regionale klimaatprogramma een plan van aanpak CO₂-reductie voor de gehele gemeente Voorschoten nader uitwerken. In 2009 bestaat alle stroom die door de gemeentelijk organisatie wordt ingekocht voor 100 % uit groene stroom.

In december 2009 is een proef gedaan met LED-verlichting (Wilgenlaan en Woelwijklaan). Naar verwachting zullen in de toekomst meer straten en fietspaden worden voorzien van LED-verlichting. Het nieuwe openbaar verlichtingsplan voorziet in een geleidelijke en duurzame verbetering van de openbare verlichting binnen de gemeentegrenzen.

5.2.2.d. Het plan van aanpak voor een CO₂-neutrale gemeente is in 2008 gereed gekomen.

Het Regionaal klimaatprogramma en het aanvullend eigen klimaat beleidsplan (beide in 2008 opgesteld en goedgekeurd) beschrijft de doelstellingen op langere termijn. Deze moeten leiden tot het zijn van een CO₂ neutrale gemeente en regio. Getracht wordt deze doelstellingen door middel van uitvoering van de SLOKprojecten en andere lokale activiteiten te bereiken. Deze projecten hebben een looptijd tot 2012.

In september 2009 is de klimaatadviseur van start gegaan, voor zowel Voorschoten als Wassenaar. Deze klimaatadviseur is belast met de implementatie van het CO₂ klimaatplan. Eerste actiepunten zijn het opstellen van een uitvoeringsprogramma en het opzetten van een klimaatfonds.

5.2.2.e. (Toezien op) duurzame en milieuvriendelijke bouw van woningen, scholen en overige accommodaties voor maatschappelijke doeleinden.

Duurzame en milieuvriendelijke nieuwbouwmethoden voor woningen en maatschappelijke voorzieningen: in 2009 is door de medewerkers milieu tijd gestoken in het inbrengen van milieuaspecten bij het Huis van Voorschoten en de nieuwbouwplannen voor scholen en de sporthal.

Agenda

Nota	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
Milieujaarverslag (incl. duurzaamheidsspiegel)	Ja	
Milieuprogramma	Ja	
Uitvoeringsprogramma CO2 en maatregelenpakket		Komt in 2010 (afdeling RB)

5.3. Strategische groene functies

5.3.1 *Wat hebben we bereikt?*

5.3.1. *We wilden het volgende bereiken:*

- Behoud en zonodig versterking van de groen- en waterstructuur van het dorp, binnen en buiten de bebouwde kom;
- Verplaatsen van ongewenste 'rode' ontwikkelingen zoals glastuinbouw en perifere (grootschalige) detailhandel naar het buitengebied. Alleen toestaan van woningbouw in zoverre deze nodig is als kostendrager voor verplaatsing van de glastuinbouw. Ook moet de woningbouw passen binnen de cultuurhistorische omgeving, aansluiten bij het streekplan en een bijdrage leveren aan de ruimtelijke kwaliteit;
- Het areaal aan oppervlaktewater binnen de gemeentegrenzen moet minimaal gelijk blijven (inclusief compensatie bij toevoeging van verharding als gevolg van nieuwbouwontwikkelingen);
- Vermindering van het glasareaal binnen de gemeente met minimaal 50 procent (3,5 ha) in deze raadsperiode.

5.3.1.a. *De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:*

Behoud/versterking groen-en waterstructuur: najaar 2009 is de nieuwe Groenstructuurvisie voor Voorschoten vastgesteld. Hiermee ligt vast wat tot de hoofdgroenstructuur hoort, zijn uitspraken gedaan over het versterken van recreatieve mogelijkheden, zijn speelplekken aangewezen en is aangegeven welke groenstroken wel verkocht mogen worden aan burgers en welke niet.

Ontwikkelingen Duivenvoorde corridor: in 2009 is een uitvoeringsovereenkomst gesloten met de provincie en de gemeente Leidschendam-Voorburg over geld voor de aanleg van recreatieve voorzieningen in de corridor. Ook is een overeenkomst gesloten met de Stichting Duivenvoorde waarin afspraken zijn gemaakt over haagwijk, het kasteel, het herzien van het bestemmingsplan etc. Eind 2009 is gestart met de herziening van het bestemmingsplan buitengebied en met het opstellen van het uitwerkingsplan voor haagwijk. Er was al gestart met de herziening van het bestemmingsplan voor kasteel Duivenvoorde. Er is nog geen bedrijf verworven.

Vermindering van glasareaal binnen de gemeente met 50%: er is nog geen bedrijf verworven, dus deze doelstelling is niet gehaald.

5.3.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

5.3.2.a Het groenstructuurplan uitwerken en uitvoeren.

Oktober 2009 door raad vastgesteld. Ieder jaar worden er actiepunten uitgevoerd binnen de bestaande groenbudgetten.

5.3.2.b Versterken van de ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het buitengebied van Voorschoten.

- Het versterken van de ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het buitengebied van Voorschoten binnen het Pact van Duivenvoorde (samen met de gemeenten Wassenaar en Leidschendam-Voorburg). --> in 2009 zijn er resultaten bereikt op het gebied van archeologie en cultuurhistorie.
- Regionaal op de kaart zetten van het regiopark Duin, Horst en Weide (Pact-gebied). Dat is van belang gezien de ontwikkelingen op het gebied van woningbouw en infrastructuur in de regio's Haaglanden en Holland Rijnland.--> in 2009 is door beide regio's flink getrokken aan deze samenwerking. Er zijn enkele ontwerp ateliers georganiseerd (met betrokkenheid van LNV/DLG en VROM) en een bestuurlijke conferentie. In 2010 zal naar alle waarschijnlijkheid door beide regio's geparticipeerd worden in het opstellen van een landschapsonwikkelingsplan voor Duin, Horst, Weide. De 3 Pact van Duivenvoorde gemeenten waren hier al mee gestart.

5.3.2.c Een integraal waterplan opstellen met aandacht voor grondwaterproblematiek, riolering en de waterstructuur.

In 2009 is bestuurlijk afgesproken dat Voorschoten geen waterplan meer maakt, maar al haar punten inbrengt bij het watergebiedsplan Zuidgeest van het Hoogheemraadschap Rijnland. Daarnaast is er een rioleringsplan en een baggerplan.

5.3.2.d Agenda

Nota	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
Uitvoeringsmaatregelen op basis van Groenstructuurplan	Ja	In Groenstructuurplan, met jaarlijkse actualisering van uitvoeringsmaatregelen
Waterplan	Nvt	Afgesproken is dit niet meer te maken, maar deel te nemen aan het watergebiedsplan Zuidgeest.

5.4 Een gevarieerde samenstelling van de bevolking

5.4.1. Wat hebben we bereikt?

5.4.1.a. We wilden het volgende bereiken:

- Ruimte voor de huisvesting van zowel jongeren als startende of gevestigde gezinnen en senioren.
- Een gevarieerde bevolkingssamenstelling vraagt om een gevarieerde woningvoorraad die voldoet aan de behoefte van alle bewoners van Voorschoten. Op basis van indicatoren, die afgeleid worden van de nog op te stellen Woonvisie, monitoren we in de toekomst in hoeverre het woningaanbod aansluit bij de woningbehoefte.

5.4.1.b. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

In 2009 is de Woonvisie van Voorschoten vastgesteld.

Voor jongeren en starters op de woningmarkt is het instrument starterslening geïntroduceerd. Verder zijn de beleidsregels uit het Volkshuisvestingsfonds geactualiseerd en opnieuw vastgesteld. Er ligt nu vast in beleid waarvoor het fonds gebruikt mag / kan worden.

In 2009 is gestart met de voorbereiding van het afsluiten van nieuwe prestatieafspraken met de drie woningcorporaties. Hierin zullen afspraken worden vastgelegd over aantallen te bouwen sociale woningen, over leefbaarheid, over duurzaam bouwen etc.

5.4.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

5.4.2.a. De samenstelling van de woningvoorraad en de huidige en op termijn te verwachten woningbehoefte onderzoeken.

Eind 2008 is ter voorbereiding op de Woonvisie een woningbehoefteonderzoek uitgevoerd. Aan jongeren en aan ouderen is speciaal gevraagd wat hun woonwensen zijn. Een van de conclusies van dit onderzoek was dat de inwoners van Voorschoten tevreden zijn met hun huisvesting.

5.4.2.b. Bij nieuwbouw gemiddeld minimaal 30 procent sociale woningbouw realiseren.

Dit is een regionale afspraak, waaraan Voorschoten zich minimaal moet houden. Volgens de huidige nieuwbouwplannen voldoet Voorschoten ruimschoots aan de norm van 30% sociale woningbouw. In 2009 zijn onder andere in de Krimwijk sociale eengezinshuurwoningen opgeleverd.

5.4.2.c. Opstellen van de woonvisie en de hieruit voortkomende acties uitvoeren.

Afgerond en vastgesteld in december 2009.

5.4.2.d. Ontwikkelen van beleid gericht op doorstroming.

We hebben invulling gegeven aan de mogelijkheden van de leegstandswet om koopwoningen tijdelijk te verhuren. Verder hebben we de starterslening geïntroduceerd waardoor het voor starters gemakkelijker is om een huis te kopen en voor huiseigenaren gemakkelijker om hun huis te verkopen, waardoor doorstroming wordt bevorderd.

Het anti-speculatiebeding is tijdelijk bevroren, waardoor mensen die hun huis verkopen niet te maken krijgen met extra lasten die voortvloeien uit het anti-speculatiebeding.

5.4.2.e. Agenda

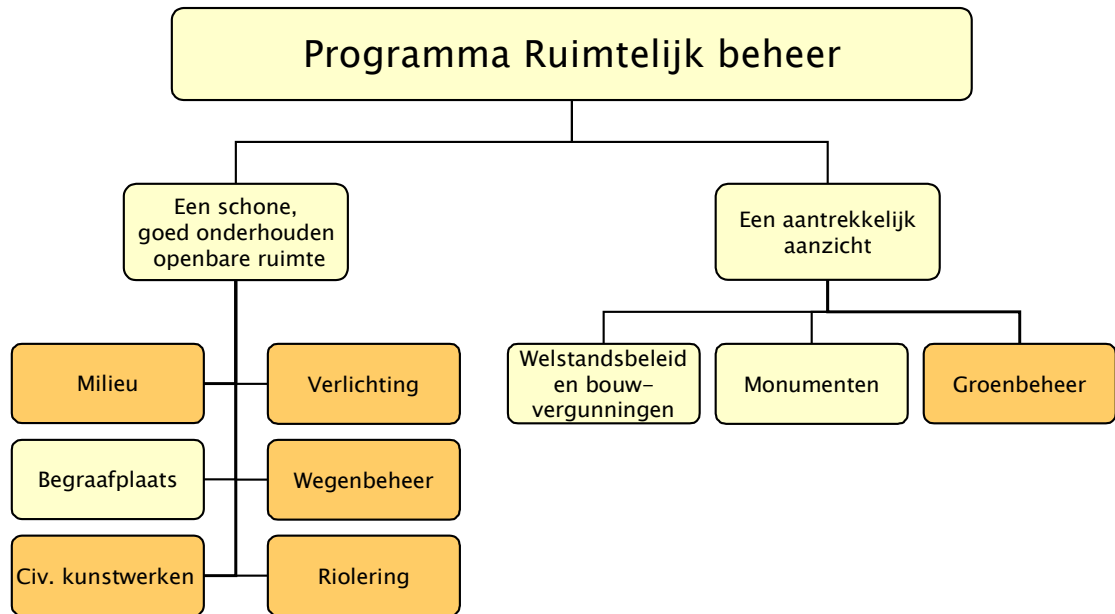
Nota	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
Uitvoeringsplan Woonvisie	Ja	
Prestatieafspraken 2009	Nee, 2010	Voorbereiding kon pas starten na vaststelling woonvisie in dec. 2009.

5.5. Wat heeft het gekost?

Programma 2 Duurzaamheid	Werkelijk 2008	Primitief 2009	Begroot 2009	Werkelijk 2009
Baten	115.271	106.558	106.558	105.551
Lasten	179.347	135.187	135.187	113.725
Saldo	64.076	28.629	28.629	8.174

6. Programma 3 Ruimtelijk beheer

Coördinerend portefeuillehouder: Wethouder W.H.B. van Dunné

6.1. Programmadoel

Een openbare ruimte die er schoon en aantrekkelijk uitziet, door het goed beheren en verbeteren van de ruimtelijke infrastructuur. Een omgeving die past bij het groene en lommerrijke karakter van Voorschoten.

De actieve inbreng van burgers, niet alleen als signalerende partij, maar ook als 'medeverantwoordelijke' voor het schoon en heel houden van de openbare ruimte, is hierbij onmisbaar. Een gezamenlijke inzet van gemeente en burgers leidt tot een schoon, heel en aantrekkelijk Voorschoten.

6.2. Een schone, goed onderhouden openbare ruimte

6.2.1. *Wat hebben we bereikt?*

6.2.1. *We wilden het volgende bereiken:*

- Een schone, goed onderhouden, functionele openbare ruimte;
- Behoud en versterking van het lommerrijke karakter;
- Een aantrekkelijk aanzicht met behoud van de cultuurhistorische en landschappelijke elementen;

- Een goede infrastructuur voor de verschillende verkeersstromen, specifiek voor langzaam verkeer;
- Actieve betrokkenheid van burgers bij een schone en goed onderhouden openbare ruimte;
- Monitoren van het aantal en de soorten meldingen over de openbare ruimte bij het Service Meldpunt;
- Monitoren van verkeersongelukken waar langzaam verkeersdeelnemers bij betrokken zijn.

6.2.1a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

Ten aanzien van een aantrekkelijk aanzicht met behoud van cultuurhistorische en landschappelijke elementen is de Nota Erfgoed door de Raad vastgesteld. Deze kaderstellende nota geeft aan hoe in Voorschoten met erfgoed zal worden omgegaan. De Voorschotense burger wordt hierin direct betrokken door bijvoorbeeld het Lokaal Erfgoed Platvorm (LEP), dat inmiddels officieel is geïnstalleerd. Het LEP vormt de schakel in de communicatie tussen gemeente en inwoners. In het LEP nemen inwoners van Voorschoten zitting. Ook zijn zij betrokken bij de verdere uitvoering van de Nota erfgoed.

Er wordt sedert 2 jaar gewerkt aan de verbetering van de Verkeerstraverse. Deze herinrichting laat duidelijk de positieve effecten zien op het terrein van verkeersveiligheid én het groen(-beleving) resp. het lommerrijke. Verder zijn meerdere fiets-, voetpaden en rijwegen weer 'strakker' bestraat en daarmee aangenamer voor het bedoelde gebruik. Met betrekking tot verkeersveiligheid zijn in 2009 in alle wijken de 30 km/h-zones ingevoerd en zijn bij enkele school- en sportlocaties verkeersveiliger oplossingen gerealiseerd. Een verdere verbetering van de verkeersveiligheid is dit jaar voor meerdere projecten getemporeerd in afwachting van het definitieve raadsbesluit in november 2009 over de mogelijkheden tot uitvoering van de 4V-nota (Visie op Verkeer en Vervoer in Voorschoten). In de loop van 2010 zullen nadrukkelijker de effecten van dit raadsbesluit zichtbaar worden.

6.2.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

6.2.2.a. Uitvoeren van de beheerplannen voor wegen, verlichting, riolering, verkeerslichtinstallaties, kunstwerken en groen. Deze plannen worden jaarlijks geëvalueerd en aangepast.

Het onderhoud aan de openbare ruimte wordt uitgevoerd aan de hand van de kwaliteit die door de raad is vastgesteld bij de behandeling van de beheerplannen. We hanteren een gemiddeld niveau van de landelijke (CROW) normen.

6.2.2.b. De openbare ruimte schoon houden en veilig houden.

Het gehele bomenbestand is het afgelopen jaar gecontroleerd op veiligheid. Aan de hand van deze uitgevoerde controle is er veiligheids- en vormsnoei uitgevoerd, waarmee de gemeente voldoet aan haar zorgplicht.

Het onderhoud aan het bosplantsoen heeft zich het afgelopen jaar grotendeels gericht op het veilig maken en houden van de openbare ruimte. Door op minder overzichtelijke locaties de beplanting lager of transparanter te maken wordt het veiligheidsgevoel van de burgers vergroot.

6.2.2.c. Voor beheer van groen, wegen en water werken we aan een gestructureerde verbetering van de wijkgebonden onderhoudskwaliteit.

Eind 2009 is een eerste aanzet gegeven om te komen tot een wijkgerichte aanpak van het onderhoud en beheer. Met het daartoe te ontwikkelen Beeldkwaliteitsplan kan de te realiseren kwaliteit van het onderhoud wijkgericht worden vastgesteld. Aan de hand van de ambities die uit het Beeldkwaliteitsplan voortvloeien, zal de keuze gemaakt kunnen worden om bepaalde locaties of gebieden op een ander niveau dan CROW basis te onderhouden.

6.2.2.d. Monitoren van de percentages gescheiden ingezameld afval.

In 2009 is een start gemaakt met een tweejarig regionale afvalcampagne (Gevulei campagne). Voorschoten doet hier ook aan mee. Door deze campagne wordt de bewustwording van de burgers vergroot.

Eind 2009 is het beleidsplan afvalinzameling 2010–2014 door de raad vastgesteld. Direct hierna is gestart met het gescheiden inzamelen van kunststof verpakkingsafval.

6.2.2.e. Verbeteren van de veiligheid voor fietsers en voetgangers.

De verbetering van de veiligheid voor fietsers en voetgangers heeft de afgelopen jaren een hoge prioriteit meegekregen van het college en de raad. In 2009 zijn hiertoe de volgende werkzaamheden en/of acties uitgevoerd:

8. Na in de afgelopen jaren veelal groot onderhoud te hebben uitgevoerd aan de verharding van de fiets- en voetpaden is in 2009 juist meer onderhoudsbudget besteed aan het oplossen van kleine gebreken zoals verwijderen wortelopdruk en herstel kleinere gaten. Een egalere verharding leidt tot een rustiger gebruik en daarmee verbeterde veiligheid.
9. In 2009 heeft de raad positief besloten over de Verkeersvisie en de 4V-nota. De raad kon helaas maar een beperkt uitvoeringsbudget meegeven, waarmee een temporisering in de uitvoeringsplannen is geaccepteerd. In de komende jaren kan daardoor enkel een beperkte start gemaakt worden met de uitvoering van een Verkeersveiligheid-verbeteringsplan. De nadruk wordt wel gelegd op de verbetering van de veiligheid(-somgeving) voor fietsers en voetgangers op doorgaande wegen en in de schoolomgevingen.

In 2009 zijn in alle wijken de 30 km/h-zones ingevoerd en zijn bij enkele school- en sportlocaties verkeersveiliger oplossingen gerealiseerd, met name bij de scholen in Starrenburg II en bij de sportterreinen langs De Weddeloop hetgeen de veiligheid van het langzaam verkeer verbetert.

6.2.2.f. Agenda

6.3. Een aantrekkelijk aanzicht

6.3.1. Wat hebben we bereikt?

	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
Plan van aanpak knip Leidseweg Noord	Ja	Met de positieve besluitvorming door de raad over de 4V-nota is een aanzet gegeven tot verdere realisering. De verdere voorbereiding c.a. start in 2010 en de werkelijke realisering wordt verwacht in 2012.
Plan van aanpak duurzaam veilig maken fietsroutes (met name schoolroutes)	Ja	Enige vertraging is in 2009 ontstaan door de late besluitvorming door de raad op de 4V-nota. De werkelijke uitvoering vindt plaats in 2010.
Plan van aanpak invoeren 30 km/h zone in woonwijken	Ja	In 2009 zijn alle wijken voorzien van de verkeersbebording tot invoering van het 30 km/h regime. In 2010 worden alle 'inritpoorten' tot deze 30 km/h wijken, die hier regulier bij horen, gerealiseerd.
Plan van aanpak extra fietsstallingen in het centrum	Ja	In 2010 wordt gestart met de werkelijke realisering van de eerste fietsstallingsplekken
Plan van aanpak energiebesparende maatregelen in gemeentelijke gebouwen	Nee	Vanwege het feit dat het voornamelijk oudere gebouwen betreft, loont de investering in energiebesparende maatregelen zich niet.
Plan van aanpak planten bomen	Nee	Maakt onderdeel uit van de in november vastgestelde Groenstructuurvisie
Rapportage effect beheerplannen	Nee	De evaluatie beheerpakketten c.a. is in 2009 wel binnen de afdeling uitgevoerd. In 2010 komt e.e.a. in het informatie- dan wel besluitvormings traject van college en de raad. Vertraging is ontstaan door de noodzaak in 2009 om over te schakelen naar een andere leverancier van beheerpakketten.
Beeldkwaliteitplannen voor ieder beheerplan	Nee	Met de vertraging in de opstellen van de rapportage effect beheerplannen als hierboven genoemd is tevens de maak van beeldkwaliteitsplannen vertraagd. In de loop van 2010 zal het informatie- dan wel besluitvormingstraject van college en de raad gestart worden.

6.3.1. We wilden het volgende bereiken:

- Behoud en versterking van het lommerrijke karakter;
- Een aantrekkelijk aanzicht met behoud van de cultuurhistorische en landschappelijke elementen;
- Effectieve en efficiënte procedures voor vergunningverlening en handhaving.

6.3.1.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

Met het vaststellen van de Groenstructuurvisie heeft het groen een beschermde status gekregen. Op gemeentelijk niveau is de hoofdgroenstructuur en op wijkniveau is de wijkgroenstructuur vastgelegd. Tevens zijn binnen de gehele gemeente waardevolle individuele bomen, boomgroepen en lanen vastgelegd in de 'Waardevolle bomenlijst'. Op deze lijst staan zowel gemeentelijke als particuliere bomen.

6.3.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

6.3.a. Verder terugbrengen van het gebruik van niet biologisch-afbrekbare onkruidbestrijdingsmiddelen bij het beheer van de openbare ruimte.

Het groen onderhoud en de onkruidbestrijding bij straatreiniging worden uitgevoerd met mechanische middelen en met geaccepteerde bestrijdingsmiddelen door middel van een specifieke methodiek. Er wordt zo min mogelijk gebruik gemaakt van chemische bestrijdingsmiddelen.

6.3.b. Opstellen van een bouwbeleidsplan.

Het Bouwbeleidsplan is niet afgerond. Door de komst van de Omgevingsvergunning (Wabo) en de daarmee gepaard gaande grote veranderingen in de wijze waarop vergunningen verleend gaan worden en de onduidelijke situatie rondom vergunningvrij bouwen, is er voor gekozen om dit niet meer in 2009 voor te leggen. In plaats daarvan zal in 2010 het integrale beleidsplan Omgevingsvergunning worden voorgelegd. Dan zal ook duidelijk zijn hoe de Gemeente Voorschoten Omgevingsvergunningen gaat verlenen, hetgeen kan worden opgenomen in het beleidsplan Omgevingsvergunning.

6.3.c. Onderzoek bouwleges

In 2009 is gestart met een eerste onderzoek naar de leges. Hiermee is gestaakt in verband met het ontbreken van goede kengetallen en eigen gegevens over tijdsverbruik voor het opstellen van diverse vergunningen. De reden waarom daar definitief mee is gestopt is de komst van de Wabo. Hierin wordt een heel andere werkwijze voorgesteld, waarvan vooraf niet in te schatten is hoeveel tijd deze processen in beslag gaan nemen. De bedoeling is het nu om na de invoering van de Wabo aan de hand van het VNG-legesmodel een kostenonderbouwing te maken. Het voordeel hiervan is dat we dan een (landelijke) eenduidige onderbouwing kunnen presenteren.

6.3.d. Evalueren tijdelijke locatie van de kinderboerderij.

De definitieve locatie voor de kinderboerderij is door een aangenomen motie door de raad vastgesteld. De boerderij wordt in overeenstemming met alle belanghebbenden op landgoed Rosenburgh verder ontwikkeld tot een volwaardig geheel met meer voorzieningen en mogelijkheden voor bezoek, educatie en voorlichting.

6.3.e. Agenda

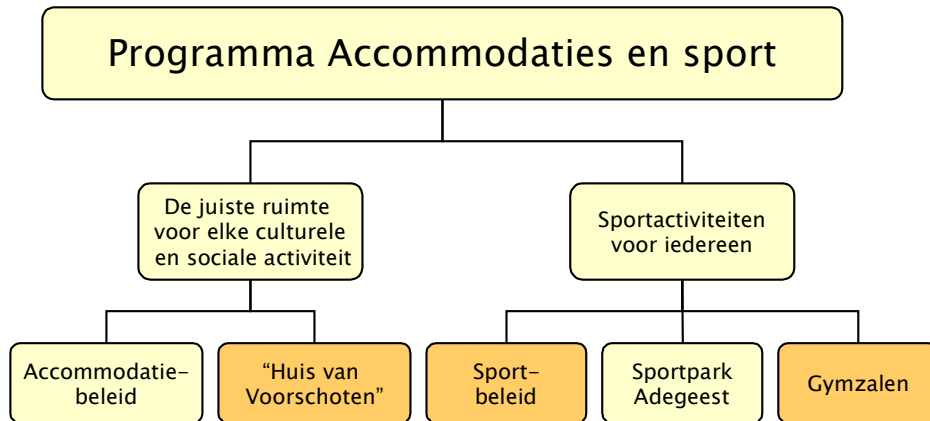
	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
Bouwbeleidsplan	Nee	Zie toelichting hierboven
Groenstructuurvisie	Ja	
Speelruimteplan	Ja	
Dierenwelzijnsbeleid	Nee	Volgt in 2010

6.4. Wat heeft het gekost?

Programma 3 Ruimtelijk Beheer	Werkelijk 2008	Primitief 2009	Begroot 2009	Werkelijk 2009
Baten	7.435.312	6.181.146	10.819.551	10.589.158
Lasten	14.874.080	12.892.239	14.230.227	13.876.489
Saldo	7.438.768	6.711.093	3.410.676	3.287.331

7. Programma 4 Accommodaties en Sport

Coördinerend portefeuillehouder: Wethouder W.H.B. van Dunné

7.1. Programmadoel

Ruimte bieden aan burgers, verenigingen en instellingen voor activiteiten op het terrein van welzijn, cultuur en sport. Bovendien is in dit programma het sportbeleid opgenomen. Het programma als totaal draagt met zijn doelstelling bij aan een sprankelend en betrokken Voorschoten door het faciliteren van sociale en culturele activiteiten en het bevorderen van deelname aan sportactiviteiten.

7.2. De juiste ruimte voor culturele en sociale activiteiten

7.2.1. *Wat hebben we bereikt?*

7.2.1. *We wilden het volgende bereiken:*

- Door efficiënt en doelmatig gebruik van (gemeentelijke) gebouwen kan ruimte gevonden worden voor een levendig Voorschoten, met behoud van het sociale, culturele en sportieve klimaat;
- Het totaal aan accommodaties in eigendom bij de gemeente gaan we vanaf 2011 kostendekkend beheren.

7.2.1.a. *De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:*

De inspanningen hebben niet tot concrete zichtbare effecten geleid.

7.2.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

7.2.1. Een aantal accommodaties afstoten, overige accommodaties kostendekkend inzetten.

De gemeente huurt Ruimteplus in de Merelhof en verhuurt deze ruimte vervolgens aan organisaties die sociaal culturele activiteiten organiseren. Het is belangrijk dat deze voorziening behouden blijft, maar de gemeente hoeft hierin geen rol te hebben. Daarom is in 2009 de huurrelatie met de Sleutels opgezegd en een andere partij gevonden om deze rol over te nemen. Hierdoor blijft de locatie voor sociaal culturele activiteiten behouden. Effectuering hiervan vindt plaats in 2010.

Met de bibliotheek zijn gesprekken gevoerd over het terugnemen van de post groot onderhoud door de gemeente. Effectuering hiervan vindt eveneens plaats in 2010.

7.2.1. Ontwerpfase 'Huis van Voorschoten' uitwerken.

Ook hebben in 2009 diverse gesprekken plaats gevonden met gebruikers van gemeentelijke én niet gemeentelijke locaties in relatie tot het Huis van Voorschoten. Tijdens deze gesprekken zijn veel verbetermogelijkheden geconstateerd op het gebied van huisvesting.

De raad heeft echter in zijn besluit van 17 december 2009 besloten om het project Huis van Voorschoten te beëindigen en na de gemeenteraadsverkiezingen een besluit te nemen over ontwikkeling van het gebied MOC/Wagenerf.

7.2. Sportactiviteiten voor iedereen

7.3.1. Wat hebben we bereikt?

7.3.1. We wilden het volgende bereiken:

- Voldoende, betaalbare accommodatie voor sport, waarbij de capaciteit van de gemeentelijke (sport)accommodaties is afgestemd op de vraag;
- Deelname aan sportactiviteiten door kinderen blijft minimaal gehandhaafd op het huidige niveau;
- Behoud van zwemmogelijkheid tegen acceptabele exploitatielasten.

7.3.1.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

In 2009 is het voormalige schoolgebouw aan de Oude Adegeesterlaan gesloopt, het terrein bouwrijp gemaakt. Ook is afstemming bereikt over de inrichting met het vakonderwijs lichamelijke oefening en de twee betrokken twee gymnastiekverenigingen.

In maart 2009 is de sportnota "Bewegen doe je samen" door raad vastgesteld.

Op het terrein van de ontwikkeling van het zwembadgebied zijn nog geen concrete stappen ondernomen.

7.3.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

7.3.2.a. *Bouw van een nieuwe gymzaal aan de Oude Adegeesterlaan in samenwerking met de gymnastiekverenigingen.*

De sloopvergunning voor de school is gerealiseerd en het Definitief Ontwerp (DO) is ter beoordeling voorgelegd aan de Welstandscommissie. Het DO bevat een forse kwaliteitsverhoging conform de notitie gymzalen.

De overlegfase met verenigingen en het primair onderwijs is naar behoren afgerond.

7.3.2.b. *Opstellen van een nieuwe sportnota, waarin de uitkomsten van de sportconferentie (gehouden in 2008) worden verwerkt.*

Er is een lokale sportconferentie georganiseerd. Belangrijke uitkomsten daaruit zijn verwerkt in de sportnota "Bewegen doe je samen". Nadat het college een intentieverklaring aan het Rijk heeft afgegeven is eind 2009 een begin gemaakt met mogelijke implementatie van de Combinatiefuncties.

7.3.2.c. *Overleggen en nadenken over de ontwikkeling van het zwembadgebied*

De zwembadexploitant is door gemeente gemaand tot optimaliseren van huidige mogelijkheden.

7.3.2.d. *Agenda*

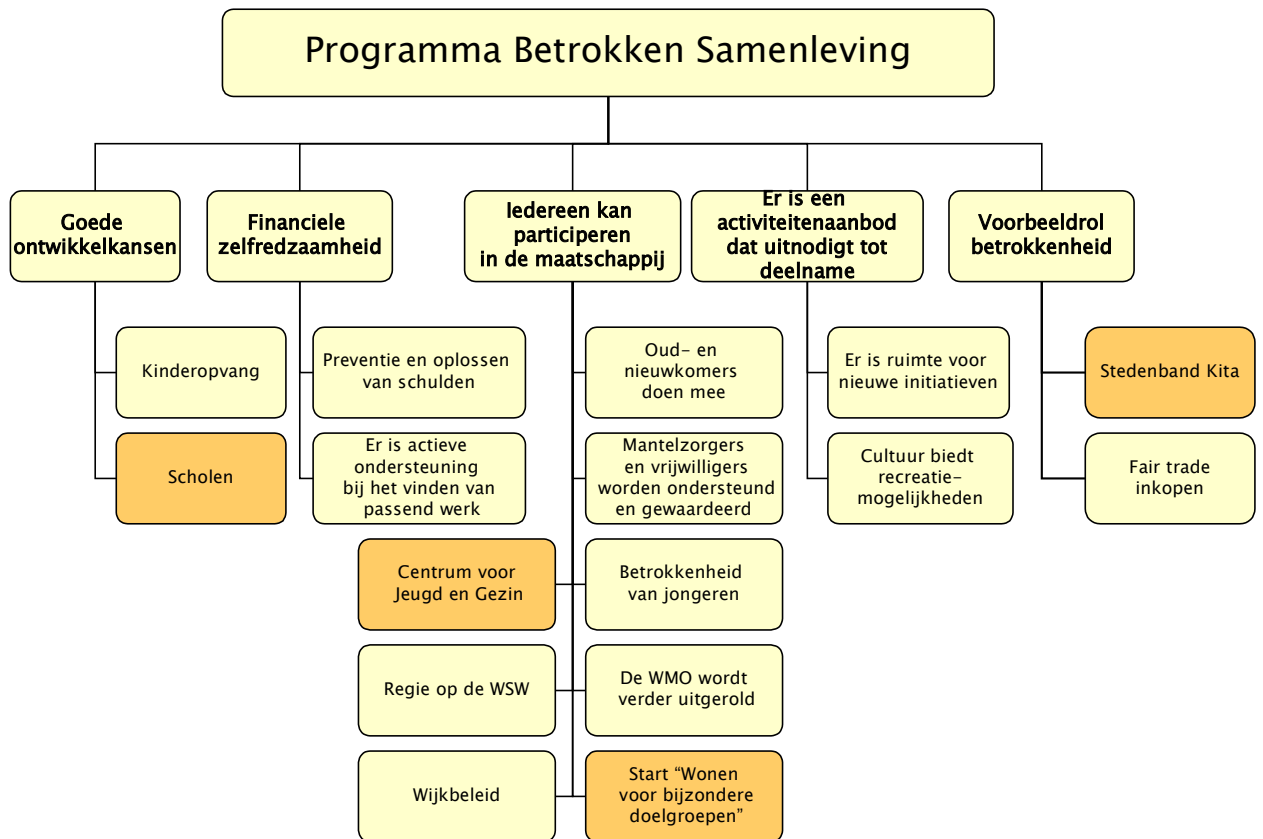
	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
Nota sportbeleid	ja	Januari 2009
Nieuwe gymzaal Oude Adegeesterlaan	nee	Nog in ontwikkeling
Ontwerp Huis van Voorschoten	nee	Raad heeft in december 2009 besloten hier niet mee door te gaan.

7.4. Wat heeft het gekost?

Programma 4 Accommodaties en Sport	Werkelijk 2008	Primitief 2009	Begroot 2009	Werkelijk 2009
Baten	165.252	122.035	122.035	131.444
Lasten	1.773.827	1.746.280	2.648.554	2.951.004
Saldo	1.608.575	1.624.245	2.526.519	2.819.560

8. Programma 5 Betrokken samenleving

Coördinerend portefeuillehouder: Wethouder M.G.Th. Kleijweg

8.1. Programmadoel

Met het programma 'Betrokken samenleving' werken we aan een betrokken samenleving, waarbij aandacht is voor elkaar en speciaal voor mensen die de aansluiting met de samenleving zouden kunnen verliezen.

Burgers van Voorschoten worden in de gelegenheid gesteld te participeren in de samenleving. De gemeente is een actieve partner in de samenleving en heeft de rol om te faciliteren en te stimuleren. Uitgangspunt is dat iedereen betrokken is of wordt, in een sfeer van samenwerking, verbondenheid en saamhorigheid. De Voorschotense samenleving is een plek waar iedereen, van jong tot oud, zich thuis voelt. Inwoners moeten zonder belemmeringen gebruik kunnen maken van een gevarieerd aanbod van voorzieningen op het gebied van welzijn, onderwijs, sport en zorg en actief kunnen participeren in de Voorschotense samenleving en in het arbeidsproces. Toekomstige generaties hebben minstens zoveel kansen op ontplooiing als wijzelf.

8.2. Wat hebben we bereikt?

8.2.1. We wilden het volgende bereiken:

- Elk kind krijgt door onderwijs de mogelijkheid zich te ontwikkelen, binnen zijn of haar eigen mogelijkheden, tot een burger die in staat is actief deel te nemen aan de samenleving;
- Onderwijsgebouwen bieden ruimte aan verschillende functies, waardoor kinderen binnen het gebouw op meer manieren kunnen worden opgevangen of ondersteuning krijgen. Onderwijsgebouwen voldoen aan de kwaliteitsnorm en de capaciteitsnorm, gebaseerd op prognoses.

8.2.1.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt

Peuterspeelzalen en kinderdagverblijven in Voorschoten zijn gezamenlijk gestart met het VVE-programma Puk en Ko. Hierdoor ontwikkelen kinderen tussen 0 en 4 jaar de taalontwikkeling en sociale en motorische vaardigheden al spelenderwijs. Voor sommige kinderen is dit extra belangrijk om te zorgen dat zij geen achterstand hebben als zij naar de basisschool gaan.

8.2.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

8.2.2.a. De gemeentelijke middelen voor schoolbegeleiding handhaven in de vorm van een subsidie.

Hiervoor zijn nadere beleidsregels schoolbegeleiding bij de subsidieverordening 2009 opgesteld en vastgesteld.

8.2.2.b. Ontwikkelen van drie nieuwbouwlocaties voor het onderwijs Krimwijk.

In de Krimwijk wordt een nieuwe 10 klassige school en gymzaal gebouwd voor het openbaar onderwijs. De huidige gebouwen gelegen aan de Prinses Marijkelaan en Professor Einsteinlaan zullen worden afgestoten. De verwachting is dat vóór 1 december 2010 het schoolgebouw zal worden opgeleverd.

Noord-Hofland.

In de wijk Noord-Hofland worden de schoolgebouwen van het Kompas (15 lokalen) en De Vink (11 lokalen) vervangen. Eveneens zal de huidige gymzaal worden vervangen. De aanbesteding van de bouw wordt medio 2010 verwacht. De oplevering van de bouw geschiedt in het schooljaar 2011/2012. Op een gedeelte van de huidige schoolterreinen zal woningbouw plaatsvinden. De ontwikkeling van het woningbouwprogramma zal worden opgestart nadat de scholen zijn gerealiseerd.

Regenboog.

Het schoolbestuur van de Regenboog is de bouwheer van de nieuw te bouwen school. Het gaat om een 14 klassige school. De verwachting is dat het gebouw in het schooljaar 2011/2012 wordt opgeleverd.

8.2.2.c. Verzelfstandigen van het Openbaar Onderwijs.

Er is een stuurgroep ingesteld die onderzoekt of verzelfstandiging mogelijk is vóór 30 december 2010.

8.2.2.d. Opzet van een lokale educatieve agenda (in plaats van het onderwijs-aandachtspuntenplan) die jaarlijks geëvalueerd en mogelijk aangepast wordt.

De lokale educatieve agenda 2009 is opgesteld, geëvalueerd en aangepast voor 2010.

8.2.2.e. In stand houden van een dekkende zorgstructuur om kinderen binnen het onderwijs te houden.

Er is gestart met schoolmaatschappelijk werk. Er zijn schoolgebonden zorg adviesteams waarin zorgkinderen besproken worden, hier zal de schoolmaatschappelijk werker ook zitting in nemen. Ook is er een zorg adviesteam voor kinderen van 0-4 jaar. Verder dragen de middelen voor schoolbegeleiding bij aan de zorg die scholen kunnen verlenen aan kinderen.

8.2.2.f. Harmoniseren van peuterspeelzalen en kinderopvang.

De Wet Oke (die onder andere gaat over de harmonisatie) gaat in per 1 augustus 2010. Er zijn nog veel onduidelijkheden. Voorschoten was geen zogenaamde onderwijsachterstandsgemeente. Pas in mei 2010 zal duidelijk worden of met ingang van de nieuwe wet Voorschoten wel een onderwijsachterstandsgemeente wordt. In dat geval is Voorschoten verplicht bepaalde doelgroep kinderen VVE-programma's te bieden en de ouderbijdrage voor deze kinderen voor de peuterspeelzaal te verlagen. De voorbereidingen zijn getroffen door de invoering van VVE-programma's bij peuterspeelzalen en kinderdagverblijven, maar pas als duidelijk wordt wat er van de gemeente Voorschoten verwacht wordt, kan het beleid vastgesteld worden.

8.2.2.g. Agenda

Nota	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
Nota lokaal onderwijsbeleid: lokale educatieve agenda	Ja	

2.3. Financiële zelfredzaamheid

8.3.1. Wat hebben we bereikt?

8.3.1. We wilden het volgende bereiken:

- Toename van uitstroom naar werk conform de landelijke trend;
- Mensen die op of onder het bestaansminimum zitten kunnen participeren in de samenleving.

8.3.1.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

Door de economische crisis in 2009 is de arbeidsmarkt onder druk komen te staan. We hebben daardoor ook een toename van ons klantenbestand van de bijstand gezien. De uitstroom die we hebben gerealiseerd is wel conform de landelijke trend.

8.3.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

8.3.2.a. Een individueel maatwerk aanbod realiseren en het aanbieden van stage- en leerwerkplekken bij de gemeente

Door een goede combinatie van de bekendheid van onze klantmanagers met de klanten uit het klantenbestand en een breed aanbod van in te zetten reïntegratie instrumenten, wordt het mogelijk gemaakt om iedere klant een maatwerktraject aan te bieden. Hiermee wordt een versnelde toeleiding naar duurzame arbeid bevorderd. Hiervoor heeft ook de gemeente een enkele keer een (tijdelijke) werkplek geboden.

8.3.2.b. Inzetten op de landelijke regeling 'kinderen doen mee'.

In 2008 en 2009 is het bedrag voor kinderen voor deelname aan sport & muziek verhoogd. Via advertenties en intermediairs is de doelgroep gewezen op de mogelijkheden voor deze extra financiële ondersteuning. Eind 2009 is dit bedrag structureel verhoogd waardoor ook in de toekomst deelname aan sociaal-culturele en sportieve activiteiten voor kinderen van ouders met een laag inkomen mogelijk blijft.

8.3.2.c. Actieve aanpak in het voorkomen van schulden.

Er zijn meer uren schuldhelpverlening ingezet om wachtlijsten te voorkomen die dreigden te ontstaan vanwege de economische crisis. Ook zijn er cursussen 'omgaan met geld' georganiseerd om te voorkomen dat mensen opnieuw in financiële problemen komen.

8.3.2.d. Structurele voortzetting van het Vrijwilligersfonds en matches van vacatures bij vrijwilligersorganisaties met het eigen klantenbestand 'Werk en Inkomen'.

Hierdoor stimuleren we deelname aan vrijwilligerswerk.

8.3.2.e. Agenda

Nota	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
Nota Handhaving Bijstand	nee	Komt gereed in de loop van 2010
Verordening Langdurigheidstoelage	ja	

8.4. Iedereen kan participeren in de maatschappij

8.4.1. Wat hebben we bereikt?

8.4.1. We wilden het volgende bereiken:

- Inwoners kennen de weg naar maatschappelijke voorzieningen en maken hier op de juiste momenten gebruik van;
- Preventie in de vorm van kennismakingscursussen en thema-avonden en gerichte voorlichting dragen ertoe bij dat mensen langer fit en gezond blijven en actief participeren in de samenleving;
- Er is een vangnet voor mantelzorgers;
- Vrijwilligers worden ondersteund en gewaardeerd;
- Jongeren tonen (maatschappelijk) initiatief en nemen actief deel aan diverse activiteiten in de samenleving op het gebied van sport, ontspanning en maatschappij;
- Inwoners van niet-Nederlandse afkomst worden gestimuleerd om mee te doen en krijgen daarvoor kansen;
- Een gerichte doelgroepbenadering, zoals het actief benaderen van 75-plussers;
- Er is een goede samenhang tussen wonen, zorg en welzijn in samenwerking met de betreffende organisaties in Voorschoten.

8.4.1.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

8.4.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

8.4.2.a. Het huidige voorzieningenniveau (kwantiteit en kwaliteit) minimaal handhaven.

Per 1-1-2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning van kracht geworden. In de afgelopen periode is de vertaling gemaakt van verantwoordelijkheid naar concrete uitvoering. Voor het verstrekken van voorzieningen, die mensen in staat stellen zo lang mogelijk zelfstandig te participeren in de maatschappij, is een kwalitatief goed aanbod van voorzieningen gerealiseerd die vastligt in een Wmo-Verordening, een Wmo-Besluit en een Wmo-Handboek. Met name de problemen bij het leveren van hulp bij het huishouden zijn door de introductie van het Dynamisch selectiemodel weggenomen. Door de aanbesteding van de diverse individuele voorzieningen is ook een goede prijs - kwaliteitsverhouding bereikt.

8.4.2.b. Inzetten op vervolging van het laagdrempelige centrale zorgloket, dat toegang biedt tot verschillende zorgmogelijkheden, met een achterliggend digitaal loket.

Om de burgers in Voorschoten de mogelijkheid te bieden om met vragen en verzoeken op het terrein van wonen, zorg en Welzijn op één plaats terecht te kunnen is op 1 januari 2007 het centrale gemeentelijke loket "De Wegwijzer" gestart. Na twee jaar met consultants van externe partners te hebben gewerkt, wordt vanaf 1 januari 2009 gewerkt met vaste consultants.

Het loket wordt druk bezocht en goed gewaardeerd. (in 2009 in totaal bijna 2000 contacten waarvan ruim 1000 bezoekers)

8.4.c. De eerste aanzet realiseren tot de opzet van een Centrum voor Jeugd en Gezin.

Per 1 maart 2010 is een coördinator aangesteld die het centrum voor jeugd en gezin zal gaan realiseren.

8.4.d. Actief inzetten op preventie bij gezondheidsrisico's door hiervoor een informatief aanbod te ontwikkelen.

In het kader van de nota Volksgezondheid (speerpunt: tegengaan van alcohol misbruik door jongeren) werd er in juli een frisfeest georganiseerd in zwembad het Wedde voor alle leerlingen van groep 8. Voor de leerlingen was dit feest de afsluiting van een voorlichtingscampagne over de gevaren van alcohol met als knaller het discozwemmen. Voor de ouders werd er tegelijkertijd uitgebreid voorlichting gegeven over de gevaren van alcoholgebruik door jongeren. Dit werd verzorgd door een medewerker van de GGD.

In deze nota komt ook het speerpunt: het voorkomen van overgewicht aan de orde. In dat kader heeft Voorschoten mee gedaan aan de Gruitenactie. Hierbij werd op alle basisscholen een week lang aandacht besteed aan gezond eten waarbij de kinderen verschillende soorten fruit en groenten kregen.

De vaccinatierondes van de Mexicaanse griep bij kinderen tot 4 jaar hebben ook in Voorschoten plaatsgevonden en zijn succesvol verlopen.

In het kader van de in nota Gezondheidsbeleid genoemde doelen is er in 2009 door de raad geld beschikbaar gesteld om het aantal AED's in de gemeente uit te breiden. Dit zal in 2010 worden verder worden uitgevoerd.

8.4.e. Mantelzorgers en vrijwilligers actief opsporen, betrekken en ondersteunen om overbelasting te voorkomen of te verminderen (Prestatieveld 4, Wmo).

Met de komst van de Wmo is ook besloten de ondersteuning van de mantelzorgers op een andere manier in te richten. De afgelopen tijd zijn de gemeenten in de regio Haagrand (Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Wassenaar en Voorschoten) bezig geweest met het oprichten van een zelfstandige organisatie die op een onafhankelijke wijze de mantelzorgondersteuning zou verzorgen. Dit heeft geresulteerd in de Stichting Rndom

mantelzorg die per 1 januari 2009 van start is gegaan en die (ook) het overkoepelende orgaan van de lokale steunpunten is. De Stichting heeft onder meer de volgende speerpunten:

- Het vergroten van het bereik van mantelzorgers en meer aandacht voor werkende mantelzorgers
- Oplossen van het tekort aan vrijwillige respijtzorg

Verder wordt op dit moment in opdracht van de gemeenten bezien op welke wijze ook de professionele respijtzorg beter kan worden georganiseerd. Dit traject zal naar verwachting binnen afzienbare tijd leiden tot een overeenkomst met de alle betrokken (markt)partijen. In de uitvoering van de samenwerkingsafspraken zal de Stichting ook een centrale rol gaan spelen. Omdat de gemeente de mantelzorg als een zeer belangrijke pijler van het zorgbeleid aanmerkt, wordt op dit aandachtsgebied een flinke financiële inspanning gedaan.

8.4.f. De gemeente gaat de regie voeren over de Wet sociale werkvoorziening i.v.m. de voorgenomen modernisering van deze wet per 1 oktober 2008 (dan is gemeente ook financieel verantwoordelijk voor Wsw).

Wij hebben invulling gegeven aan onze rol van regievoerder m.b.t. de uitvoering van de Wsw door een overeenkomst af te sluiten met DZB (SW-bedrijf/sociale werkplaats). In deze overeenkomst zijn concrete prestatie afspraken opgenomen. Tijdens het kwartaaloverleg wat er gevoerd wordt met DZB worden deze afspraken besproken. Ook rapporteert DZB per kwartaal over de wachtlijsten waardoor deze daarmee transparant zijn.

8.4.g. Inburgeringsplichtigen nog beter de weg wijzen door een (dual) aanbod van cursussen en (vrijwilligers)werk.

De gemeentelijke doelgroepen inburgeraars met een uitkering en opvoeders met een laag inkomen hebben zoveel mogelijk een aanbod gekregen voor inburgeringslessen in combinatie met vrijwilligerswerk of andere activiteiten richting een betaalde baan.

8.4.h. De betrokkenheid van jeugd bij beleid stimuleren en de dialoog met jongeren intensiveren door jongeren actief te laten participeren. (Prestatieveld 2, Wmo).

Er is een zogenaamde “pizza” bijeenkomst georganiseerd. Hierin is een aanzet gegeven tot een jongerendebat in de 1^e helft van 2010.

8.4.i. Ontwikkelen van andere vormen van jeugdparticipatie, waarbij de rol van de jeugdraad opnieuw bekeken wordt.

8.4.j. Jongeren waarmee het niet goed gaat zo vroeg mogelijk actief benaderen.

Zie ontwikkeling CJG (1.3.2.c.).

8.4.k. Een start maken met gemeentelijk wijkbeleid.

In 2009 is de kadernota wijkgericht werken vastgesteld. De vastgestelde manier gaat vooral over het optimaliseren van reeds in gang gezette verbeteringen in het kader van serviceverlening, vraaggericht werken en het betrekken van bewoners. Om integraal te kunnen werken en

problemen/projecten vanuit een integrale benadering te kunnen organiseren en oplossen is een gemeentelijke organisatie nodig die hierop ingericht is. Niet elke afdeling heeft nu al zijn eigen aanspreekpunt in de vorm van een accounthouder. Hierdoor kan het zijn dat de verankering nog niet is opgenomen in alle afdelingsplannen. Op dit moment is er een drietal projecten (aanpassing van Kleffensplantsoen, renovatie flats Jan Evertsenlaan, nieuwbouwproject Vlietwijk) dat op basis van deze werkwijze in gang is gezet.

8.4.l. Een start maken met gemeentelijk beleid op het gebied van wonen, zorg en welzijn door het opstellen van een nota 'Wonen voor bijzondere doelgroepen'.

Inmiddels zijn de eerste stappen gezet om te komen tot een lokaal actieplan. Doe hiervan is om in samenwerking met de betreffende partijen in Voorschoten samenhang te creëren tussen de beleidsvelden Wonen, Zorg en Welzijn.

8.4.m. Agenda

Nota	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
Nota gehandicaptenbeleid	ja	
Projectplan Centrum voor Jeugd en Gezin	nee	Is begin 2010 opgestart
Nota Wijkbeleid	ja	
Notitie wonen voor bijzondere doelgroepen	nee	Komt in de loop van 2010 gereed
Nota Ouderenbeleid	ja	
Nota Jeugd en Actieplan Jeugd	ja	

8.5. Een activiteiten aanbod dat uitnodigt tot deelname

8.5.1. Wat hebben we bereikt?

8.5.1. We wilden het volgende bereiken:

- De bibliotheek draagt zorg voor een breed informatieaanbod voor een brede doelgroep;
- Voor zowel inwoners als recreanten is een levendig en divers cultureel aanbod beschikbaar. Voorschoten sprankelt;

8.5.1.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

De bibliotheek is in 2009 gestart met een selfservice balie. Dit moment is meteen aangegrepen voor een lichte restyling van het entreegedeelte bij de bibliotheek. Het activiteiten aanbod is levendig en gevarieerd.

8.5.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

8.5.2.a. Waar mogelijk medewerking verlenen aan het initiatief van de bibliotheek om het aanbod van (culturele) activiteiten kenbaar te maken op een website.

De gemeente verleent haar medewerking aan de verdere inrichting van het cultureel informatie punt van de bibliotheek. In 2009 is de Bibliotheek Voorschoten–Wassenaar bezig geweest met het opzetten van een centraal informatiepunt voor het culturele landschap in Wassenaar en Voorschoten. Het informatiepunt bestaat uit een fysiek informatiepunt in de bibliotheken, en een centrale website met eigen logo. De bibliotheek is voornemens om vanaf het seizoen 2010–2011 te starten met Cultureel Informatie Punt.

8.5.2.b. Ontwikkelen en uitvoeren van een (gemeentelijke) visie op cultuureducatie, waarbij ook aandacht wordt besteed aan de relatie met het concept van de Brede School.

Op 12 juni 2008 heeft de Raad besloten om het kunstmenu, zoals dat in 2005 en daaraan vooraf gaande jaren in Voorschoten werd vormgegeven, met ingang van 2009 nieuw leven in te blazen. Conform het besluit van de Raad hebben de Voorschotense basisscholen met ingang van het schooljaar 2009–2010, het 'Programma Cultuureducatie gemeente Voorschoten' aangeboden gekregen.

8.5.2.c. Project Brede School.

Het project Brede School heeft betrekking op het samenbrengen van culturele sportactiviteiten, zowel binnen- als buitenschool. Een onderdeel van het project Brede School is de regeling voor de combinatiefuncties, die valt onder de impuls brede scholen, sport en cultuur. Het college heeft de intentieverklaring aan het rijk verzonden om in 2010 combinatiefuncties te realiseren.

8.5.2.d. Vernieuwd onderhoudsplan Beelden opstellen.

Er is een start gemaakt met de inventarisatie van de te onderhouden beelden en de wijze van uitvoering hiervan. In 2010 vindt de verdere ontwikkeling hiervan plaats.

8.5.2.e. Muziekonderwijs aanbieden.

In 2009 heeft subsidiëring van het muziekonderwijs plaatsgevonden bij BplusC, Muziekvereniging Laurentius Voorschoten en Harmonie Voorschoten. De subsidiëring heeft plaats op basis van kaders/uitgangspunten die hiervoor, op 25 januari 2007, zijn vastgesteld door de Raad. In 2010 wordt het gesubsidieerde muziekonderwijs geëvalueerd.

8.5.2.f. Agenda

Nota	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
Projectplan Brede School	nee	Het Projectplan Brede School is afhankelijk van de inzet van de combinatiefuncties. Als de regeling combinatiefuncties is vastgesteld zal het Projectplan Brede School opgesteld worden.

5.6. Voorbeeldrol voor betrokkenheid

8.6.1. Wat hebben we bereikt?

8.6.1. We wilden het volgende bereiken:

- Solidariteit met andere culturen, met name kwetsbare samenlevingen.

8.6.1.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

In het kader van het LOGO South project zijn twee werkbezoeken afgelegd. Door een delegatie vanuit Kita naar Voorschoten en door een delegatie vanuit Voorschoten naar Kita. Deze bezoeken hebben sterk bijgedragen aan het versterken van solidariteit met een andere samenleving, in dit geval van Kita in Mali. Zo heeft bijvoorbeeld de burgemeester van Voorschoten, als teken van verwelcoming en verbondenheid, de sleutel van Kita ontvangen. De gemeente Voorschoten heeft een donatie van € 2.000 gedaan aan enkele projecten in Kita. Dit geld kwam beschikbaar doordat er in 2009 geen gemeentelijke kerstkaarten zijn verstuurd. Daarnaast is er op Voorschotense basisscholen, in het kader van het programma cultuureducatie 2009–2010 gemeente Voorschoten, op verschillende manieren aandacht besteed aan het thema 'Afrika'.

80% van de aanschaf van kantoorbehoefte is duurzaam.

8.6.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

8.6.2.a. Inkoopbeleid meer richten op fair-trade inkopen.

Facilitaire inkopen worden gedaan conform de duurzaamheidsparagraaf.

8.6.2.b. De jumelage (stedenband) met Kita versterken, gericht op het bieden van steun en advisering, met behulp van de mogelijkheden die de VNG aanreikt.

In 2009 is gestart met de uitvoering van het project 'Modernisation et amélioration de l'état civile à Kita', Dit project is gericht op de verbetering en digitalisering van de Burgerlijke Stand in Kita (Mali). Het project wordt uitgevoerd in het kader van het LOGO South programma van VNG-International met middelen van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. In 2009 hebben er in het kader van het project twee uitwisselingen plaatsgevonden. In september heeft een delegatie uit Kita een

bezoek gebracht aan Voorschoten. In december heeft een delegatie uit Voorschoten een bezoek gebracht aan Kita. Tijdens de bezoeken hebben betrokkenen elkaar beter leren kennen, zijn afspraken gemaakt en hebben workshops plaatsgevonden met als uiteindelijk doel het verbeteren van de Burgerlijke Stand in Kita. De gemeente Voorschoten en de Stichting Jumelage Voorschoten-Kita (Mali) hebben regelmatig contact met elkaar over het, waar nodig en mogelijk, samenwerken in zowel Voorschoten als Kita.

8.6.2.c. Agenda

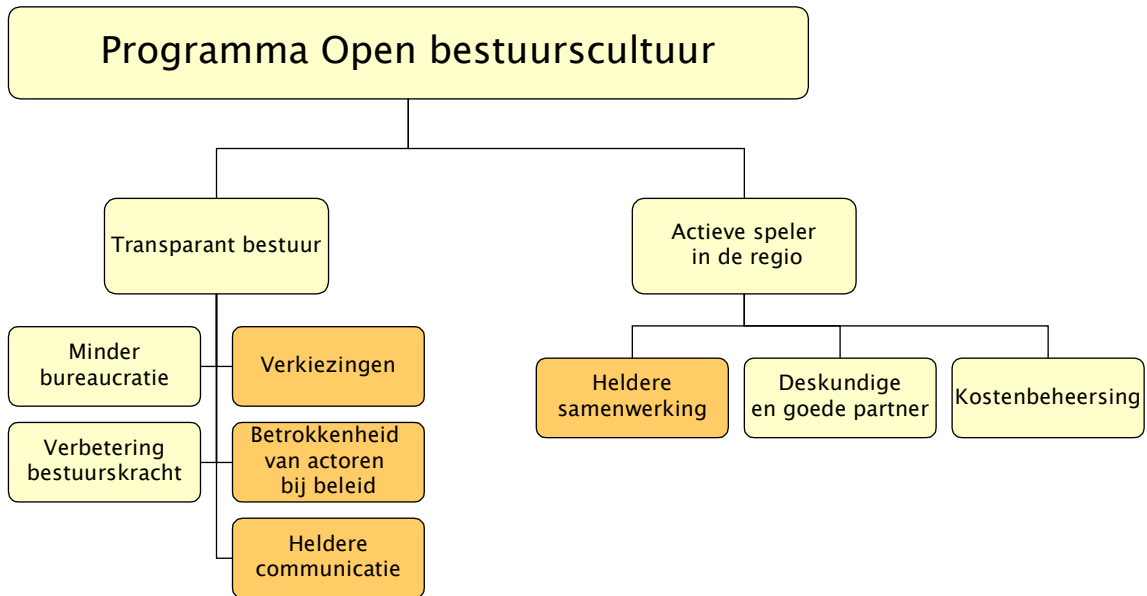
Nota	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
Stedenbandovereenkomst Kita (Mali)	nee	Een overeenkomst is niet noodzakelijk gebleken om te kunnen participeren in het Logo South. Om die reden is erom gekozen om dan de nota Stedenband Kita (Mali) vooralsnog geen uitvoering te geven.
Inkoopbeleid	ja	

8.7. Wat heeft het gekost?

Programma 5 Betrokken samenleving	Werkelijk 2008	Primitief 2009	Begroet 2009	Werkelijk 2009
Baten	6.856.521	5.018.563	7.036.719	7.095.226
Lasten	15.834.163	15.884.053	18.144.771	17.504.946
Saldo	8.977.642	10.865.490	11.108.052	10.409.720

9. Programma 6 Open bestuurscultuur

Coördinerend portefeuillehouder: **Burgemeester J.M. Staatsen**

9.1. Programmadoel

Het bestuur is er in het belang van de burgers. Een goede wisselwerking tussen het gemeentebestuur en alle partijen die van belang zijn in de Voorschotense samenleving (inwoners, bedrijven, organisaties en instellingen) is daarom een speerpunt van het programma open bestuurscultuur. Om het beleid en de uitvoering ervan aan te laten sluiten bij de wensen en problemen die er leven, worden Voorschotense burgers uitgenodigd om te participeren. Dat kan zowel bij het formuleren van het beleid als bij de uitvoering ervan (bijvoorbeeld via het wijkgericht werken).

Een heldere visie op regionale samenwerking stelt het bestuur in staat om de gewenste maatschappelijke effecten voor de Voorschotense burgers zo efficiënt mogelijk te kunnen bereiken.

9.2. Transparant bestuur

9.2.1. Wat hebben we bereikt?

9.2.1 We wilden het volgende bereiken:

- Grotere betrokkenheid van actoren bij beleidsontwikkeling en -uitvoering om daarmee de kwaliteit van beleid en uitvoering te verbeteren;
- Heldere communicatie met burgers;
- Minder bureaucratie;
- Burgers en bedrijfsleven zijn tevreden over de informatievoorziening en dienstverlening van de gemeente.

9.2.1.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

In 2009 zijn verschillende burgerparticipatie trajecten doorlopen zoals bij 'het Huis van Voorschoten', de 30 km zone in de Nassauwijk en het 'wijkbeleid'. Ook is het eerste burgerinitiatief van de gemeente van start gegaan in 2009: Het Theehuis Rosenburgh. Naast deze grote trajecten is veel aandacht besteed aan het informeren van inwoners van Voorschoten door bijvoorbeeld de informatieavonden over de ontwikkelingen rondom de RijnlandRoute en de middagen voor ondernemers en bewoners over de herziening van het bestemmingsplan in de Dobbewijk

Op het gebied van heldere communicatie is in 2009 de website van de gemeente Voorschoten grondig verbeterd. Voorschoten is op de landelijke benchmark voor gemeentewebsites gestegen van plaats 377 naar 130. De slag die gemaakt is is vooral voor de inwoners van Voorschoten een bijdrage in de extra dienstverlening van de gemeente. Zo kunnen inwoners steeds meer zaken digitaal regelen door aanvragen van producten via de website mogelijk te maken. Er is onderzoek gedaan naar het gebruik van de website en de klanttevredenheid hierover. Ook de communicatie van de gemeente via de krant groot Voorschoten is verbeterd door extra aandacht voor 'eigen nieuws'. Er is in 2009 meer publiciteit gegeven aan activiteiten van de gemeente en Voorschoten heeft in 2009 een prachtige folder gekregen waarmee het mooie groene dorp op de kaart wordt gezet!

De vermindering van de bureaucratie is in 2009 onder andere gerealiseerd doordat verordeningen vereenvoudigd zijn, bijvoorbeeld op het gebied van welzijnssubsidies en de APV. Uit 'Waarstaatjegemeente.nl' is naar voren gekomen dat de burgers in ieder geval de dienstverlening bovengemiddeld beoordelen.

9.2.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

9.2.2.a. Vergroten bestuurskracht met Operatie Wervelwind.

Met operatie Wervelwind zijn we als raad, college en organisatie gezamenlijk de verbetering van de bestuurskracht in de gemeente Voorschoten vorm en inhoud aan het geven. Het is nu tijd om de resultaten van de aanbevelingen uit de projectgroepen van operatie Wervelwind te onderzoeken. Vanwege de vele opgaven en prioriteiten voor de beschikbare uitvoeringscapaciteit, is in 2009 besloten om niet nog een nieuw project te starten: eerst evalueren, dan verder werken.

9.2.2.b. Deelnemen aan waarstaatjegemeente.nl

Voor het eerst is in 2009 het onderzoek waarstaatjegemeente.nl uitgevoerd waarmee de gemeente zich kan meten in haar dienstverlening t.o.v. andere gemeenten. Voorschoten scoorde boven gemiddeld in deze benchmark maar follow-up activiteiten naar aanleiding van het onderzoek worden volgend jaar m.n. in het programma dienstverlening verder uitgevoerd.

9.2.2.c. Communicatieplan gemeenteraadsverkiezingen opstellen en uitvoeren.

In 2009 is een communicatieplan opgesteld voor de opkomstbevordering van de gemeenteraadsverkiezingen. De raad heeft in november een beslissing genomen over de uitvoering van de activiteit om huis aan huis een flyer te verspreiden voor geïnteresseerde kandidaatsraadsleden over een informatieavond georganiseerd voor geïnteresseerde kandidaat-gemeenteraadsleden. Er zijn 19 geïnteresseerden gekomen waarvan er drie raadslid zijn geworden.

9.2.2.d. Organiseren van burgerparticipatie.

De in het project wervelwind opgestelde nieuwe aanpak voor burgerparticipatie is een aantal maal succesvol gebruikt in 2009.

9.2.2.e. Agenda

	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
Vervolg Operatie Wervelwind	Nee	Dit is een lopend proces
Rapportage Paarse Krokodil	Nee	Er is geen rapportage van de afgelopen twee jaar. Regeldrukvermindering (minder regels meer service) is wel één van de projecten van FOCUS op dienstverlening. De komende twee/drie jaar is daar aandacht voor in het kader van dit project en krijgt de raad hierop ook terugkoppeling middels een indicator.

9.3 Actieve speler in de regio

9.3.1 Wat hebben we bereikt?

9.3.1. We wilden het volgende bereiken:

- Heldere regionale samenwerking;
- Voorschoten wordt in de regio gewaardeerd als goede en deskundige partner met een duidelijke eigen visie. De waardering van regionale samenwerkingspartners lijkt te stijgen. Dit effect kunnen we nu niet exact meten;
- Kostenbeheersing van regionale lasten.

9.3.1.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

9.3.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

9.3.2.a. Bestuurlijk organisatorisch uitwerken van de visie op regionale samenwerking.

De colleges van Voorschoten en Wassenaar hebben in het eerste kwartaal van 2009 een quickscan naar de samenwerkingsmogelijkheden uitgevoerd. Naar aanleiding hiervan is het strategisch kader voor de samenwerking (de focus) bepaald. De focus is uitgewerkt in een aantal onderwerpen, waarvoor door de beide colleges bestuursopdrachten zijn vastgesteld. De onderwerpen zijn breed gekozen: beleidsontwikkeling, uitvoering, kennisdeling, etc. Er is in 2009 zelfs al een bestuursopdracht afgerond want de teams personeel en organisatie van beide gemeentes zijn 31-12-2009 samengevoegd

9.3.2.b. Afspraken maken met regionale samenwerkingspartners.

De portefeuillehoudersoverleggen en vergaderingen van het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland zijn in 2009 altijd voorbesproken in raad of raadscommissie. Hierdoor hebben de vertegenwoordigers van Voorschoten in regionale overleggen steeds een eenduidige, consequente en breed gedragen visie kunnen uitgedragen.

9.1.c. Zoeken van een instrument om de waardering van regionale samenwerkingspartners te kunnen meten

Alhoewel dit moeilijk meetbaar is, wordt de gemeente Voorschoten gezien als een actieve deelnemer in de regionale samenwerking. Dit is ook tot uiting gekomen in de werkgroep Boeien en Binden en het vervolg daarop, waarbij Voorschoten zich getoond heeft als een gemeente met een duidelijke visie op de toekomst van het regionale samenwerkingsverband.

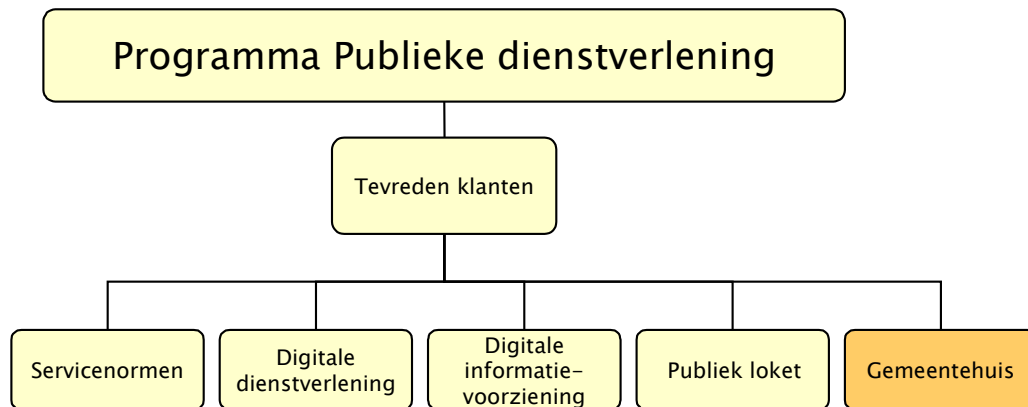
Daarnaast heeft Voorschoten ook in 2009 weer geparticipeerd in het Dagelijks Bestuur.

9.4. Wat heeft het gekost?

Programma 6 Open bestuurscultuur	Werkelijk 2008	Primitief 2009	Begroot 2009	Werkelijk 2009
Baten	77.509	89.902	216.432	202.335
Lasten	3.716.379	3.551.172	4.049.054	4.176.441
Saldo	3.638.870	3.461.270	3.832.622	3.974.106

10. Programma 7 Publieke dienstverlening

Coördinerend portefeuillehouder: Burgemeester J.M. Staatsen

10.1. Programmadoel

Het verlenen van een optimale service aan de burger in zijn rol als 'afnemer' van gemeentelijke producten en het optimaliseren van de (digitale) dienstverlening.

In het programma publieke dienstverlening ontmoet de gemeente de burger in zijn rol als klant van de gemeente. De burger als 'kritische volger' van de gemeentelijke dienstverlening heeft een belangrijke rol in de verbetering van de kwaliteit van deze dienstverlening. Technische (ICT)-ontwikkelingen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het gemak, waarmee een klant de producten van de gemeente kan afnemen. Dit geldt zowel voor het afnemen van producten (bijvoorbeeld een uittreksel uit het bevolkingsregister) als het verkrijgen van informatie (bijvoorbeeld inzage in een beleidsnota).

10.2. Tevreden klanten

10.2.1. Wat hebben we bereikt?

10.2.1. We wilden het volgende bereiken:

- Een brede digitale dienstverlening en digitale informatievoorziening voor burgers. Minder afname van producten via de publieksbalie;

- Dienstverlening aan de burger volgens de gestelde servicenormen. Servicenormen zijn opgesteld om verwachtingen tussen de klant en de leverancier, in dit geval de gemeente, op elkaar af te stemmen;
- 24 uur beschikbaarheid van informatie en producten.

10.2.1.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

Er worden meer digitale producten afgenomen.

Op de meeste servicenormen scoren we goed. Het inhoudelijk beantwoorden van brieven binnen de termijn is zeker nog voor verbetering vatbaar. Over de afzonderlijke servicenormen wordt in het burgerjaarverslag gerapporteerd.

Door de beschikbaarheid van de digitale productencatalogus zijn producten en informatie 24 uur per dag beschikbaar.

10.2.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

10.2.2.a. Opstellen en uitvoeren plan van aanpak naar aanleiding van rekenkamerrapport publieke dienstverlening.

Eind 2009 is het programma "Focus op dienstverlening" voor de periode 2010 - 2012 vastgesteld. Met dit programma wordt de totale dienstverlening gemoderniseerd en aangepast aan wettelijke eisen, landelijke ontwikkelingen zoals het concept "Antwoord©" en de vraag van onze burgers.

10.2.b. Uitbreiden van de digitale producten. (augustus 2008 zijn er twaalf digitale producten).

Inmiddels staat de teller op 26 (eind 2009)

10.2.c. Promoten van de digitale productencatalogus.

In 2009 is de aandacht vooral gericht geweest op het uitbreiden van het aantal digitale producten.

10.2.d. Intern en extern aandacht promoten van de producten in de catalogus, en met de redactieraad deze producten omzetten naar digitale producten.

Intern staat de organisatie op de rails. Dit is o.a. zichtbaar aan de toename van het aantal digitale producten.

10.2.e. En f. Inzetten van diverse informatievoorzieningen, zoals de website voor onder andere burgerinformatie (trouwen/begraafplaats), raadsinformatie, buitenschoolse sportactiviteiten en de productencatalogus.

Alle genoemde voorbeelden zijn gerealiseerd.

10.2.f. Ontsluiten van bestaande informatiebronnen en in digitale vorm beschikbaar stellen.

Zie Fout: Bron van verwijzing niet gevonden

10.2.g. Verder ontwikkelen van de servicenormen.

Dit is opgenomen in het programma "Focus op dienstverlening".

10.2.h. Burgerjaarverslag samenstellen.

Het burgerjaarverslag is in een onafhankelijk onderzoek beoordeeld met een 7.9 (uit 9). Uit de enquête onder de burgers bleek dat ze vonden dat het weliswaar een goed beeld van de gemeente geeft maar wel wat minder luxe uitgevoerd mag worden.

10.2.i. Aanpassen van de balie en werkwijzen bij Burgerzaken om te voldoen aan de wettelijke verplichting om biometrische componenten (vingerafdruk) op te nemen in reisdocumenten.

Gereed.

10.2.j. Organiseren van verkiezingen.

Gereed.

10.2.k. Realiseren van een multifunctionele accommodatie met als werktitel 'Huis van Voorschoten', met daarin tenminste een Cultureel Centrum, de Openbare Bibliotheek, de Vrije Academie en het Gemeentehuis, in samenhang met het ontwikkelen van de locatie MOC-terrein / Wagenerf.

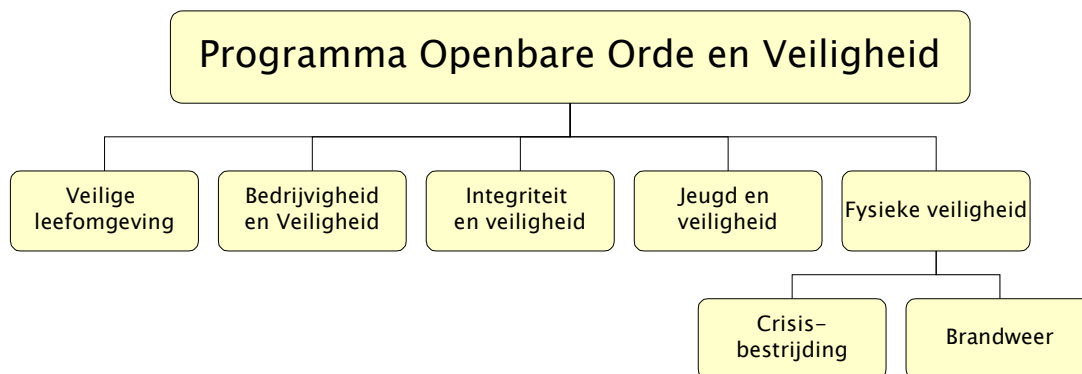
De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 17 december 2009 besloten het project Huis van Voorschoten te beëindigen.

10.3. Wat heeft het gekost?

Programma 7 Publieke dienstverlening	Werkelijk 2008	Primitief 2009	Begroot 2009	Werkelijk 2009
Baten	421.362	397.929	397.929	470.282
Lasten	692.912	727.976	718.009	711.076
Saldo	271.550	330.047	320.080	240.794

11 Programma 8 Openbare orde en Veiligheid

Coördinerend portefeuillehouder: Burgemeester J.M. Staatsen

2.1. Programmadoel

Het doel van het programma Openbare orde en Veiligheid is het zorgen voor een veilig Voorschoten. De gemeente coördineert, regisseert en faciliteert daarbij. De regierol van gemeenten is in 2009 in de gemeentewet verankerd. Gemeenteraden hebben de verantwoordelijkheid om ten minste één keer in de vier jaar een plan vast te stellen waarin het lokale veiligheidsbeleid is opgenomen. Voorschoten heeft al een dergelijk plan, dat in maart 2006 is vastgesteld (integraal veiligheidsplan 2006 - 2009).

Het programma Openbare orde en Veiligheid bestaat uit alle aspecten rond het begrip integrale veiligheid en is opgebouwd rond de vijf veiligheidsvelden, zoals deze in bovenstaande doelenboom in samenhang met beleid in andere programma's zijn aangegeven. De (gemeentelijke) brandweer en de crisisbestrijding maken onderdeel uit van de fysieke veiligheid. De vijf veiligheidsvelden kennen een verdere onderverdeling naar een groot aantal thema's. Anno 2008 zijn dat dertig te onderscheiden onderwerpen. Bij de vaststelling van het integraal veiligheidsplan zijn op basis van een analyse de lokaal relevante veiligheidsthema's benoemd en als speerpunten en kansen gepresenteerd en vastgelegd.

11.1.1. Wat hebben we bereikt?

11.1.1.1. We wilden het volgende bereiken:

- Uitvoering van integrale (deel)projecten om de speerpunten uit de Nota Integrale Veiligheid te realiseren;
- Integrale (deel)projecten zijn opgestart om de kansen uit de Nota Integrale Veiligheid te realiseren, indien die kansen zich voordoen;

- Waarborgen van de samenwerking met de diverse partijen waaronder politie, BOA's, OM, partners uit Zorgnetwerk, woningcorporaties, JPT, GGD Hollands Midden, particulieren, publiek private partijen, Horeca Nederland en ondernemers, onder meer door het aangaan van (deel)convenanten en het maken van prestatieafspraken;

In het Integraal Veiligheidsplan zijn de lokale speerpunten en kansen benoemd om het programmadoel te kunnen realiseren. Daarin vormen de speerpunten de belangrijkste onderdelen van het veiligheidsbeleid. De kansen worden opgepakt op het moment dat de actualiteit dat mogelijk maakt.

Voor het meten en monitoren van de effecten van het veiligheidsbeleid maken we gebruik van de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR). De eerste meting wordt eind 2008 uitgevoerd, einde 1e kwartaal 2009 moet de rapportage klaar zijn. Naast de (meer subjectieve) gegevens van de Veiligheidsmonitor proberen we ook andere gegevensbronnen en -houders te raadplegen om zo niet alleen getalsmatig een bijdrage te leveren, maar ook een aanvullend waardeoordeel te kunnen geven. Bij de tussenrapportage van het Integraal Veiligheidsplan in maart 2008 zijn deze andere gegevensbronnen ook gebruikt. Een regionale werkgroep inventariseert de extra kansen op aanvullende informatie.

11.2. Veilige woon- en leefomgeving

11.2.1.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

Buurtbemiddeling is ingezet als pilot om overlast tussen bewoners op te lossen. Het heeft in twee van de drie gevallen geleid tot een minnelijke schikking.

De Wet Tijdelijk Huisverbod is incidenteel ingezet om zodoende bij ernstig (huiselijk) geweld terug te kunnen keren naar een normale situatie en hulpverleners de kans te geven gericht aan een oplossing te kunnen werken.

Het aantal woninginbraken stijgt. Hoewel omliggende gemeenten hier ook last van hebben, baart de stijging in Voorschoten zorgen. Preventieve voorlichtings avonden aan buurtbewoners in straten / wijken waar veel inbraken te zien waren heeft geleid tot bewustwording en snellere meldingen aan de politie. In enkele gevallen kon daardoor een heterdaad worden gescoord, in andere gevallen hebben alerte buurtbewoners kunnen meehelpen aan een goed signalement en daaropvolgende aanhoudingen.

11.2.1.b. Wat hebben we daarvoor gedaan?

Naast het onderhouden van de bestaande netwerken om overlast tussen bewoners te beperken is in 2009 gestart met buurtbemiddeling. Dit is een pilot. De eerste resultaten zijn positief, een onafhankelijke buurtbemiddeling draagt bij aan het voorkomen van overlast.

De burgemeester heeft geen gebruik behoeven te maken van zijn wettelijke bevoegdheden om gebiedsontzeggingen af te kondigen. Daar staat tegenover dat de burgemeester wel gebruik heeft moeten maken van zijn bevoegdheid in het kader van de Wet op Tijdelijk Huisverbod.

Het toepassen van het instrument Politie Keurmerk Veilig Wonen om woninginbraken terug te dringen is onvoldoende uit de verf gekomen. Een inhaalactie is nodig en is inmiddels opgestart.

Wijkgericht werken, met een accent op de wijken Noord Hofland en Vlietwijk, loopt tot tevredenheid. Op dit moment zijn er een drietal projecten (aanpassing Van Kleffensplantsoen, renovatie flats Jan Evertsenlaan en omgeving en nieuwbouwproject Vlietwijk) die op basis van deze werkwijze in gang zijn gezet. Het bevorderen van gezamenlijke activiteiten draagt bij aan de leefbaarheid en sociale weerbaarheid.

11.2.2. Bedrijvigheid en veiligheid

11.2.2.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

De Kwaliteits meter Veilig Uitgaan is succesvol geïmplementeerd in het Centrum. De samenwerking tussen ondernemers, horeca Nederland, gemeente en politie heeft geleid tot een zeer sterke daling van het aantal overlastmeldingen.

Horeca ondernemers maken gebruik van de horeca telefoon om direct met de politie in contact te komen. Lokaalontzeggingen worden door horecaondernemers uitgereikt aan klanten die zich niet houden aan de afgesproken gedragscodes.

In 1 geval is handhavend opgetreden tegen een horeca ondernemer waar sprake was van drugsoverlast en geweld. Het heeft geleid tot 3 maanden verplichte sluiting.

De Dobbewijk is de eerste wijk in Voorschoten met een eerste ster volgens het Keurmerk Veilig Ondernemen.

11.2.3. Wat hebben we daarvoor gedaan?

11.2.a. Werken aan de speerpunten uit de Nota Integrale Veiligheid.

De Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan is in het Centrum uitgevoerd en geïmplementeerd. Het instrument heeft de samenwerking tussen ondernemers, politie, gemeente en horeca Nederland verbeterd.

11.2.b. Kansen benutten uit de Nota Integrale Veiligheid.

Het traject Keurmerk Veilig Ondernemen is voor het eerst toegepast in de Dobbewijk. Voor grootschalige evenementen, denk bijvoorbeeld aan de jaarwisseling, wordt in een vroegtijdig stadium gestart met de voorbereiding. Dankzij deze integrale voorbereiding met goede en uitgebreide draaiboeken verlopen deze evenementen soepel en in een prettige sfeer.

11.2.4. Integriteit en veiligheid

11.2.4.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

Door samenwerking tussen diverse diensten en instellingen zijn er ook gevallen van georganiseerde criminaliteit in Voorschoten opgelost.

Naast het publiceren op de website van de gemeente Voorschoten van gedragscodes voor bestuurders en raadsleden zijn hier ook alle verordeningen te raadplegen.

11.2.5. Wat hebben we daarvoor gedaan?

11.2.5.a. Kansen benutten uit de Nota Integrale Veiligheid.

Er is een convenant gesloten met het Regionaal Informatie en Expertise Centrum Haaglanden / Hollands Midden. Dit RIEC vormt het knooppunt in de aanpak van georganiseerde criminaliteit, en vele partijen wisselen zonodig (vertouwelijke) gegevens met elkaar uit om te komen tot een goede aanpak.

De handreiking radicalisering en terrorisme is onderzocht op van toepassing zijnde elementen voor de gemeente Voorschoten. Er zijn nog geen signalen waargenomen, waarop actie moet worden ondernomen.

11.2.6. Jeugd en Veiligheid

11.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

Voor jongeren is een actieve voorlichtingscampagne gevoerd om de schadelijke werking van alcohol en drugs onder de aandacht te krijgen.

Door het aanbieden van extra activiteiten specifiek gericht op jongeren, zoals het zomerfestival en de oud en nieuw projecten, is het aantal incidenten rond (overlastgevende) jeugdgroepen gedaald. Niet altijd is een rechtstreekse relatie te leggen, maar de extra activiteiten zijn goed bezocht en positief door de jongeren ontvangen.

11.2.7. Wat hebben we daarvoor gedaan?

11.2.7.a. Werken aan de speerpunten uit de Nota Integrale Veiligheid.

Het betrekken van de jongeren bij specifieke activiteiten, een deskundige inzet van Jeugd en Jongerenwerk, positieve communicatie en zo nodig gerichte politiecontroles vormt de basis van de open houding richting jongeren.

11.2.7.b. Kansen benutten uit de Nota Integrale Veiligheid.

De Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan is geïmplementeerd. Door strikte toepassing van instrumenten (bijvoorbeeld gedragscodes, horeca telefoon en waar nodig optreden tegen drugs en drank misbruik) is de overlast in het Centrum nagenoeg nihil.

Er is een start gemaakt met de inrichting van het Centrum Jeugd en Gezin, om zo onder andere signalen van problemen in een vroegtijdig stadium te kunnen herkennen.

11.2.8. Fysieke veiligheid

11.2.8.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

De gemeenteraad heeft besloten tot regionalisering van de gemeentelijke brandweer. De oprichtingsdatum is inmiddels gesteld op 1 januari 2011.

De 4V nota als basis en uitgangspunt voor de verkeersveiligheid is vastgesteld. Maatregelen zoals het aanwijzen van 30 km gebieden, de aanleg van rotondes en vrij liggende fietspaden zijn al doorgevoerd of staan nog op de planning.

Er is gestart met een actualisatie van de verleende gebruiksvergunningen die een brandveilig gebruik regelen. Alle 100 eerder verleende vergunningen zijn inmiddels gescreend.

Ter voorbereiding op onverwachte crisissituaties is ook in 2009 een Multi oefening georganiseerd.

11.2.8. Wat hebben we daarvoor gedaan?

11.2.8.a. Werken aan de speerpunten uit de Nota Integrale Veiligheid.

Met het besluit van de gemeenteraad tot regionalisering is gestart met de implementatie. Dit is een ingewikkeld en complex traject. Een eerdere oprichtingsdatum van 1 jan 2010 is daarom verplaatst naar 1 jan 2011. De gemeenteraad heeft inmiddels tussenbesluiten genomen die een verdere voortgang mogelijk moeten maken.

De risicokaart van de Provincie Zuid Holland wordt actueel gehouden, zodat burgers ook digitaal een inschatting kunnen maken van de risico's in hun omgeving. De inwoners van Voorschoten worden ook attent gemaakt op de landelijke campagne 'Denk Vooruit' om burgers zich te laten voorbereiden bij het ontstaan van onverwachte crisissituaties.

Hulpdiensten bereiden zich voor op een mogelijke crisis door deelname aan zogenaamde multi-oefeningen. De hulpdiensten, gemeente, een verzorgingshuis en een basisschool verleenden medewerking aan de oefening.

11.3. Agenda

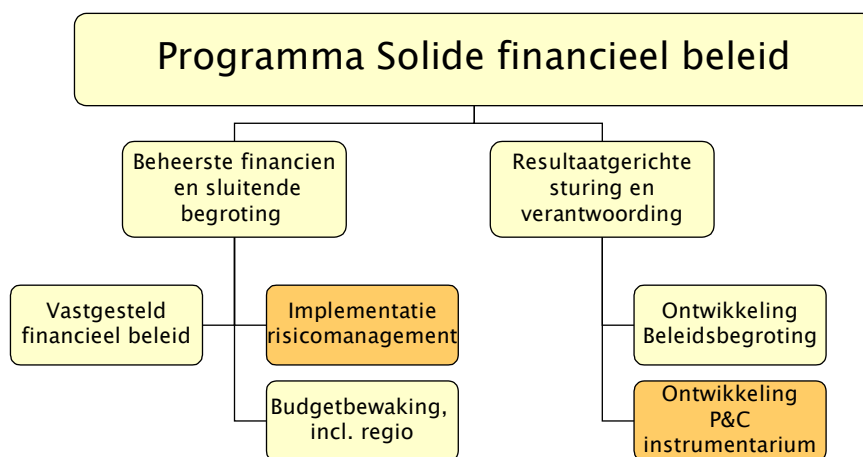
Nota	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
Resultaten Veiligheidsmonitor	Ja	Rapportage aangeboden aan de Raad
Prestatieafspraken BOA's	Ja	Afspraken gecontinueerd
Voortgang projecten / veiligheidsbeleid	Gedeeltelijk	Zie toelichting hierboven

11.4. Wat heeft het gekost?

Programma 8 Openbare orde en veiligheid	Werkelijk 2008	Primitief 2009	Begroet 2009	Werkelijk 2009
Baten	3.943	2.410	2.410	500
Lasten	1.658.513	1.400.345	1.607.912	1.675.676
Saldo	1.654.571	1.397.935	1.605.502	1.675.176

12. Programma 9 Solide financieel beleid

Coördinerend portefeuillehouder: Wethouder H.Tjalma–den Oudsten

12.1. Programmadoel

Dit programma heeft als doel een gezonde financiële gemeentehuishouding, waarbij wordt uitgegaan van een sluitende begroting (we geven meerjarig niet meer uit dan we binnenkrijgen) en resultaatgerichte sturing op en verantwoording over de inzet van de beschikbare middelen. In dit hoofdstuk wordt met het behandelen van de 'algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien' zowel ingegaan op de batenkant van de begroting, ofwel 'waar komt het geld vandaan', als op een klein deel van de lastenzijde, namelijk het budget voor onvoorziene uitgaven.

12.2. Beheerste financiën en een sluitende begroting

12.2.1. *Wat hebben we bereikt?*

12.2.1. *We wilden het volgende bereiken:*

- Een meerjarig sluitende begroting, zonder de burger onnodig te belasten. Dit betekent dat wij structureel (over meer jaren berekend) niet meer uitgeven dan er binnenkomt. De burger krijgt dan ook niet te maken met onnodige lastenverhoging.

12.2.1.a. *De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:*

De gemeente Voorschoten kende in 2009 een sluitende begroting en staat onder repressief toezicht van de provincie. De lastenstijging volgde over het algemeen het inflatiepercentage.

12.2.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

12.2.2.a. Implementeren van risicomanagement.

In december 2009 is de nota Risicomanagement door het college vastgesteld. De raad is via een informatiebrief op de hoogte gesteld van de nota.

12.2.2.b. Agenda

Nota	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
Nota reserves	Nee	Wordt betrokken bij de samenwerking met Wassenaar. *
Nota rentebeleid	Nee	Wordt betrokken bij de samenwerking met Wassenaar. *

* Samenwerken betekent harmoniseren. Om efficiënt te kunnen werken zal een aantal beleidsuitgangspunten voor beide organisaties gelijk moeten zijn. In concept is al gereed een Nota afschrijving en waardering, die door de gemeente Wassenaar is opgesteld en al de situatie voor de twee gemeenten beschrijft (afstemming moet eerst nog plaatsvinden, voordat de nota in besluitvorming gaat). De genoemde nota's over reserves en voorzieningen en rentebeleid zullen zeker volgen. Vóór de start van de samenwerking zijn de nota's ook niet direct noodzakelijk en kunnen ook later volgen. In het binnenkort (voor 15 juni 2010) op te leveren stappenplan samenwerking Financiën zal de harmonisering van beleidsuitgangspunten worden opgenomen

12.3.1. Resultaatgerichte sturing en verantwoording

12.3.1. Wat hebben we bereikt?

12.3.1. We wilden het volgende bereiken:

- Een meer resultaatgerichte verantwoording: zijn de beoogde doelen behaald en hoe is de relatie met de ingezette middelen?

12.3.1.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

De basis voor een goede verantwoording is een degelijke en bijgewerkte administratie. In 2009 is bereikt dat de administratie dagelijks bij is. Verder is in 2009 is financiële administratie opnieuw ingericht. De oude inrichting bestond al een aantal jaren en voldeed gedeeltelijk niet meer aan de wettelijke voorschriften. De effecten voor deze jaarrekening zijn beperkt, omdat de nieuwe inrichting geldt vanaf het boekjaar 2010. Inzichten in de nieuwe inrichting hebben op onderdelen wel geleid tot aanpassingen in 2009, waardoor bijv. IV3 (informatievoorziening aan het CBS) en BTW Compensatiefonds efficiënter uit het de administratie rolden.

12.3.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

12.3.2.a. *Verder ontwikkelen van de diverse planning en control documenten, zoals begroting, bestuursrapportage (burap) en jaarrekening. Daarbij streven we naar een SMART formulering van prestaties en doelstellingen en tevens naar een SMART rapportage daarover met behulp van effectindicatoren.*

In 2009 zijn de geplande planning en control documenten tijdig aan de raad aangeboden. Kanttekening hierbij is dat de Perspectiefnota achteraf te weinig kaderstellend bleek voor het opstellen van de begroting 2010, waardoor niet op alle onderdelen duidelijk was welk nieuw beleid wel en welk nieuw beleid niet in begroting 2010 moest worden opgenomen.

Het doorontwikkelen van planning en control documenten is een continue proces. Dit bleek ook weer uit het rapport "Wegen na de Traverse" naar aanleiding van het onderzoek door de Rekenkamercommissie. De Rekenkamercommissie doet concrete aanbevelingen voor met name grote projecten om te komen tot een beter samenspel en "checkcs and balances" bij de voorbereiding en uitvoering. Dat heeft ook zijn weerslag op de inhoud van de planning en control documenten.

12.4. Agenda

Planning en control document	Gereedgekomen Ja/Nee	Evt. toelichting
1e bestuursrapportage	Ja	Afwijkingrapportage begroting
2e bestuursrapportage	Ja	Afwijkingrapportage begroting
Perspectiefnota	Ja	Kader voor nieuwe begroting, incl. nieuw beleid
Jaarrekening 2008	Ja	Eindverantwoording 2008 vastgesteld raad juli 2009
Begroting 2010	Ja	Vastgesteld raad november 2009

12.5. Wat heeft het gekost?

Programma 9 Solide financieel beleid	Werkelijk 2008	Primitief 2009	Begroot 2009	Werkelijk 2009
Baten	24.528.558	24.415.536	65.261.319	65.880.528
Lasten	1.370.902	488.865	1.666.350	2.272.470
Saldo	-23.157.657	-23.926.671	-63.594.969	-63.608.058

Storting reserves	7.478.605	289.419	52.311.974	38.239.573
Onttrekking reserves	8.647.989	1.608.712	9.888.296	16.514.622

Totaal saldo	-24.327.041	-25.245.964	-21.171.291	-41.883.107
--------------	-------------	-------------	-------------	-------------

13. Paragraaf Lokale heffingen

13.1. Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de door de gemeente Voorschoten geheven belastingen en rechten of retributies.

Belastingen zijn gedwongen betalingen aan de overheid als zodanig waartegenover geen rechtstreekse, individuele tegenprestatie staat en die krachtens algemene regelen worden geheven. Belastingen zijn algemene dekkingsmiddelen.

Rechten of retributies zijn betalingen die de overheid krachtens algemene regels vordert ter zake van door haar in haar functie als zodanig individueel bewezen tegenprestaties. Hiervoor geldt dat de tarieven maximaal kostendekkend mogen zijn en dat de opbrengst gebruikt wordt ter dekking van de gemaakte kosten.

De gemeente Voorschoten heft de volgende belastingen en retributies:

belastingen:

- a. onroerende-zaakbelastingen
- b. roerende ruimte belasting
- c. hondenbelasting
- d. toeristenbelasting
- e. precariobelasting

retributies:

- a. afvalstoffenheffing
- b. rioolrecht
- c. begrafenisrechten
- d. leges

13.2. Beleid lokale heffingen

13.2.1. WOZ-taxaties

Met ingang van 2007 vinden de taxaties in het kader van de Wet WOZ jaarlijks plaats. Hierbij wordt sinds 2008 een waardepeildatum gehanteerd die slechts één jaar ligt voor de ingangsdatum van de WOZ-waarde.

13.2.2. Kwijtschelding

Voorschoten kent een vereenvoudigde procedure van de aanvraag van kwijtschelding. Burgers die al meerdere jaren in aanmerking kwamen voor kwijtschelding kunnen door middel van een

verkort aanvraagformulier kwijtschelding aanvragen. Tevens worden bestanden van belastingplichtigen gekoppeld aan bestanden van de Sociale Dienst om zoveel mogelijk kwijtscheldingsgerechtigden te bereiken. Voor beide groepen belastingplichtigen geldt dat deze in het kader van kwijtschelding zoveel mogelijk actief worden benaderd. Het geautomatiseerd verlenen van kwijtschelding wordt in de loop van 2010/2011 in het samenwerkingsverband (zie ook paragraaf 1.2.4 over samenwerking) vormgegeven.

13.2.3. Rioolrechten

Op 1 januari 2008 is de Wet gemeentelijke watertaken in werking getreden. Per die datum heeft de gemeente er twee zorgtaken bij gekregen. Buiten de zorg voor afvoer van het afvalwater, heeft de gemeente de zorg voor het gescheiden afvoeren van het hemelwater (apart danwel samen met afvalwater) en de grondwaterstand. De gemeente Voorschoten kent geen structurele grondwaterproblemen. Er is dan ook geen rekening gehouden met het treffen van grote maatregelen om het grondwater op een juist peil te houden. Wel treft de gemeente Voorschoten, waar mogelijk, maatregelen door een gescheiden riolering aan te brengen waardoor de percelen het hemelwater gescheiden van het afvalwater kunnen aanbieden (afkoppelen). Hierdoor kan de gemeente het hemelwater gescheiden van het afvalwater verwerken. Het beleid hieromtrent is opgenomen in het nieuwe Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (2009–2013), dat al door de Raad is vastgesteld.

De kosten die de nieuwe maatregelen met zich mee brengen kunnen worden verhaald via de verbrede rioolheffing, die uiterlijk op 1 januari 2010 moet zijn ingevoerd. Voor de heffing is het niet relevant of de percelen ook daadwerkelijk zijn afgekoppeld. De verbrede rioolheffing is een bestemmingsbelasting, waarbij het niet noodzakelijk is dat er sprake is van een individueel profijt.

Vanzelfsprekend kunnen alleen die percelen in de rioolheffing worden betrokken, die een aansluiting op de gemeentelijke riolering hebben.

13.2.4. Samenwerking diverse gemeenten en het Hoogheemraadschap Rijnland

In juli 2009 is definitief besloten dat de gemeenten Gouda, Leiden, Oegstgeest, Voorschoten, Wassenaar, Zoeterwoude en het hoogheemraadschap van Rijnland gaan samenwerken op het gebied van belastingheffing tot het oprichten van een zelfstandige belastingorganisatie.

Op 24 juli 2009 heeft de constituerende vergadering van het algemeen bestuur van het samenwerkingsverband plaatsgevonden. De gemeenten en het waterschap verwachten met de samenwerking op termijn jaarlijks 3,3 miljoen euro te besparen. Daarnaast leidt samenwerking tot een robuustere en minder kwetsbare belastingorganisatie, vooral bij kleinere gemeenten. De samenwerking van de zes gemeenten en het hoogheemraadschap heeft een aantal positieve gevolgen, zowel vanuit bedrijfseconomisch als vanuit maatschappelijk perspectief. Naast het financiële voordeel biedt de nieuwe organisatie de gelegenheid aan de medewerkers zich verdergaand te ontwikkelen en te specialiseren. Als vestigingsplaats van de nieuwe organisatie is gekozen voor Leiden. De organisatie krijgt de vorm van een gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam. De naam van de nieuwe organisatie is Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland. Na de opstartfase wordt door de samenwerking voor Voorschoten een besparing van € 100.000 per jaar geraamd.

Voordelen voor de belastingbetaler

Voor de belastingbetaler heeft de samenwerking ook voordelen, vanaf januari 2011:

- Ontvangen zij een gecombineerd aanslagbiljet voor waterschapslasten en gemeentelijke lasten (in plaats van één van de gemeente en één van het hoogheemraadschap)
- Kan het aanvragen van kwijtschelding in één keer plaatsvinden

13.3. Dekkingspercentages

De gemeente streeft voor wat betreft de rechten en retributies naar kostendekkende tarieven. Een aantal tarieven, met name voor Burgerzaken, wordt van Rijksweg vastgesteld. Daarnaast zijn er diensten waarvoor het heffen van een kostendekkend tarief maatschappelijk onaanvaardbaar is.

In het onderstaand overzicht worden de resultaten over 2009 weergegeven.

	Leges/ Retributie/ Bestemmings- heffing	Raming 2009 Lasten	Raming 2009 Baten	Saldo	% dek- king	Werkelijk 2009 Lasten	Werkelijk 2009 Baten	Saldo	% dek- king
1 *	Burgerlijke stand	89.020	31.853	-57.167	36%	86.184	25.974	-60.210	30%
2 *	Gemeentelijke basis- administr.	213.211	53.469	-159.742	25%	203.236	45.582	-157.654	22%
3 *	Naturalisatie en geslachtsnaam- wijziging	13.140	4.270	-8.870	33%	11.281	8.582	-2.699	76%
4	Rij- en reis- doc. + div	337.381	308.337	-29.044	91%	343.706	384.652	40.946	100%
5	Marktgeden	36.298	33.874	-2.424	93%	29.737	34.102	4.365	100%
6 **	Afvalstoffen- heffing	3.051.286	3.051.286	0	100%	2.895.969	2.895.969	0	100%
7 **	Rioolrechten	1.373.516	1.373.516	0	100%	1.734.032	1.371.888	-362.144	79%
8 **	Begrafnis- rechten	317.162	317.162	0	100%	346.887	292.519	-54.368	84%
9	Bouwleges	328.773	328.773	0	100%	397.728	397.728	0	100%

* Voor deze punten geldt dat de tarieven wettelijk door het Rijk worden vastgesteld. De gemeente Voorschoten hanteert de maximaal toegestane tarieven. Een hogere kostendekkendheid is derhalve niet mogelijk.

** De verschillen tussen de werkelijke lasten en baten voor de rioolrechten, afvalstoffenheffing en begrafenisrechten worden door middel van onttrekkingen c.q. stortingen in een tariefsegalisatie voorziening naar 100% dekking rechtgetrokken. Bedragen na elimineren BTW component (afvalstoffenheffing en rioolrechten).

13.4. Overzicht geraamde en werkelijke baten belastingen

Onderstaand overzicht vermeldt de geraamde en werkelijke baten voor 2009 voor wat betreft de belastingen. Voor belastingen is kostendekkendheid niet van toepassing.

	Belastingen	Raming 2009	Werkelijk 2009
1	OZB Eigenaren woningen	3.025.231	3.046.265
	OZB Eigenaren niet-woningen	417.069	492.434
2	OZB Gebruikers niet-woningen	313.308	296.280
3	Roerende ruimte belasting	5.055	5.078
4	Hondenbelasting	54.458	50.381
5	Toeristenbelasting	41.100	41.260
	Precariobelasting	408.482	448.892

14. Paragraaf Weerstandsvermogen

14.1. Inleiding

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) omvat voorschriften voor de inrichting van de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting en rekening. De voorschriften zijn uitgewerkt in de Financiële verordening gemeente Voorschoten. Ter uitvoering van het bepaalde in artikel 17 van deze verordening heeft de raad in zijn openbare vergadering van 28 september 2006 de nota Weerstandsvermogen gemeente Voorschoten 2006 vastgesteld. Met deze nota worden kaders voor het weerstandsvermogen en risicobeleid gesteld.

14.2. Weerstandsvermogen

Onder het begrip weerstandsvermogen wordt verstaan het vermogen van de gemeente om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten. In het BBV wordt gezegd dat het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen enerzijds de weerstandscapaciteit en anderzijds de risico's.

De weerstandscapaciteit is de verzamelterm van al de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet voorziene financiële tegenvallers te bekostigen.

Onder risico's worden verstaan alle risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten.

Voor de raad is het weerstandsvermogen van belang, want een sluitende begroting impliceert weliswaar dat er evenwicht is tussen de lasten en baten, maar ook dat er eigenlijk geen ruimte is voor tegenvallers. Een buffer is daarom wenselijk. Hierbij moeten we denken aan echt onvoorziene zaken die de grenzen van de stelpost voor onvoorziene uitgaven op de begroting fors overschrijden. En deze zijn ook zo onvoorzien dat met geen mogelijkheid voorspeld kan worden, dat zij zeker zullen optreden!

Het weerstandsvermogen is mede van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente. Zowel voor het lopende begrotingsjaar als ook voor de meerjarenramingen.

Er is geen uniform antwoord te geven op de vraag hoe groot het weerstandsvermogen van een gemeente zou moeten zijn. Dit is sterk afhankelijk van de eigenheid van de gemeente en het risicoprofiel dat zij heeft. Hoe ziet de sociale structuur eruit, hoever reiken hun groeipotenties, opereren ze in hun bedrijfsvoering voorzichtig of accepteren ze meer risico's, of lopen er gerechtelijke procedures waarvan de uitkomst niet zeker is, maar die consequenties kunnen hebben?

Vanuit het provinciaal toezicht zijn er ook geen directe normen te geven. Wel ziet de provincie erop toe dat de algemene reserve (in deze gemeente de concernreserve) aan een bepaalde minimale omvang voldoet. Ten slotte is er uiteraard ook nog het repressief toezicht.

14.3. Beleid

De reserves en voorzieningen zijn in 2006 geactualiseerd (raad van 7 november 2006). Hierbij is een hernieuwd oordeel gegeven over nut en wenselijkheid van de reserves en / of voorzieningen

en zijn voorstellen gedaan tot wijzigingen. Uitgangspunten bij deze actualisering waren de saldi per 31 december 2005 en de in 2006 genomen besluiten.

Hierbij is rekening gehouden met het raadsbesluit bij de Financiële Doorkijk II om de minimale omvang van de concernreserve te stellen op 12% van het begrotingstotaal. In het Coalitieprogramma heeft de raad op 1 juni 2006 vastgelegd, dat dit percentage mag dalen tot 10% mits wordt aangegeven hoe dit weer hersteld wordt tot 12%.

Voor 2009 bedragen de totale lasten van de exploitatierekening circa € 88 miljoen. De gewenste stand van de Concernreserve dient op die grond € 10.560.000 te bedragen.

Volgens de Programmarekening 2009 bedraagt het saldo van de Concernreserve (inclusief de algemene reserve NUON-gelden) op 31 december 2009 circa € 24 miljoen en wordt voldaan aan de eis van 12%.

Daarnaast wordt een post voor onvoorzien in de begroting opgenomen voor incidentele uitgaven. In de begroting 2009 is hiervoor een budget opgenomen van € 75.277. Er mag alleen van deze post gebruik gemaakt worden als er sprake is van de drie o's: onvoorzienbaar, onvermijdelijk en onbeïnvloedbaar.

14.4. Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit van de gemeente Voorschoten wordt onderscheiden in respectievelijk incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten éénmalig op te vangen. Het zijn de direct aan te wenden middelen voor tegenvallers. Tot de incidentele weerstandscapaciteit wordt gerekend de stelpost voor onvoorzien uitgaven, de concernreserve en de aanwendbare stille reserves.

Daarbij moet als voorwaarde worden gesteld, dat deze middelen ook direct aanwendbaar zijn.

De structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen. Tot de structurele weerstandscapaciteit wordt de onbenutte belastingcapaciteit gerekend.

In 2009 is de weerstandscapaciteit flink toegenomen, door de ontvangst van de NUON-gelden. Deze zijn gestort in een algemene reserve, die tot de weerstandscapaciteit gerekend mag worden. Voor de directe aanwendbaarheid van de reserve is het echter wel noodzakelijk, dat onderscheid wordt gemaakt in een deel, dat wordt vastgezet om door middel van renteopbrengsten te voorzien in een dekkingsmiddel voor de begroting en een deel, dat tot de weerstandscapaciteit gerekend kan worden. OP dit moment is dit onderscheid niet aanwezig.

* Met stille reserves worden bijvoorbeeld bedoeld de activa die te laag of voor nul euro gewaardeerd zijn. Een dergelijke reserve is in feite wel aanwezig, echter het beleid is dat deze niet gewaardeerd wordt.

** De berekening van de onbenutte belastingcapaciteit OZB-woningen was t.g.v. het OZB-wetsvoorstel maximering tariefstijging met 2% slechts een theoretische berekening geworden. In het bestuursakkoord "Samen aan de slag" tussen het Rijk en de VNG is echter afgesproken de limitering van de OZB op te heffen. Deze limitering is per 1-1-2008 opgeheven.

14.5. Risico's

Om inzicht te krijgen in de aard en omvang van de risico's in relatie tot de financiële positie van de gemeente, zijn de risico's geïnventariseerd. Deze inventarisatie is een onderdeel van de paragraaf weerstandsvermogen. Alle bekende risico's uit de begroting 2009 en de eerste en tweede bestuursrapportage 2009 zijn herbeoordeeld. Bij de risico's is (waar mogelijk) een

indicatief bedrag weergegeven dat met het risico gepaard gaat en zijn de risico's ingedeeld in de kans dat het betreffende risico zich voordoet.

Voordelige risico's	Incidenteel 2010	Structureel	Duidelijkheid in:	Continu risico	Omvang risico		
					H	M	L *
Financiering WWB-inkomensdeel	p.m.			ja		X	
Effecten aandeelh.schap NUON	313.000-726.000		2010	nee	X		

Nadelige risico's	Incidenteel 2010	Structureel	Duidelijkheid in:	Continu risico	Omvang risico		
					H	M	L *
Algemene uitkering		450.000-3.600.000	2010	ja	X		
Verplaatsing kinderboerderij	100.000		2010	neen			X
Bodemsanering	100.000-250.000		2010/15	ja		X	
Invoering wet RO	p.m.		2010			X	
Financiering WWB-inkomensdeel		250.000	2009	ja	X		
Legesinkomsten bouwverg.	p.m.	p.m.	2010	ja		X	
Accommodatienota	0 - 500.000		v.a. 2007	ja	X		
Expl. Openbaar basisonderwijs	0 - 400.000		v.a. 2009	ja			X
Risico scholenbouw	0 - 2.000.000		v.a. 2008	neen		X	
Regionale ambulance dienst		9.000	2011	ja			X
Portocabins	26.000	p.m.	2010	ja	X		
Traverse	450.000		2010/11	neen		X	
Nw. wetg. Archeologisch erfgoed		20.000		ja			X
Ontwikkeling Oude Adegeesterlaan	p.m.		2010/11	neen	X		

Verklaring omvang risico:

- ▶ H = hoog (geschat op 75%)
- ▶ M = matig (geschat op 50%)
- ▶ L = laag (geschat op 25%)

14.5.1. Toelichting voordelige risico's

14.5.1.a. Financiering WWB-inkomensdeel

De financiering van de WWB kan zowel nadelig als voordelig uitpakken. Zie voor een verdere toelichting het onderdeel nadelige risico's.

14.5.1.b. Effecten aandeelhouderschap NUON

In juli 2009 is de eerste tranche van de aandelen Nuon verkocht. Op de verkoopprijs is een bedrag voor garantieverplichtingen (escrow) ingehouden. De verwachting is dat dit bedrag aan de aandeelhouders wordt terugbetaald. Voor Gemeente Voorschoten zijn de verwachte terug te ontvangen bedragen:

2010: € 826.000

2011: € 413.000

2012: € 413.000

In de programmabegroting 2010-2013 zijn van deze genoemde bedragen voor de jaren 2010, 2011 en 2012 reeds een bedrag van € 100.000 ingeboekt.

14.5.2. Toelichting nadelige risico's

14.5.2.a. Algemene uitkering

De raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de septembercirculaire 2009.

Door de koppeling van het gemeentefonds aan de gecorrigeerde netto-rijksuitgaven fluctueert het accres van het gemeentefonds (o.a. door economische ontwikkelingen). Hierdoor kan de algemene uitkering per uitkeringsjaar bij het verschijnen van een volgende circulaire aanzienlijk wijzigen (zowel positief als negatief). Gezien de economische situatie en de verwachte bezuinigingen van het rijk, is de verwachting dat de uitkering de komende jaren een forse dalende lijn gaat vertonen.

14.5.2.b. Verplaatsing kinderboerderij

De kinderboerderij is in mei 2008 naar een – op dat moment tijdelijke – locatie op het landgoed Rosenburgh verplaatst. De raad heeft een motie aangenomen om deze locatie definitief te maken. De bijbehorende procedures hiervoor (bestemmingsplanwijziging) moeten nog worden doorlopen. Mochten deze er toe leiden, dat de kinderboerderij alsnog naar een andere locatie verplaatst moet worden, dan zijn de budgetten hiervoor onvoldoende.

14.5.2.c. Bodemsanering voormalige zilverfabriek

Met de per 1 januari 2006 van kracht geworden vernieuwde Wet bodembescherming heeft de provincie de huidige eigenaar Amex Property BV (voorheen Mexx Investment BV) op basis van een dwangsomverplichting verplicht uiterlijk 2010 te zijn begonnen met de sanering van de grond en het grondwater (ook in de Krimwijk). De verwachting is dat deze eigenaar volledig voor de kosten opdraait. In 2010 wordt een deelsanering (=fase1) opgestart. Een vervolg sanering (fase2) is thans nog niet uitgewerkt,

Op grond van de bepalingen uit de Wet bodembescherming stelt het college zich op het standpunt dat de gemeente als niet schuldig eigenaar voor de vervuilde bodem onder de openbare weg geen financiële verplichtingen heeft voor de sanering.

14.5.2.d. Projectontwikkelingsrisico's en planschaderisico's (Risico niet meer hier opnemen, is opgenomen in het meerjarenprogramma grondexploitaties)

Voor het afdekken van financiële risico's van grondexploitatieprojecten is begin 2009 bij vaststelling van het meerjarenprogramma grondexploitaties een aparte risicoreserve grondexploitaties ingesteld. In deze reserve zijn boekwaarderisico's van projecten in de initiatiefase en planeconomische risico's van projecten in de ontwikkel- en realisatiefase afgedekt. De verantwoording hierover is opgenomen in het meerjarenprogramma grondexploitaties (MPG). Deze risico's hoeven dus niet meegenomen te worden in deze paragraaf in de afweging van risico's tegen de weerstandscapaciteit.

14.5.2.e. Invoering wet RO

De nieuwe wet op de ruimtelijke ordening brengt veel veranderingen met zich mee. Op dit moment zijn we druk bezig met de implementatie. Er is een risico op kostenoverschrijdingen aanwezig, omdat we nog niet op alle gebieden weten hoe de nieuwe wet in de praktijk zal uitwerken. Op dit moment is bijvoorbeeld nog niet te zeggen hoe vaak het zal gaan voorkomen, dat bestemmingsplannen voor individuele bouwaanvragen opgesteld zullen moeten worden.

14.5.2.f. Financiering WWB-inkomensdeel

De minister van Sociale Zaken verstrekt jaarlijks aan de gemeente een vast budget Werkdeel (ter financiering van voorzieningen gericht op arbeidsinschakeling) en een vast budget Inkomensdeel ter financiering van de gemeentelijke bijstandsuitgaven. Uitgangspunt van het ministerie is dat de budgetten toereikend zijn voor de dat jaar geraamde kosten. De kosten komen voor 100% voor rekening van de gemeente. Een eventueel budgetoverschot Werkdeel mag worden overgeheveld naar een volgend kalenderjaar en/of vloeit terug naar het Rijk. Een budgetoverschot Inkomensdeel mag worden behouden en is vrij ter besteding. Budgettekorten zullen uit eigen middelen moeten worden gecompenseerd.

Indien het budgettekort Inkomensdeel groter is dan 10% van het toegekende budget, kan het college een verzoek indienen voor een aanvullende uitkering. Dit verzoek dient voldoende gedocumenteerd en gemotiveerd te worden.

Indien een aanvraag wordt toegekend, bedraagt de aanvulling het verschil tussen de werkelijke kosten en 110% van de toegekende uitkering inkomensdeel. Het nadelige risico bedraagt dus tot maximaal 10% van de toegekende uitkering inkomensdeel per jaar. Door de grotere uitstroom van klanten, wordt het budget voor de toekomstige jaren tevens lager vast gesteld door het Rijk. Het budget is afhankelijk van het aantal klanten in de bijstand het jaar voorafgaande aan het budgetjaar vanaf 1-1-2009.

14.5.2.g. Legesinkomsten bouwvergunningen

De invoering per 1 juli 2008 van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening zal in 2009 zijn weerslag hebben op de incidentele inkomsten van de leges bouwvergunningen.

Vanwege verouderde bestemmingsplannen moeten procedures worden gevolgd, die leiden tot projectbesluiten (voorheen art. 19 WRO). Hiervoor mag de gemeente wel leges heffen, maar deze pas invorderen op het moment dat binnen één jaar na het besluit een bestemmingsplan wordt

gemaakt voor die specifieke situatie. Dit levert een vertraging van één jaar op in het daadwerkelijk ontvangen van de verschuldigde leges. Verder is er een kans aanwezig dat niet of niet tijdig met de bestemmingsplanprocedure wordt gestart. Bij een dergelijke situatie loopt de gemeente de berekende legesinkomsten volledig mis.

14.5.2.h. Invoering Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) (Risico is vervallen)

In 2007 is de WMO ingevoerd. Dit betekent dat de Welzijnswet en de Wvg zijn overgaan naar de WMO. Daarnaast is ook de AWBZ aangepast en is een deel van de subsidieregelingen uit de AWBZ, waaronder de huishoudelijke verzorging, naar de WMO overgeheveld.

De Financiering van de WMO loopt via het gemeentefonds. Uitgangspunt is dat de budgetten van de taken die daarvoor uit de AWBZ werden betaald in het gemeentefonds worden gestort.

In het verleden is gebleken, dat een dergelijke compensatie niet voldoende was om de kosten volledig te dekken. Dit hadden wij als een risico opgenomen.

Inmiddels kunnen we zeggen dat door innovatief en verantwoord financieel inkoopbeleid de gemeente er in geslaagd is binnen de budgetten te blijven en verwachten wij dat dat ook komende jaren zo blijft.

14.5.2.i. Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen en Authentieke registraties. (Risico is vervallen)

De implementatie van deze wetten is in het programma "Focus op dienstverlening" opgenomen. Het risico kan daarmee vervallen.

14.5.2.j. Save onderzoek (Risico is vervallen)

Op 1 februari 2007 is de repressieve brandweezorg in Noord-Holland op proef overgedragen aan Brandweer Leiden. Voor wat betreft het verdelen van de kosten voor de brandweezorg tussen gemeenten onderling is afgesproken de proef vooralsnog "met gesloten beurzen" te doen. Het is niet irreëel te veronderstellen, dat dit niet altijd zo zal blijven. Met de regionalisering van de gemeentelijke brandweer zal dit risico overgaan naar de regio.

14.5.2.k. Veiligheidsregio (Risico is vervallen)

Bij een besluit niet te regionaliseren staat de gemeente voor de opgave zelfstandig te gaan voldoen aan enerzijds de kwaliteitseisen die minister Ter Horst stelt in de Ontwerp Besluit Veiligheidsregio's en anderzijds aan de regionale kwaliteitseisen die het Algemeen Bestuur vastgesteld heeft. Inmiddels is het besluit tot regionalisering genomen en kan dit risico vervallen.

14.5.2.l. Accommodatienota

De uitwerking van de accommodatie opdracht is complex. Het is niet zeker dat de bezuinigingsopdracht voor de komende jaren (volledig) gehaald wordt. Bij de begroting 2010 is daarom al een aangepaste bezuinigingstaakstelling vastgesteld. Op basis van een begin 2010 verstrekte bestuursopdracht komt in de loop van 2010 meer duidelijkheid over deze taakstelling.

14.5.2.m. Exploitatietekort Openbaar basisonderwijs

De gemeente Voorschoten blijft eindverantwoordelijk voor het openbaar basisonderwijs en de eventuele financiële gevolgen. Dit betekent in de praktijk, dat zowel de begroting als de jaarrekening van de Commissie BOB integraal in de begroting respectievelijk de jaarrekening van deze gemeente verwerkt worden. Er moet rekening gehouden worden met een overschrijding tot het moment dat de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs is gerealiseerd. Om dit risico op te kunnen vangen is de reserve 5-jaarlijkse afrekening onderwijs ingesteld. De afgelopen tijd zijn de overschrijdingskosten naar beneden gebracht, o.a. door het in beheer nemen en verhuren van het gebouw Starrenburg. De regeling vakleerkrachten zal kan nog voor overschrijding zorgen.

14.5.2.n. Risico scholenbouw

In de begroting werd een risico gemeld van 30% overschrijding van de budgetten voor scholenbouw, omdat bij eerste ramingen was uitgegaan van normbedragen. Inmiddels zijn door de raad nadere besluiten genomen, waardoor dit risico kan vervallen. Op dit moment is er een gunstig aanbestedingsklimaat, waardoor wellicht zelfs goedkoper kan worden aanbesteed. Hiertegenover staat, dat tijdelijke huisvesting en locatiegebonden kosten m.b.t. de scholenbouw N.-Hofland mogelijk tot meerkosten kunnen leiden.

14.5.2.o. Overdracht groot onderhoud bibliotheek (Risico kan vervallen)

Er wordt met ingang van 2009 structureel €70.000 gestort in de voorziening groot onderhoud. Het groot onderhoud is in handen van de gemeente gekomen. De werkelijke kosten zouden pas inzichtelijk zijn na een schouw op het moment van overname. Inmiddels heeft de schouw plaatsgevonden en op basis hiervan kan nu het risico vervallen.

14.5.2.p. Regionale ambulance dienst. 1e burap

De sector Regionale Ambulance Dienst (RAD) heeft een verplichting jegens haar werknemers inzake het functioneel leeftijdsontslag (FLO). In de CAO 2005-2007 is besloten per 1 januari 2006 het FLO af te schaffen en een nieuw stelsel in te voeren voor werknemers in bepaalde zware beroepen. De totale bruto kosten voor de overgangsregeling over de periode 2009-2046 worden geschat op circa € 36 miljoen. De Nederlandse zorg autoriteit (Nza) heeft in de rekenstaat 2008 reeds 60% van de te vergoeden kosten overgangsregeling FLO opgenomen. De sector RAD verwacht dat alle kosten zullen worden vergoed door de Nza. Mocht dit niet het geval zijn dan zal de rechter hierover een uitspraak doen. De resterende 40% zou in het slechtste geval door de gemeenten moeten worden opgebracht. De kans hierop wordt als laag ingeschat.

14.5.2.q. Nieuwe wetgeving archeologisch erfgoed

De gemeente moet bijdragen aan excessieve archeologische kosten voor derden bij nieuwbouw. Hiervoor zou op advies van de archeologische dienst van Rijswijk gerekend moeten worden op 15 à 20.000 per jaar. Wij hebben hiervoor geen bedrag in de begroting opgenomen, immers het advies van de archeologische dienst betreft een gemiddelde, het wel of niet optreden van excessieve kosten hangt sterk af van plaatselijke omstandigheden. Dit onderwerp beschouwen we als een risico.

14.5.2.r. Portocabins

De portocabains zijn in 2008 geplaatst voor de duur van vijf jaar. Er is overeengekomen dat de leverancier de portocabains na vijf jaar terugkoopt voor een bedrag van € 26.000. Hierbij is er van uitgegaan dat tegen die tijd huisvesting gevonden zou worden in het nieuwe Huis van Voorschoten. Als er in 2013 geen andere huisvesting mogelijk is dan vervalt het terugkoopbedrag en gaan ook kosten voor groot onderhoud van de bestaande huisvesting oplopen.

14.5.2.s. Traverse

De aannemer van het bestek traverse claimt recht te hebben op de volledige eenmalige kosten van één van de drie inschrijfstaten. Dit risico loopt door in 2010 en is geraamd op € 450.000. De gemeente loopt hier een risico het recht niet aan haar kant te vinden en is dan gehouden deze eenmalige kosten te betalen.

14.5.2.t. Ontwikkeling Oude Adegeesterlaan

De besluitvorming omtrent de ontwikkeling van de locatie Oude Adegeesterlaan is nog niet afgerond. Vorm en inhoud van het ontwerp kunnen nog wijzigen. Dit kan gevolgen hebben voor de beoogde opbrengst van de te verkopen gronden, die als dekking moet dienen voor de bouw van de toekomstige gymzaal met turngedeelte.

14.5.3. Confrontatie risico's en weerstandscapaciteit

Onderstaand worden de hiervoor opgesomde risico's uitgedrukt in een risicobedrag. Gemakshalve is in de kolom "Geldgevolg" uitgegaan van het maximale bedrag wat bij het desbetreffende risico is vermeld.

Nadelige risico's			
Algemene uitkering	400.000	75%	300.000
Verplaatsing kinderboerderij	100.000	25%	25.000
Bodemsanering	250.000	50%	125.000
Invoering wet RO	2.000.000	50%	1000.000
Financiering WWB-inkomensdeel	250.000	75%	187.500
Legesinkomsten bouwvergunningen	0	50%	0
Accommodatienota	500.000	75%	375.000
Exploitatietekort Openbaar basisonderwijs	400.000	25%	100.000
Risico scholenbouw	2.000.000	50%	1.000.000
Regionale ambulancedienst	10.000	25%	2.500
Portocabains	26.000	75%	19.500
Traverse	450000	50%	225.000
Nieuwe wetgeving archeologisch erfgoed	20.000	25%	5.000
Ontwikkeling Oude Adegeesterlaan	0	75%	0
Totaal nadelige risico's			3.364.500
Voordelige risico's			
Financiering WWB-inkomensdeel	0	50%	0
Effecten aandeelhoudersschap NUON	313.000	75%	234.750
Totaal voordelige risico's			234.750
Saldo risicobedrag			3.129.750

Op grond van het vorenstaande kan geconcludeerd worden, dat de weerstandscapaciteit toereikend (hierbij is de reserve NUON-gelden tot de weerstandscapaciteit gerekend).

Indien er uitsluitend wordt gekeken naar de Algemene reserve dan is de weerstandscapaciteit niet toereikend. Bij de Financiële Doorkijk II heeft de raad namelijk besloten om de minimale omvang van de concernreserve te stellen op 12% van het begrotingsresultaat. Op basis hiervan dient de Algemene reserve circa € 5 miljoen te bedragen. Op 31-12-2009 bedraagt deze reserve circa € 6,4. Indien het negatief jaarresultaat ad. € 4,8 miljoen hiervan ten laste wordt gebracht dan blijft er circa € 2,0 in de reserve zitten. Wel heeft de raad in het Coalitieprogramma op 1 juni 2006 vastgelegd, dat het percentage van 12 mag dalen tot 10 mits wordt aangegeven hoe dit weer hersteld wordt tot 12. Maar ook in dat geval blijkt, dat de weerstandscapaciteit niet toereikend is.

Overigens wordt bij bestemming van het jaarrekeningsaldo voor een bedrag van € 3,4 mln. teruggeboekt naar de concernreserve ten laste van de reserves grondexploitatie (punten 2 t/m 5 uit vraag 1). Op dat moment is de weerstandscapaciteit weer toereikend als alleen sec de Algemene reserve hierbij wordt betrokken.

15. Paragraaf kapitaalgoederen

15.1. Inleiding

Onder beheer van kapitaalgoederen verstaan we het onderhoud en de vervanging van:

- openbaar groen;
- wegen;
- riolering;
- openbare verlichting;
- verkeerslichtinstallaties;
- watergangen waarbij de gemeente een onderhoudsverplichting heeft;
- civiele kunstwerken

Het beheer van de kapitaalgoederen in de gemeente is in belangrijke mate medebepalend voor het maatschappelijk functioneren van onze gemeente. Als een weg of een verlichtingsinstallatie slecht worden onderhouden, levert dit een negatief beeld op van de woonomgeving, kan de veiligheid in het geding komen, kan schade ontstaan of kunnen inwoners beperkt worden in het uitvoeren van hun dagelijkse activiteiten. Een doelmatig beheer van kapitaalgoederen is van groot maatschappelijk belang. Bovendien kan door doelmatig rationeel (en dus planmatig) beheer een efficiënte inzet van de gemeentelijke middelen en een goed bestuurlijk afwegingskader worden gecreëerd voor de inzet van deze middelen.

15.2. Beleid

Beleid maken voor het beheer van de gemeentelijke kapitaalgoederen start met het goed in beeld krijgen welke kapitaalgoederen de gemeente in bezit heeft (bijvoorbeeld strekkende meters asfalt, vierkante meters tegelverharding en plantsoenen). Niet alleen de kwantiteiten maar ook de kwaliteiten (wat moet er stuk en/of versleten zijn voordat we gaan repareren of vervangen) zijn hierbij van belang. Hiervoor zijn beheerplannen opgesteld voor alle categorieën kapitaalgoederen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen werd ook in 2009 (in principe) beheerd op niveau basis volgens de landelijke normen van het CROW (kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte). In principe, want in de praktijk heeft bijvoorbeeld het centrum een hoger onderhoudsniveau dan de rest van de gemeente. In 2010 zal naar een meer gedifferentieerd beheer en onderhoud van de openbare ruimte toegewerkt gaan worden. Het uitgangspunt hierbij zijn de bestuurlijk vast te stellen beeldkwaliteiten voor verschillende onderdelen van de openbare ruimte. De hiermee samenhangende gedifferentieerde beheerkwaliteitsniveaus geeft het gemeentebestuur de mogelijkheid keuzes te maken in de beheer- en onderhoudsnormen en daarmee invloed uitoefenen op de fysieke uitstraling en gebruikswaarde van de openbare ruimte.

15.3. Beheerprogramma's

Na het besluit begin 2009 om over te stappen op een andere leverancier voor de voor een adequaat beheer van de openbare ruimte zo noodzakelijke Beheerpakketten is in 2009 gewerkt

aan het wegwerken van achterstanden en het upgraden van de kwaliteit van de beheerdata. Bovendien is het door de keuze voor het nieuwe beheerpakket voor alle disciplines mogelijk om het integrale beheer van de openbare ruimte beter te ondersteunen. Het beheerpakket biedt de basis voor de jaarlijks op te stellen beheersplannen voor de verschillende beheerdisciplines:

- openbaar groen;
- wegen;
- riolering;
- openbare verlichting;
- verkeersregelininstallaties;
- gebouwen;
- civiele kunstwerken

Met behulp van het nieuwe beheerpakket ontstaat een beter inzicht in de onderhoudstoestand van de verschillende objecten. Hierdoor kan beter worden bepaald welke werkzaamheden uitgevoerd moeten worden en welke middelen er voor de lange termijn nodig zijn om de openbare ruimte op orde te krijgen en te houden. In de tweede helft van 2009 zijn ook verfijningen van de beheergegevens verzameld en ingevoerd. Daarbij werden ook uitbreidingen zoals Starrenburg en Krimwijk toegevoegd.

15.4. Doelstelling beheer en onderhoud van kapitaalgoederen

Het doel is het bereiken van een situatie, waarbij de burger van Voorschoten in redelijkheid tevreden is over de voorzieningen op infrastructureel gebied, alsmede over de staat en het gebruik van de gemeentelijke eigendommen. Veiligheid in de brede zin van het woord is hierbij een niet uit het oog te verliezen aspect.

Met de systematiek van de beheersplannen wordt inzicht gegeven in de noodzaak van de investeringen met bijbehorende kwaliteitsconsequenties op de korte termijn én langere termijn.

15.5. Openbaar groen

In de nota 'Ombuigen met perspectief' is bepaald te komen tot een afname van het areaal openbaar groen met 20%. In de afgelopen jaren is het duidelijk geworden dat het afstoten van zo'n groot areaal niet realistisch is. De Groenstructuurvisie die is vastgesteld, geeft een aangepaste vorm van afstoten weer. De overzichtskaart 'Uitgifte snippergroen' geeft weer dat ongeveer 1% van het gehele groenareaal voor verkoop in aanmerking komt.

Met het vaststellen van de Groenstructuurvisie heeft het groen een beschermde status gekregen. Op gemeentelijk niveau is de hoofdgroenstructuur en op wijkniveau is de wijkgroenstructuur vastgelegd. Tevens zijn binnen de gehele gemeente waardevolle individuele bomen, boomgroepen en lanen vastgelegd in de 'Waardevolle bomenlijst'. Op deze lijst staan zowel gemeentelijke als particuliere bomen.

Het verlagen van het onderhoudsniveau is in het najaar 2007 in een ander perspectief komen te staan. Door de gemeenteraad is voor de jaren 2008-2011 budget beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het beheerplan van het openbaar groen.

Op dit moment worden de areaalgegevens van het groen zoals die in het beheerpakket zijn opgenomen geüpdate. Er wordt aan gewerkt om de betrouwbaarheid van de areaalgegevens te verhogen, zodat er aan de hand van het in ontwikkeling zijnde Beeldkwaliteitsplan een uitspraak kan worden gedaan over het gewenste onderhoudsniveau en de daaraan gerelateerde benodigde budgetten.

Het beleid op het gebied van spelen is vernieuwd. Het nieuw vastgestelde Speelruimteplan geeft een middellange termijn visie weer van het speelaanbod voor kinderen, jeugdigen en senioren. De toegekende budgetten zullen eraan bijdragen, dat het speelniveau binnen de gemeente naar een hoger niveau kan worden gebracht.

15.6. Wegen

Het onderhoud en de vervanging van wegen zijn gebaseerd op een door het CROW gehanteerde systematiek. Deze systematiek is gebaseerd op een landelijk gehanteerde eenduidige meetmethodiek, opgebouwd in verschillende onderdelen. De metingen genereren een puntenaantal dat vervolgens weer bepalend is voor de noodzaak van onderhoud en/of vervanging. Dit laatste komt dan weer tot uitdrukking in het 'meerjarenbeeld per straat' waarin aangegeven is wanneer de verschillende wegonderdelen aan groot onderhoud en/of vervanging toe zijn.

Uiteraard ligt er een integraal beeld over de verschillende vakgebieden, waarmee de samenhang tot stand komt van het wegenonderhoud met het onderhoud/vervanging van riolering, groen en openbare verlichting. Ook vindt afstemming plaats met de externe nutsbedrijven en binnen het interne team "wijkgericht werken".

Vanaf 2008 wordt op basis van de beheerprogramma's en een meerjaren onderhouds- en investeringsplan aan het onderhoud van wegen gewerkt.

15.7. Riolering

Onderhoud en vervanging van riolering worden bepaald op basis van uitkomsten uit het beheerprogramma. In het beheerprogramma is het totale rioleringsareaal met de jaren van aanleg en de kwaliteit van de riolering opgenomen. Door het uitvoeren van een maatregeltoets en een integrale afstemming tussen de verschillende vakdisciplines zoals o.a. wegbeheer en groenbeheer wordt het definitieve vervangings- en onderhoudsplan bepaald. Hierdoor wordt voorkomen, dat er op een bepaald moment een straat wordt herstraat en een paar jaar later de riolering in dezelfde straat wordt vervangen.

Het rioleringsbeleid is omschreven in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). In 2009 is een nieuw GRP opgesteld voor de periode 2009-2013.

15.8. Openbare verlichting

Het onderhoudsprogramma wordt meer gestructureerd uitgevoerd, op basis van het Beheerplan Openbare Verlichting. Bij het onderhoud aan de openbare verlichting wordt met dezelfde systematiek gewerkt als de andere gebieden binnen de infrastructuur. In tegenstelling tot het verleden wordt niet alleen naar de lampen gekeken, maar ook naar de armaturen. Hierbij wordt ook rekening gehouden met het energieverbruik (i.h.k.v. de landelijke en eigen gemeentelijke opdrachten tot reductie CO₂) en de keuze voor lichtmasten van staal of aluminium. Tevens zijn de regelgeving en uitgangspunten als genoemd in de landelijke richtlijn voor verlichtingsplannen NPR13201-1 en het "politiekeurmerk" van invloed op het ontwerp "openbare verlichting" bij

zowel nieuwbouw als bij vervangingen. Al deze aspecten zijn verwerkt in het in 2009 voorbereide Beleidsplan Openbare Verlichting 2010–2014 welke in de raad van januari 2010 is goedgekeurd.

15.9. Verkeersregelinstallaties

Bij het onderhoud aan de verkeersregelinstallaties wordt met dezelfde systematiek gewerkt als de andere gebieden binnen de infrastructuur. Het betreft hier structureel onderhoud en vervanging, alsmede dagelijks onderhoud (zoals vervangen van lampen). Het beheerplan is in 2007 bestuurlijk vastgesteld en de budgetten die benodigd zijn voor de uitvoering er van in de komende jaren zijn door de gemeenteraad ter beschikking gesteld.

15.10. Watergangen

De basis voor het onderhoud en beheer van watergangen is de "keur" van het Hoogheemraadschap van Rijnland. Voor dit onderdeel is in 2009 het 'Baggerplan 2010–2018' opgesteld. Dit plan geeft inzicht in de kosten die verband houden met het op diepte houden van de watergangen.

15.11. Kunstwerken

Onder kunstwerken wordt hier begrepen bruggen, tunnels, duikers, steigers, kades, damwanden en beschoeiingen. Uit de beschikbare middelen wordt structureel onderhoud uitgevoerd. Voor beschoeiingen moet nog een beleid met bijbehorende middelen opgesteld worden, waarbij nadrukkelijk de eis wordt gesteld een evenwicht te zoeken tussen 1) technisch noodzakelijk beheer en 2) natuurvriendelijke inrichting van wateroevers.

15.12. Gebouwen

Voor alle gemeentelijke gebouwen worden jaarlijkse onderhoudsplannen (JOP's) en meerjarige onderhoudsplannen (MOP's) opgesteld. Op basis hiervan vindt rationeel beheer plaats van de gemeentelijke gebouwen. Het accommodatiebeleid heeft gevolgen voor de beheerslast van de gemeentelijke gebouwen.

15.13. Ramingen

Voor onderhoud van de in deze paragraaf genoemde kapitaalgoederen zijn de volgende ramingen (bestedbare budgetten) opgenomen:

Onderdeel	Omschrijving	Originele Raming 2009	Aangepaste Raming 2009	Werkelijk 2009	Raming 2010
Openbaar					
Groen	Structurele beheerskosten	42.128	42.128	48.491	56.600
	Structurele onderhoudskosten	1.477.545	1.630.145	1.535.188	1.624.820
	Vervangingsinvesteringen*	855.000	1.241.703	975.732	1.130.971
	Achterstallig onderhoud	182.124	182.124	203.630	182.052
	Totaal Openbaar Groen	2.556.797	3.096.100	2.763.041	2.994.443
Wegen	Structurele beheerskosten	50.785	53.785	76.704	58.305
	Structurele onderhoudskosten	939.484	1.044.484	1.074.437	432.674
	Vervangingsinvesteringen*	350.000	659.015	589.970	419.045
	Achterstallig onderhoud	31.467	33.467	917	33.415
	Totaal Wegen	1.371.736	1.790.751	1.742.028	943.439
Openbare Verlichting	Structurele beheerskosten	0	0	0	21.000
	Structurele onderhoudskosten	177.758	183.133	148.469	203.530
	Vervangingsinvesteringen*	154.125	154.125	235.372	157.208
	Achterstallig onderhoud	0	0	0	0
	Totaal Openbare Verlichting	331.883	337.258	383.841	381.738
Kunstwerken	Structurele beheerskosten	20.425	21.425	20.729	6.596
	Structurele onderhoudskosten	80.073	85.073	83.479	70.287
	Vervangingsinvesteringen*	154.125	154.125	264.354	157.208
	Achterstallig onderhoud	0	0	0	0
	Totaal Kunstwerken	254.623	260.623	368.562	234.091
Riolering	Structurele beheerskosten	6.581	6.581	25.060	16.400
	Structurele onderhoudskosten	340.627	362.627	370.330	323.853
	Vervangingsinvesteringen*	1.178.526	4.177.143	2.258.708	3.728.384
	Onderzoeksinspanningen	160.950	314.500	128.861	140.200
	Totaal Riolering	1.686.684	4.860.851	2.782.958	4.208.837
Gebouwen	Vervangingsinvesteringen	625.994	847.003	583.314	674.615
	Totaal Gebouwen	625.994	847.003	583.314	674.615

* De bedragen voor vervangingsinvesteringen zijn inclusief de nog lopende kredieten uit voorgaande jaren.

16. Paragraaf Financiering

16.1. Inleiding

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's en omvat het aantrekken van gelden ter voorziening in de financieringsbehoefte en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. De financieringspositie wordt met name bepaald door investeringen in vaste activa en grondcomplexen en de financiering daarvan uit opgebouwde reserves, voorzieningen en aangetrokken geldleningen. Aan de uitvoering van de treasuryfunctie zijn budgettaire gevolgen verbonden, die onder meer afhankelijk zijn van het risicoprofiel. Denk hierbij aan te betalen en te ontvangen rente, dividend, kosten van advies.

Het beleid van de gemeente Voorschoten betreffende de treasuryfunctie is vastgelegd in het Treasurystatuut als onderdeel van de Verordening Financieel beheer (artikel 212, 213 en 213a Gemeentewet).

Het Treasurystatuut is op 27 maart 2001 door de gemeenteraad vastgesteld en vormt het kader voor de uitvoering van de financieringsfunctie.

Naast de voorschriften op basis van de Wet Fido zijn binnen dit kader de volgende belangrijke aandachtspunten opgenomen:

- bij treasury wordt een onderscheid gemaakt tussen publieke – en private functie;
- bij het aantrekken en uitzetten van leningen wordt een offerte aangevraagd bij tenminste 2 financiële instellingen. Het uitzetten van gelden bij commerciële bedrijven is niet toegestaan.;
- uit hoofde van publieke functie mogen leningen en garanties verstrekt worden, uitsluitend aan door de Raad goedgekeurde derde partijen;
- uit hoofde van de treasuryfunctie (privaat) is lenen om daarmee winst te genereren niet toegestaan;
- aandelen kopen uit hoofde van treasury (privaat) is niet toegestaan;
- aandelen kopen vanuit publieke functie is wel toegestaan;
- het gebruik van derivaten is niet toegestaan;
- garantieproducten kopen uit hoofde van treasury is wel toegestaan.

Samengevat:

Publieke functie	Private functie
Lenen is toegestaan. (bijv. om een investering te financieren)	Lenen is niet toegestaan om daarmee winst te genereren. (eigen bank spelen)
Uitlenen van geld is toegestaan. (bijv. lening aan voetbalvereniging), de raad dient betrokken te worden	Uitlenen van geld is uitsluitend toegestaan aan overheden en financiële instellingen met AA-rating.
Het bezit van aandelen is toegestaan. (bijv. aandeel in afvalverwerkingsbedrijf) om zo meer invloed uit te oefenen op het beleid	Beleggen is uitsluitend toegestaan als de inleg tegegarandeerd terug komt (aandelen dus niet).

16.2. Algemene ontwikkelingen

16.2.1. Renteontwikkeling. 2009

De rente van kasgeldleningen is in 2009 van 2,9 % naar 0,7% gedaald. De kapitaalmarktrente is aan het einde van het jaar iets gestegen, met name voor looptijden tot 20 jaar. Er bestond een groot tariefsverschil tussen de korte en de lange rente. Omdat de toestand van de economie verbeterde en er een einde kwam aan een periode van deflatie, ontstond er een opwaartse druk op de kapitaalmarktrente. Om het broze herstel niet in de kiem te smoren hield de Europese Centrale Bank (ECB) de refi-rente op het historisch lage niveau van 1%. De refirente (refinancing rate) of herfinancieringsrente is de rente die banken / financiële instellingen betalen aan de centrale bank wanneer zij geld opnemen.

Eind 2009 leek er een einde gekomen aan de wereldwijde recessie. Vertrouwensindicatoren en reële data wijzen omhoog. Het einde van het verruimende monetaire beleid komt langzamerhand dichterbij en het dieptepunt van de korte rente is zo goed als zeker bereikt. De ECB zal de komende maanden de door haar genomen liquiditeitsverruimende maatregelen op de geldmarkt terug gaan draaien. De verwachting is dat de ECB in de tweede helft van 2010 de eerste renteverhoging doorvoeren.

Met 3-maands euribor (benchmarktarief op de geldmarkt) in de buurt van de 0,7% en effectieve rendementen van obligaties van financiële instellingen met looptijden tot 5 jaar van rond de 3% blijft het relatief onaantrekkelijk om geld kort weg te zetten.

(bron: BNG)

16.2.2. Liquiditeitsplanning.

Aan de hand van de begroting, investeringsplanningen en de grondexploitaties wordt jaarlijks een liquiditeitsplanning opgesteld die een aantal keren per jaar wordt geactualiseerd op basis van de nieuwste ontwikkelingen. Op basis van de geactualiseerde planningen wordt er o.a. gebruik gemaakt van: het rekeningcourantkrediet, kasgeldleningen, deposito's en nieuwe langlopende geldleningen. Door de ontvangst van de eerste tranche verkoop aandelen Nuon in 2009 bleek het aantrekken van een langlopende geldlening niet nodig.

16.2.3. Debiteurenbeheer

Om tijdig te beschikken over liquide middelen is het wenselijk belastingen, heffingen en overige vorderingen binnen de gestelde regelgeving zo vroeg mogelijk in het jaar op te leggen en vervolgens over te gaan tot een adequaat invorderingsbeleid. Bij overschrijding van betalingstermijnen wordt conform de richtlijnen overgegaan tot aanmaning en bij blijvende nalatigheid wordt besloten tot dwanginvordering. Voor dwanginvordering is een overeenkomst afgesloten met een landelijk opererend incassobureau.

Steeds meer belastingplichtigen bieden de gemeente de mogelijkheid voor automatische incasso van de aanslag gemeentelijke heffingen. Hiermee kan de gemeente het verschuldigde aanslagbedrag in 9 termijnen laten incasseren van de bankrekening van de belastingplichtige. Dit biedt de belastingplichtige een gespreide betalingsmogelijkheid over het gehele jaar en voorkomt in de regel onnodige invorderingsactiviteiten voor de gemeente. Ruim 30 % van het bedrag dat met de aanslagen is gemoeid, is met een automatische incasso voldaan.

In 2009 is gestart met opschonen van oude openstaande belastingvorderingen (periode 2002 - 2007). Dit in het kader van het "schoon over gaan" in 2010 naar de belastingsamenwerking

Gouwe-Rijnland. Besluitvorming en afwikkeling over de opschoning vindt plaats in 2010. Oninbare posten komen ten laste van de voorziening dubieuze debiteuren.

16.2.4. Financieringspositie 2009

In het eerste halfjaar 2009 is in de financieringsbehoefte voorzien door het aantrekken van kortlopende kasgeldleningen. Door de ontvangst van de eerste tranche Nuongelden, is de financieringspositie in het tweede halfjaar gewijzigd. In de begroting werd nog uitgegaan van een financieringstekort, waardoor er geleend zou moeten worden. Door de Nuongelden bleek dit niet nodig en zijn uitgaven voor exploitatie en investeringen gedaan ten laste van deze middelen.

16.2.5. Vermogenswaarden

De gemeente is in het bezit van aandelen van de NV Bank van Nederlandse Gemeenten (BNG), het Bouwfonds Nederlandse Gemeenten, Sterrenborgh CV, Starrenburg 2 BV en de NUON NV/Alliander NV.

In de exploitatiebegroting wordt het dividend, dat op basis van het aandelenbezit wordt uitgekeerd, structureel geraamd op basis van uitkering in voorafgaande jaren. Met incidentele meevallers, zoals de "extra uitkeringen" en tijdelijke verhogingen wordt niet structureel gerekend.

Zoals bekend en op meerdere plaatsen in deze jaarrekening terugkomt, zijn de aandelen Nuon in 2009 verkocht.

16.3 Leningenportefeuille

Leningenportefeuille	31/12/2008	31/12/2009
(Uitgezette) Leningenportefeuille	€ 9,7 mln.	€ 9,4 mln.
Gegarandeerde leningenportefeuille:	€ 70,2 mln.	€ 62,4 mln.
Waarvan gewaarborgde bedragen:	€ 64,7mln	€ 54,6 mln.
Aangetrokken lening	nvt	nvt

De rest van de financiering vindt plaats door het aantrekken van kort vreemd geld en/of uit eigen middelen.

16.4 Risicobeheer

Koersrisico

Wordt beperkt door de keuze van producten met geen tot weinig risico, te weten rekening courant, spaarrekening en daggelden. Niet van toepassing zijn commercial papers, obligaties, certificaten of deposit, medium term notes en garantieproducten.

Kredietrisico

Wordt wettelijk beperkt door alleen gelden te verstrekken aan de meest betrouwbare partijen (solvabiliteitsratio van 0% c.q. ten minste AA-rating). Onze huisbankiers (BNG en Rabobank) voldoen aan een AAA-rating.

Debiteurenrisico

Wordt afgedekt door de vorming van een voorziening dubieuze debiteuren.

	31/12/2008	31/12/2009
Saldo van de voorziening (raming)	€ 114.957	€ 114.957

Valutarisico

n.v.t.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico wordt beperkt door de treasuryactiviteiten te baseren op een korte termijn liquiditeitsplanning (looptijd 1 jaar, 1 maand en 1 week) alsmede een meerjarige liquiditeitsplanning (minimaal 3 jaar). De gemeente kan indien nodig op elk moment kasgeld aan trekken tot een geraamde limiet van € mln., conform de wet Fido.

Kasgeldlimiet en renterisico

De gemeente Voorschoten heeft in 2008 kort de wettelijk toegestane kasgeldlimiet overschreden. Daarover is vooraf met de provincie Zuid-Holland als toezichthouder overlegd. Voorschoten blijft wel, vanwege het ontbreken van aangetrokken leningen, binnen de renterisiconorm. Zie hiervoor de onderstaande tabellen.

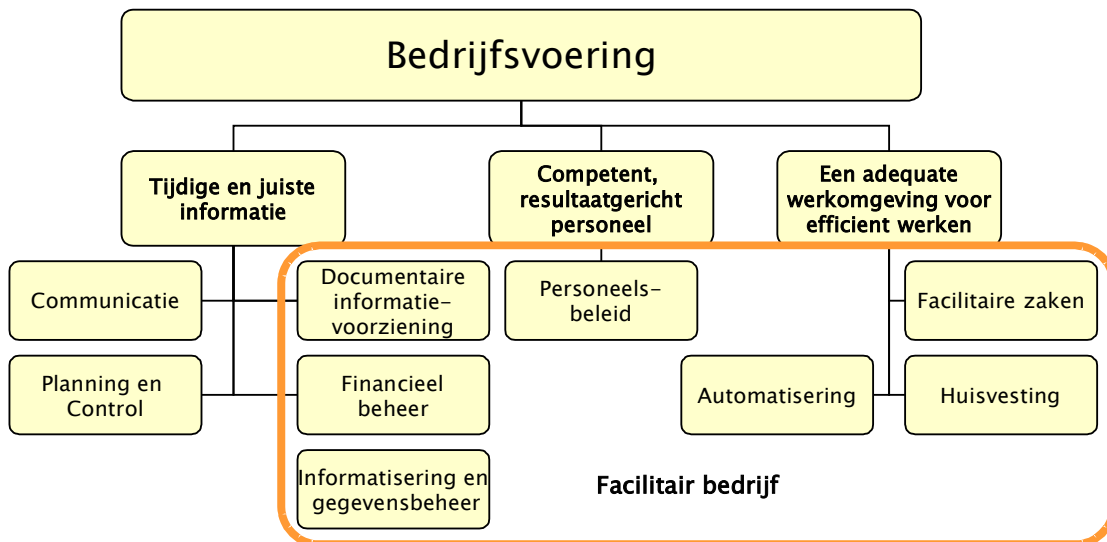
Kasgeldlimiet	Euro
Grondslag:	
Omvang begroting 2009 (incl. alle wijzigingen, waaronder verkoop aandelen Nuon en herrubricering voorziening riolering)	98,66 mln.
1. Toegestane kasgeldlimiet:	
in procenten van de grondslag	8,5%
in euro	8,38 mln.
2. Vlottende korte schuld *:	
(per 31/12/09)	3,01 mln.
3. Vlottende middelen *:	
(per 31/12/09)	16,05 mln.
Totaal netto vlottende positie (ruimte = +, overschrijding = -): 1-(2-/-3)	21,42 mln.

*) uitsluitend financiële vaste activa of passiva en sluit aan op de rapportage naar provincie.

Renterisiconorm en renterisico 2009-2012		2009	2010	2011	2012
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	nvt	nvt	nvt	nvt
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	nvt	nvt	nvt	nvt
2	Netto renteherziening op vaste schuld (1a - 1b)	nvt	nvt	nvt	nvt
3a	Nieuw aangetrokken vaste schuld	nvt	nvt	nvt	nvt
3b	Nieuwe verstrekte vaste leningen	nvt	nvt	nvt	nvt
4	Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a - 3b)	nvt	nvt	nvt	nvt
5	Betaalde aflossingen	nvt	nvt	nvt	nvt
6	Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	nvt	nvt	nvt	nvt
7	Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	nvt	nvt	nvt	nvt
Renterisiconorm					
8	Stand vaste schuld per 01/01/2007	nvt	nvt	nvt	nvt
9	Normpercentage	20%	20%	20%	20%
10	Renterisiconorm (20% van 8)	nvt	nvt	nvt	nvt
Renterisiconorm-toets					
10	Renterisiconorm (20% van 8)	nvt	nvt	nvt	nvt
7	Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	nvt	nvt	nvt	nvt
	Ruimte (+) / overschrijding (-) (10-7)	nvt	nvt	nvt	nvt

N.B. Bovenstaande tabel is een volgens wettelijke normen verplichte tabel de jaarrekening. Voor de gemeente Voorschoten zijn deze onderdelen echter niet van toepassing.

17. Paragraaf Bedrijfsvoering

17.1. Facilitair bedrijf

In 2008 is het facilitair bedrijf gestart. Het facilitair bedrijf verzorgt alle ondersteunende interne diensten en is opgebouwd uit de disciplines financiën informatievoorziening en gegevensbeheer, automatisering, interne zaken en huisvesting, documentaire informatievoorziening en personeel en organisatie.

17.2. Wat hebben we bereikt?

17.2.1. We wilden het volgende bereiken:

Het facilitair bedrijf is verantwoordelijk voor efficiënte interne producten- en dienstverlening aan alle afdelingen. Zij voorziet de interne organisatie van instrumenten en informatie die het de vakafdelingen mogelijk maken hun werk uit te voeren. Die informatie moet actueel en adequaat zijn, wat door middel van een nog in te richten "centraal gegevensbeheer" gerealiseerd kan worden. Het facilitair bedrijf is verantwoordelijk voor een goede werkomgeving en voorziet in toereikende huisvesting.

De groep ICT (voorheen Informatisering, gegevensbeheer) en Digitale Informatie Voorziening DIV (voorheen archief) biedt het instrumentarium aan om voldoende sturingsoverzichten (rapporten) te maken, bijvoorbeeld op het gebied van de uitvoering van producten, personeel, financiën en dienstverlening. (Servicenormen).

17.2.1.a. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

De website van de gemeente is geheel vernieuwd en de mogelijkheden om digitaal producten aan te vragen zijn uitgebreid tot 30 producten. De productencatalogus is vernieuwd. De website wordt, wanneer daar aanleiding toe is, dagelijks meerdere malen aangevuld met de laatste informatie en ontwikkelingen.

De intranet pagina van de gemeente is vernieuwd en is op dit moment het interne communicatie middel over interne en externe ontwikkelingen. De informatie wordt meer dan eens per dag vernieuwd

Een nieuw datamanagement systeem Decos 5 is operationeel. Medewerkers van Voorschoten worden via dit systeem geïnformeerd over ontvangen (digitale) correspondentie en aanvragen.

De hardware omgeving van Voorschoten is gereed voor de toekomstige ontwikkelingen.

Het financiële systeem levert nu volledige informatie aan de budgethouders en externe organisaties.

Er liggen geen stukken bij de printers te zwerven en het papierverbruik is verminderd.

De toegangscontrole van het gemeentehuis is verbeterd.

De huisvesting van het bestuur (raad, college, fracties) is aanzienlijk verbeterd en de communicatiemiddelen zijn aangepast aan de eisen van deze tijd.

De huisvesting van het ambtelijk apparaat is, in afwachting van een huisvesting die voldoet aan de eisen van deze tijd, voorlopig zodanig verbeterd dat medewerkers weer een werkplek hebben die voldoet aan de arbo-normen en het gebouw ook weer een redelijke representatieve uitstraling heeft.

17.2.1.a. Wat hebben we daarvoor gedaan?

De totale hardware (servers, een virtuele omgeving, pc's, printers etc.) is vervangen. De systemen voldoen aan de huidige en toekomstige eisen.

Belangrijke ondersteunende software pakketten met betrekking tot:

- het raadsinformatie systeem
- financiële administratie
- inkomende en uitgaande post en archief
- aanwezigheids- en tijdsregistratie
- servicedesk
- digitale dienstverlening
- intranet
- zijn vernieuwd.

De werkruimten voor bestuur, ambtenaren en de openbare ruimten zijn geschilderd, aangepast en voorzien van nieuwe vloerbedekking. Het oude meubilair is vervangen door meubilair dat voldoet aan de arbo-eisen.

De productencatalogus (Opus+) is vernieuwd en via de website toegankelijk gemaakt voor burger.

Een start is gemaakt met de uitvoering van de NUP (Nationaal Uitvoeringsprogramma) projecten waarvan de belangrijkste zijn: BAG (Basisadministratie gebouwen, Wabo (vergunningverlening) en Durp (digitale uitwisseling ruimtelijke projecten).

De kwaliteit van het Meerjaren Programma Grondexploitatie (MPG) is, ten opzichte van vorig jaar, zichtbaar verbeterd door actualiteit, leesbaarheid en informatiewaarde.

17.2.2. HRM in 2009

De werkzaamheden van P en O in 2009 zijn gericht geweest op het samen met de leidinggevenden wegwerken van personele knelpunten in werving, langdurig ziekteverzuim en functioneren en de samenwerking met Wassenaar. Eind 2009 zijn beide teams ondergebracht onder één leidinggevende en gehuisvest in Voorschoten.

Vanuit doelstelling van verbetering van de kwaliteit van medewerkers zijn er cursussen georganiseerd (en gevolgd) op het terrein van:

- politieke sensitiviteit
- project management
- juridische kwaliteit
- software-gebruik
- samenwerken

Bij het Uitvoerend Bedrijf heeft een risico-inventarisatie plaatsgevonden en is gestart met het oplossen van de geconstateerde knelpunten.

1.2.3. Inrichting van Concernstaf en het facilitair bedrijf

De inrichting van het Facilitair Bedrijf is afgerond. In afwachting van de samenwerking met Wassenaar en de belastingsamenwerking is een aantal vacatures niet vervuld om te voorkomen dat er na de samenvoeging doublures zijn en er medewerkers zijn met de verkeerde competenties. Hiermede worden exittrajecten voorkomen. In afwachting van de samenvoeging wordt er op deze functies ingehuurd.

De inrichting van de Concernstaf is nog niet afgerond. Voor een flink deel zijn de vacatures inmiddels vervuld.

1.3. Interne communicatie

1.3.1. Wat hebben we bereikt?

1.3.1.a. We wilden het volgende bereiken:

Het is belangrijk dat medewerkers weten waar de gemeente voor staat, waar prioriteiten liggen en welke issues spelen. Zodoende kennen zij de context waarin de gemeente werkt en kunnen zij hun werk optimaal doen. Bovendien is het belangrijk dat zij zich thuis voelen in onze organisatie en hun weg daarin goed kunnen vinden. Voor een deel ligt dit besloten in ons P&O beleid, voor een deel in het interne communicatie beleid. Het interne communicatiebeleid is erop gericht helder te communiceren over gemeentebeleid en -ontwikkelingen, het bevorderen van de transparantie van de organisatie, het delen van kennis en het stimuleren van de samenwerking tussen afdelingen.

1.3.1.b. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

Blijkens reacties en metingen wordt geconstateerd dat het intranet begint te leven als intern communicatie middel.

De afdelingen hebben afdelingplannen opgesteld die binnen de eigen afdeling worden besproken.

De kwaliteit van medewerkers is toegenomen. Men weet elkaar onderling te vinden.

Er is een volwaardig introductieprogramma voor nieuwe medewerkers. In 2009 zijn er twee introductiedagen gehouden.

1.3.1.c. Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het intranet is vernieuwd. Er is een redactiecommissie gevormd en er zijn contentbeheerders aangewezen die ervoor zorgen dat de informatie op intranet toegankelijk en actueel blijft.

Er zijn diverse interne bijeenkomsten georganiseerd waarbij bepaalde thema's aan de orde zijn geweest. De gemeentesecretaris heeft periodiek met verschillende medewerkers om tafel gezeten.

Er zijn gemeentebreed diverse cursussen georganiseerd waarbij medewerkers van de diverse afdelingen samen de cursussen hebben gevolgd.

De afdelingen hebben afdelingplannen opgesteld die binnen de eigen afdeling worden besproken.

2.4. Interne controle

17.4.1. Wat hebben we bereikt?

17.4.1.a. We wilden het volgende bereiken:

De IC heeft als doel om onvolkomenheden in de uitvoering tijdig op te sporen en te corrigeren. Daarnaast adviseert de IC tot het nemen van preventieve maatregelen om onvolkomenheden in de toekomst te voorkomen en door inbedding van interne controle maatregelen in de organisatie de kwaliteit van de bedrijfsvoering te verbeteren.

17.4.1.b. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

Fouten en onzekerheden bij de uitvoering van eigen regelgeving die door uw raad op grond van artikel 198 Gemeentewet gerepareerd kunnen worden door een apart besluit alsnog goedgekeurd. Uit het 'Rapport IC Voorschoten 2009' blijkt dat de geconstateerde onrechtmatigheden als gevolg van onjuiste toepassing van eigen regelgeving cumulatief becijferd kunnen worden op rond € 100.000.

Daar waar sprake is van onzekerheden is de (on)rechtmatigheid veelal niet (adequaat) vastgesteld kunnen worden.

Daarnaast kunnen er afwijkingen van hogere regelgeving zijn die niet door uw raad gerepareerd kunnen worden. Bij de interne controle 2009 zijn die afwijkingen niet geconstateerd..

17.4.1.c. Wat hebben we daarvoor gedaan?

De IC heeft zich in 2009 gericht op de getrouwheid van de informatieverstrekking, de rechtmatigheid van de beheershandelingen en inrichting van processen. Tevens zijn de bevindingen – in tegenstelling tot het jaar 2008 – structureel gedurende het jaar teruggekoppeld naar leidinggevenden en medewerkers. Hierdoor heeft de IC een meer ondersteunende functie gekregen en kunnen onrechtmatigheden c.a. nog tijdig worden hersteld. Vanzelfsprekend wordt ook nagestreefd dat de IC uitkomsten bruikbare informatie oplevert voor de accountant omwille van de accountantsverklaring.

3.5. Verbeterplan

17.5.1. Wat hebben we bereikt?

17.5.1.a. We wilden het volgende bereiken:

Op 17 december 2009 is gedebatteerd over het rapport van de Rekenkamercommissie naar aanleiding van de budgetoverschrijdingen bij de aanleg van de verkeerstraverse. In het

raadsdebat is door ons college aangegeven niet voor een defensieve opstelling te kiezen, maar van de gebeurtenissen te willen leren. Hiervoor hebben wij een verbeterplan opgesteld met als titel "Veranderen voor Voorschoten". In het verbeterplan hebben we niet alleen gekeken naar het onderwerp van het rekenkameronderzoek, maar een bredere benadering gekozen door het functioneren van de ambtelijke en bestuurlijke organisatie er bij te betrekken.

17.5.1.b. De volgende zichtbare effecten hebben we bereikt:

Het verbeterplan is vastgesteld. Hierin zijn de volgende resultaatgebieden benoemd, met bijbehorende doelen, acties en probleemeigenaar:

1. Sturing
  - 1a. Voorkantsturing
  - 1b. Uitvoeringssturing
2. Ambitie – capaciteit
3. Taken – rollen – verantwoordelijkheden
4. Cultuur en gedrag

Voor de uitwerking van de doelen en acties wordt verwezen naar het verbeterplan.

17.5.1.c. Wat hebben we daarvoor gedaan?

In de loop van de tijd al veel plannen gemaakt. Het gaat er nu om dat er echt wat gebeurt. Het college is van mening dat de oplossing hiervoor niet alleen in de instrumentele sfeer ligt, maar vooral in cultuur, gedrag en mensen. Wij zullen de uitvoering van alle in dit plan genoemde verbeteracties strak monitoren en zorgen dat het niet blijft bij goede voornemens.

4.6. Inhuur

Inhuur ten laste van onderuitputting

in de begroting wordt hiervoor geen budget geraamd, omdat uitgegaan wordt van een volledige eigen personele bezetting. Alle fte's en daaraan verbonden salariskosten worden om die reden in de begroting opgenomen. Wordt er vanwege ziekte of een vacature van een vaste kracht een derde ingehuurd voor reguliere werkzaamheden dan worden die betreffende kosten apart zichtbaar geboekt. Per saldo dient het minder uitgegeven salaris als dekking voor de inhuur vanwege ziekte of vacatures. Met andere woorden: salarissen en inhuur ten laste van onderuitputting vormen samen dus het bedrag dat uitgegeven wordt aan de vastgestelde formatie.

Inhuur ten laste van onderuitputting € 3.6 miljoen

Dekking::

– onderuitputting op reguliere salarissen	€ 1.3 miljoen
– extra budget aangevraagd bij 2 ^{de} Burap 2009	€ 0.2 miljoen
– t.l.v. rioleringen	€ 0.3 miljoen
– t.l.v. grondexploitaties	€ 0.8 miljoen
– t.l.v. investeringskredieten	<u>€ 0.2 miljoen</u>
Totale dekkingsmiddelen	<u>€ 2.8 miljoen</u>

Niet gedekte inhuur (komt t.l.v. het rekeningsresultaat) € 0.8 miljoen

=====

Kosten extern advies

Daarnaast is in de programmabegroting budget geraamd voor het inhuren van speciale kennis, die de gemeente niet zelf in huis heeft. Hiervoor was in 2009 een bedrag opgenomen van 1,2 miljoen euro. De werkelijke uitgaven bedroegen afgerond per saldo ook 1,2 miljoen.

18. Paragraaf Verbonden partijen

18.1. Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op organisaties waaraan de gemeente zich bestuurlijk en financieel verbonden heeft. Dit kunnen bijvoorbeeld vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen zijn. In het besluit begroting en verantwoording wordt hiervoor het begrip "verbonden partijen" gehanteerd. Een bestuurlijk belang betekent een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Van een financieel belang is sprake als de gemeente de middelen, die aan een partij ter beschikking zijn gesteld, niet terugkrijgt bij faillissement van die partij of indien financiële problemen bij de derde partij kunnen worden verhaald bij de gemeente.

In onderstaande tabel wordt een inventarisatie gegeven van de betreffende verbonden partijen onder vermelding van het financieel belang van de gemeente Voorschoten daarin.

Nr.	Omschrijving	Programma	Begroot 2009	Werkelijk 2009	Raming 2010
721.01	Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Leiden en Omgeving	3	989.765	780.829	1.038.410
005.01	Gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland	6	343.198	340.408	355.572
	Convenant Veiligheidsregio Hollands Midden	8			
714.01	Gemeenschappelijke regeling Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Holland Midden (RDOG)	5	362.775	360.251	428.370
120.01	Gemeenschappelijke regeling Regionale Brandweer	8	201.747	188.121	210.253
140.04	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen Hollands Midden	8	31.208	31.312	32.795
830.02	Sterrenborch CV in liquidatie (boekwaarde)	1		217.815	
	Starrenburg II BV in liquidatie (boekwaarde)			9.076	
913.01	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (boekwaarde)	9		102.068	
913.01	Nuon/Alliander	9		187.670	
913.01	Duinwaterbedrijf Zuid-Holland (boekwaarde)	9			

18.2. Overzicht verbonden partijen

In deze paragraaf vindt u een beschrijving van de partijen waarmee Voorschoten zich verbonden heeft. Naast de naam wordt ook ingegaan op de vestigingsplaats, de rechtsvorm, de doelstelling/ activiteiten, het bestuurlijk belang (hoe is de gemeente vertegenwoordigd) en de relatie met de programmabegroting.

Gemeenschappelijke Vuilverwerking Leiden en Omgeving (Gevulei)

Vestigingsplaats:

Leiden

Rechtsvorm:

Gemeenschappelijke regeling

Doelstelling/ activiteiten:

De activiteiten bestaan uit kerntaken (artikel 6) en plustaken (artikel 7).

Kerntaken zijn:

- Het (doen) overslaan en opslaan, alsmede het (doen) bewerken en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen waaronder wordt verstaan restafval, GFT-afval en grof huishoudelijk afval;
- Het sluiten van overeenkomsten met afvalverwerkingsbedrijven alsmede afvalbewerkingsbedrijven voor de ver- en bewerking van de krachtens artikel 9 bij het lichaam aangeleverde afvalstoffen, alsmede het treffen van de eventueel daaruit voortvloeiende voorzieningen noodzakelijk voor de overslag van afvalstoffen.
- Plustaken zijn:
  - het stichten, exploiteren en beheren van een kringlooporganisatie, zijnde een organisatorisch onderdeel van het lichaam, dat tot taak heeft de daarvoor in aanmerking komende fracties van afval(stoffen) voor hergebruik te bewerken en de aldus voor hergebruik geschikt gemaakte zaken te verkopen;
  - het stichten, exploiteren en beheren van inrichtingen/organisatie-onderdelen ter uitvoering van een of meer specifieke taken ter realisering van de in artikel 5 genoemde belangen;
  - het (doen) inzamelen van Klein Chemisch Afval (KCA).
  - De gemeente heeft de inzameling van huishoudelijk afval in eigen hand en heeft daardoor voldoende beslissingsinvloed om de kosten in de hand te houden en de bedrijfsrisico's te overzien.

Bestuurlijk belang:

In het algemeen bestuur is de gemeente Voorschoten vertegenwoordigd met een raadslid en een wethouder.

Relatie met de programmabegroting:

Past in programma 3 (Ruimtelijk Beheer).

Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland

Vestigingsplaats:

Leiden

Rechtsvorm:

Gemeenschappelijke regeling

Doelstelling/ activiteiten:

Holland Rijnland is een samenwerkingsverband van twaalf gemeenten. Het ligt midden in de Randstad en telt bijna 400.000 inwoners. Het samenwerkingsorgaan heeft tot taak, vanuit de gedachte van verlengd lokaal bestuur en met inachtneming van wat verder in de regeling is bepaald, het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de gemeenten op het gebied van:

- Economische zaken, toerisme en recreatie
- Natuur en landschap
- Ruimtelijke ordening
- Verkeer en Vervoer
- Wonen
- Zorg, onderwijs, sociaal beleid en welzijn.

Bestuurlijk belang:

In het algemeen bestuur is de gemeente Voorschoten vertegenwoordigd met drie collegeleden. In het dagelijks bestuur is de gemeente vertegenwoordigd met een wethouder.

Relatie met de programmabegroting:

Past in programma 6 (Open bestuurscultuur, onderdeel Regionale samenwerking).

Veiligheidsregio Hollands Midden

Vestigingsplaats:

Leiden

Rechtsvorm:

Gemeenschappelijke regeling

Doelstelling/ activiteiten:

Het behartigen van de belangen van de 28 gemeenten op het gebied van hulpverlening, crisisbeheersing en rampenbestrijding en het realiseren van een gecoördineerde inzet van organisaties, instellingen en diensten die bij zware ongevallen en rampen betrokken zijn.

Bestuurlijk belang:

In zowel het algemeen als het dagelijks bestuur is de gemeente Voorschoten vertegenwoordigd door de burgemeester.

Relatie met de programmabegroting:

Past in programma 8 (Openbare orde en veiligheid), onder actiepunt "afspraken maken over regionale samenwerking waar dit meerwaarde oplevert, met bewaking van budgetten".

Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden (RDOG)

Vestigingsplaats:

Leiden

Rechtsvorm:

Gemeenschappelijke regeling

Doelstelling/ activiteiten:

De belangen behartigen van de aan de regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg, de volksgezondheid en het ambulancevervoer. De RDOG bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisissomstandigheden. Daarnaast probeert de RDOG de effecten van gezondheidsbedreigingen te beperken.

Bestuurlijk belang:

In het algemeen bestuur is de gemeente Voorschoten vertegenwoordigd met een wethouder. Ook in de Bestuurscommissie ZHN is de gemeente vertegenwoordigd met een wethouder. De Bestuurscommissie geeft inhoudelijk sturing aan de GGD-taken die in de regio Zuid-Holland Noord worden uitgevoerd, zoals volksgezondheidsbeleid, gezondheidsbevordering en jeugdgezondheidszorg. Aangezien gemeenten taken hebben overgedragen aan de RDOG, worden in de Bestuurscommissie bij meerderheid van stemmen besluiten genomen.

Relatie met de programmabegroting:

Past in programma 5 (Betrokken samenleving), onderdeel "Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en volksgezondheid".

Regionale Brandweer en Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen Hollands Midden

Vestigingsplaats:

Leiden

Rechtsvorm:

Gemeenschappelijke regeling

Doelstelling/ activiteiten:

De belangen behartigen van de aan de regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de brandweer, de geneeskundige hulpverlening bij zware ongevallen, rampen en de

rampenbestrijding en een gecoördineerde inzet realiseren van bij zware ongevallen en rampen betrokken organisaties, instellingen en diensten.

Bestuurlijk belang:

In het algemeen bestuur is de gemeente Voorschoten vertegenwoordigd door de burgemeester.

Relatie met de programmabegroting:

In programma 8 "Openbare orde en veiligheid" zijn o.a. de volgende actiepunten opgenomen:

- Vergroten van fysieke veiligheid.
- Afspraken maken over regionale samenwerking.

Met verwijzing naar onderdeel 5 Convenant Veiligheidsregio Holland Midden maken de regionale brandweer en de GHOR samen deel uit van deze veiligheidsregio met als doel bestuurlijke afstemming en slagkracht bij grootschalige rampen e.d.

Sterrenborch CV en Starrenburg II BV in liquidatie

Vestigingsplaats:

Voorschoten

Rechtsvorm:

Commanditaire Vennootschap en Besloten Vennootschap

Doelstelling/ activiteiten:

Tussen de gemeente Voorschoten en de Vennootschap onder Firma Starrenburg is een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor de ontwikkeling en realisatie van een projectgebied in de Starrenburgerpolder. Partijen hebben de samenwerking op het gebied van de grondexploitatie ondergebracht in een commanditaire vennootschap, zijnde de Sterrenborch CV. De Sterrenborch CV heeft ten doel voor gemeenschappelijke rekening van de deelnemende vennoten alle gronden gelegen binnen het projectgebied Starrenburg II te verwerven, te saneren en bouw- en woonrijp te maken.

Bestuurlijk belang:

De Sterrenborch CV kent als beherend vennoot de Starrenburg II BV en als commanditaire vennoten: de gemeente Voorschoten en de Vennootschap onder Firma Starrenburg.

In de Starrenburg II BV nemen als enige vennoten deel: de gemeente Voorschoten en de Vennootschap onder Firma Starrenburg.

Sterrenborch CV: de gemeente is met de burgemeester en een wethouder vertegenwoordigd in de vennotenvergadering.

Starrenburg II BV: de gemeente is met twee wethouders vertegenwoordigd in de aandeelhoudersvergadering.

Relatie met de programmabegroting:

In programma 1 "Ruimte en bouwen" is o.a. opgenomen de actualisering van bestemmingsplannen. De realisering van woningbouwplannen heeft o.a. tot doel de volkshuisvestingsplannen gerealiseerd te krijgen. Met marktpartijen zijn overeenkomsten gesloten om gezamenlijk de gestelde doelen te bereiken.

De CV zal de bouw- en woonrijp gemaakte, in het projectgebied gelegen, percelen grond met bestemming woningbouw, bedrijfsdoeleinden en voorzieningen, en wel overeenkomstig de bepalingen van de samenwerkingsovereenkomst, verkopen en leveren aan de meest gereede partijen, respectievelijk, voor wat de gesubsidieerde woningbouw betreft, aan de door de gemeente voorgedragen c.q. toegelaten instellingen.

De CV zal de in het projectgebied gelegen openbare gebieden voor (toen nog) 1 gulden overdragen aan de gemeente, na realisering van het totale projectgebied.

Ontwikkelingen:

Eind 2008 is besloten om de organisatie op te heffen die de realisatie van Starrenburg II ter hand heeft genomen. In januari 2009 is uw raad daarover per brief geïnformeerd. De afwikkeling van de opheffing heeft vanwege het maken van afspraken over een aantal opleverpunten nog enige maanden geduurd. Zo is bijvoorbeeld door BAM een bankgarantie verstrekt voor werkzaamheden als gevolg van het sneller inklinken van de Hofvliet en een stukje van de Middelgeestlaan. Door wetwijzigingen gedurende de ontwikkeling van Starrenburg II kunnen er fiscale consequenties zijn ontstaan. Samen met de belastingadviseur is geconstateerd dat voldoende te onderbouwen is dat de wetwijzigingen geen gevolgen hebben.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Vestigingsplaats:

Den Haag

Rechtsvorm:

Naamloze Vennootschap

Doelstelling/ activiteiten:

De BNG behartigt het maatschappelijk belang met gespecialiseerde financiële dienstverlening aan overheden en maatschappelijke instellingen. De gemeente ziet het aandelenbezit als een duurzame belegging.

Bestuurlijk belang:

De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de in haar bezit zijnde aandelen (41.184 aandelen a € 2,50).

Relatie met de programmabegroting:

n.v.t.

Nuon/Alliander

Vestigingsplaats:

Amsterdam

Rechtsvorm:

Naamloze Vennootschap

Doelstelling/ activiteiten:

Bestuurlijk belang:

Het aandelenbezit is groot 565.227 en is ontstaan door overname van de aandelen van het regionaal nutsbedrijf N.V. Energie- en Watervoorziening Rijnland (EWR) door Nuon. Via het aandelenbezit kan zeggenschap worden uitgeoefend op de bedrijfsvoering van N.V.Nuon.

Relatie met de programmabegroting:

n.v.t.

Ontwikkelingen:

In 2009 zijn de aandelen Nuon verkocht aan het Zweedse energiebedrijf Vattenfall. De overheden zijn wel eigenaar gebleven van het netwerkbedrijf (Alliander).

Duinwaterbedrijf Zuid-Holland (DZH)

Vestigingsplaats:

Den Haag

Rechtsvorm:

Naamloze Vennootschap

Doelstelling/ activiteiten:

Het leveren van betrouwbaar drinkwater en het beheren van de duinen tussen Monster en Katwijk.

Bestuurlijk belang:

Het aandelenbezit is groot 77.052, met een nominale waarde van € 5 per aandeel. Via het aandelenbezit kan zeggenschap worden uitgeoefend op de bedrijfsvoering van N.V. DZH te den Haag.

Relatie met de programmabegroting: n.v.t.

19. Paragraaf Grondbeleid

19.1. Inleiding

De paragraaf Grondbeleid beschrijft de visie op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen die in de begroting zijn opgenomen met een aanduiding van de wijze waarop het grondbeleid wordt uitgevoerd.

Grondbeleid richt zich op het gebruik van de grond als bepalende factor voor de kwaliteit van de leefomgeving. Het grondbeleid is daarmee van groot belang voor de uitvoering van het ruimtelijke beleid en voor de daarbij behorende activiteiten. De activiteiten die met de uitvoering van het grondbeleid samenhangen hebben grote gevolgen voor de financiële positie van de gemeente.

19.2. Grondbeleid algemeen

De visie op het grondbeleid is beschreven in de nota Grondbeleid. De invoering van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) met daarin opgenomen de afdeling grondexploitatie (Grondexploitatiewet) is aanleiding geweest tot het opstellen van een nieuwe nota Grondbeleid die eind 2009 aan het college is aangeboden. Het college heeft besloten dat deze nota moet worden aangepast om duidelijk tot uiting te laten komen wat de nota betekent voor Voorschoten. Het college deelt de hoofdlijnen die in deze nota zijn vastgelegd. Het ambtelijk apparaat wordt vooruitlopend op vaststelling geacht volgens deze hoofdlijnen te werken.

Uitgangspunt in de nota Grondbeleid is dat de gemeente Voorschoten een sterke regie rol voor zich zelf opeist bij de ruimtelijke ontwikkeling. Dit ongeacht de positie van waar uit de gemeente deze rol invult: uitsluitend als regisseur of als risicodragend ondernemer. Kwaliteit van de leefomgeving en een eerlijke verdeling van kosten en opbrengsten staan voorop.

Grondbeleid is het zodanig sturing geven aan de inzet en het gebruik van grond dat daarmee ruimtelijke en sectorale doelstellingen (bijvoorbeeld ten aanzien van wonen, werken, natuur, recreatie, zorg en onderwijs) kunnen worden gerealiseerd.

De nota Grondbeleid gaat uit van de volgende doelstellingen van het grondbeleid:

- het bevorderen van een maatschappelijk gewenst ruimtegebruik;
- het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik;
- het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten over gebruikers, grondeigenaren, ontwikkelaars en de overheid.

Deze doelstellingen legitimeren de overheid om in te grijpen in de grondmarkt en een regierol voor zichzelf op te eisen. Transparantie is een voorwaarde voor ingrijpen in de grondmarkt om daarmee publieke doelen te realiseren. De overheid moet bij de uitvoering van haar grondpolitiek aan de markt duidelijk kunnen maken waarom publiekrechtelijke middelen worden ingezet of waarom in andere gevallen als marktpartij wordt geopereerd.

Grondpolitiek is de wijze waarop de instrumenten uit het grondbeleid gedoseerd en gecombineerd worden ingezet. Een overheid kan daarbij kiezen voor het voeren van een actieve grondpolitiek (actief grondbeleid) of een meer passieve grondpolitiek (faciliterend grondbeleid). Bij een actief grondbeleid opereert de gemeente als risicodragend ondernemer. De gemeente verwerft grond, maakt deze bouw- en woonrijp en geeft de gronden zelf uit. Hiermee bepaalt de

gemeente zelf de ruimtelijke invulling en is in staat via de gronduitgifte de kosten bij de gebruikers in rekening te brengen.

Bij faciliterend grondbeleid wordt dit proces aan de markt overgelaten. Daarbij tracht de gemeente door sturend op te treden invulling te geven aan de regiefunctie. Sturend optreden kan de gemeente door het sluiten van overeenkomsten met regieafspraken en kostenverhaal. De keuze van de te voeren grondpolitiek hangt af van diverse factoren, zoals eigendomsverhoudingen, complexiteit en risico's. De keuze wordt in belangrijke mate bepaald door de mate waarin de gemeente haar regierol wenst uit te voeren.

Bij de uitvoering van het grondbeleid staat de grondexploitatie centraal. Grondexploitatie is het geschikt of beter geschikt maken van de grond voor de toekomstige bestemming. De Wro voegt aan het begrip grondexploitatie toe het stellen van eisen aan het grondgebruik en het verhaal van kosten

De Grondexploitatiewet biedt een basis voor privaatrechtelijke overeenkomsten waarbij kwaliteitseisen gesteld worden en afspraken over kostenverhaal worden gemaakt. Daarnaast kent de wet een publiekrechtelijk spoor met de vaststelling van een exploitatieplan op basis waarvan kostenverhaal en locatie-eisen afgedwongen kunnen worden.

In de nota Grondbeleid zijn voor de uitvoering de volgende kaderstellende uitgangspunten opgenomen:

- Het voeren van een actieve grondpolitiek waar noodzakelijk in verband met winstbestemming en daar waar mogelijk ter versterking van de onderhandelingspositie;
- Het voeren van een faciliterende grondpolitiek, als het risicoprofiel of de grondpositie daartoe aanleiding geeft, op basis van voorafgaand aan het ruimtelijk besluit (bestemmingsplan) te sluiten overeenkomsten, waarbij het gemeentelijk kostenverhaal wordt geregeld en waarbij locatie-eisen worden gesteld;
- Het college bepaalt voorafgaand aan het in ontwikkeling nemen van een locatie in een vertrouwelijke notitie welke grondbeleidstrategie voor die locatie wordt toegepast, een risico inschatting en een verwervingsplan maken daarvan onderdeel uit. De raad wordt hierover vertrouwelijk geïnformeerd;
- Onderhandelingen over kostenverhaal worden gevoerd op basis van een vertrouwelijk concept exploitatieplan, de formele vaststelling van het exploitatieplan wordt daarbij gebruikt als "stok achter de deur";
- Na vaststelling van een exploitatieplan bestaat voorkeur voor het sluiten van overeenkomsten voor het kostenverhaal boven het kostenverhaal gekoppeld aan de bouwvergunning. Daarbij worden gelijktijdig afspraken gemaakt voor de levering van grond voor het openbaar gebied;

19.3. Grondexploitaties

In de programmabegroting wordt op basis van de prioriteringlijst de voorgang van de verschillende projecten weergegeven en de bijstelling in de plannen weergegeven.

De projecten die hieronder worden beschreven zijn de projecten die zich volgens de systematiek van het meerjarenprogramma grondexploitaties (MPG) in de ontwikkeling- en uitvoeringsfase bevinden. Binnen deze fase wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen faciliterende en actieve projecten. Het MPG wordt in de raadsvergadering van 1 juli 2010 behandeld.

Schematisch betreft het de volgende projecten:

1.	20. Actief grondbeleid
1.1	<i>20.2. Projecten in ontwikkeling</i>
1.1.1.	Dobbewijk
1.1.2	Duivenvoorde Corridor
1.2	<i>20.3. Projecten in uitvoering</i>
	n.v.t..
2	21. Faciliterend grondbeleid
2.1.	<i>21.2. Projecten in ontwikkeling</i>
2.1.1.	Huize Bijdorp
2.1.2.	Pauwenstraat
2.2.	<i>21.3. Projecten in uitvoering</i>
2.2.1.	Centrum AH
2.2.2.	Van der Hoevenpark
2.2.3.	Krimwijk II
2.2.4.	Herstructurering Vlietwijk
2.2.5.	C1000
2.2.6	Starrenburg II

1.1.1 Dobbewijk

Er is op dit moment nog geen vastgestelde grondexploitatie op basis van de nieuwe planvorming. Wel zijn er diverse financiële haalbaarheidsstudies gemaakt op basis van de concept stedenbouwkundige plannen van Kraaijvanger Urbis in meerdere varianten.

Op basis van huidige inzichten is een resultaat van circa 3,6 miljoen nadelig (bij hoge kwaliteit) niet uit te sluiten. Optimalisatie en alternatieven worden onderzocht.

Met de verdere uitwerking van deze plannen en het maken van ontwerpkeuzes zal een scherper beeld ontstaan van het te verwachten resultaat.

Het stedenbouwkundig plan zal samen met de grondexploitatie in 2010 aan de raad worden voorgelegd ter vaststelling. Tegelijk met de vaststelling zal er ook dekking geregeld dienen te worden voor het verwachte financiële tekort.

1.1.2 Duivenvoorde Corridor

De gemeentelijke doelstelling voor de Duivenvoorde Corridor is een financieel budgetneutrale realisatie van het project. In 2008 zijn meerdere stedenbouwkundige modellen opgesteld voor de inrichting van de locatie Kniplaan Noord & Zuid. Van deze modellen is een financiële haalbaarheidsanalyse gemaakt. De grondexploitatie van het voorkeursmodel uit 2008 sloot destijds op een budgetneutraal saldo.

In 2009 is de haalbaarheidsberekening uit 2008 geactualiseerd. De grondopbrengsten zijn, mede ingegeven door de huidige omstandigheden op de woningmarkt, naar beneden bijgesteld. Daarnaast zijn de verwervingskosten verder gepreciseerd. Vanwege de daling in de

grondopbrengsten is het programma aangepast tot een aantal dat op basis van het bestemmingsplan maximaal te realiseren is. Echter, het raads kader (een financieel neutrale ontwikkeling) kan naar verwachting niet worden behaald. Op dit moment worden gesprekken gevoerd met betrokken partijen en wordt nagedacht over alternatieven om de doelstelling alsnog te behalen. Een voorstel hierover aan het bestuur is in voorbereiding.

2.1.1. Huize Bijdorp

Momenteel vinden er nog steeds onderhandeling plaats over het te realiseren programma. Hierdoor is nog geen samenwerkingsovereenkomst ondertekend en heeft het project Vertraging.

Er hebben overleggen plaatsgevonden over een af te sluiten samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente en Vidomes. In de samenwerkingsovereenkomst zal worden vastgelegd dat de gemeentelijke kosten voor het project door Vidomes zullen worden vergoed.

2.1.2. Pauwenstraat

Het oorspronkelijke plan van de ontwikkelaar was om 11 grondgebonden en 27 appartementen inclusief een ondergrondse parkeergarage te ontwikkelen in de dure sector. Het college heeft het ingediende stedenbouwkundige plan negatief beoordeeld. Hierop heeft de ontwikkelende partij geen verdere initiatieven uitgewerkt. De eigenaar van het autobedrijf blijft voorlopig haar activiteiten op de huidige plaats handhaven. De planvorming voor dit project is gestopt. Ook de gemeentelijke inspanning voor dit project is hiermee ten einde. De formele afsluiting van het project zal in 2010 plaatsvinden.

2.2.1. Centrum AH

Het plan betreft nieuwbouw van een winkelpand van 2.850 m² bvo winkeloppervlakte waar o.a. een Albert Heijn in gevestigd zal worden. Boven de nieuwe winkel komen 41 appartementen in de vrije sector. Tevens wordt een ondergrondse parkeergarage gebouwd. Het project bevindt zich in de uitvoeringsfase. Hiermee heeft de gemeente haar publiekrechtelijke taak grotendeels vervuld. Afsluiting van dit project wordt verwacht in 2010.

De gemeente heeft in afspraak met de ontwikkelaar een pand aangekocht en bouwrijp doorverkocht aan de ontwikkelaar. De gemeente loopt hierin een fiscaal risico. De gemeente is met de ontwikkelaar overeengekomen dat de ontwikkelaar de kosten vergoedt indien de fiscale routing niet waterdicht is. Het is echter nog onduidelijk of deze afspraak ook juridisch is vastgelegd en of dit risico zich daadwerkelijk manifesteert.

2.2.2. Van der Hoevenpark

Het plan voorziet in de realisatie van 130 grondgebonden vrije sectorwoningen en 11 vrije sector appartementen. Daarnaast zullen 64 sociale huurappartementen en 8 vrije sector appartementen worden gerealiseerd door Woonzorg Nederland.

Heijmans verwacht eind 2010 de eerste 76 woningen opgeleverd te hebben. De verkoop van de woningen bepaalt de snelheid waarmee vervolgens gebouwd zal worden. Deze verkoop valt als gevolg van de economische crisis tegen. De appartementen van Woonzorg worden gerealiseerd nadat de tijdelijke AH verhuisd is. Naar verwachting zal de bouw in de tweede helft van 2010 starten en binnen twee jaar worden gerealiseerd.

2.2.3. Krimwijk II

Het plan bestaat uit de realisatie van 658 woningen, waarvan er 198 in de sociale sector vallen. Daarnaast wordt er een aantal wijkvoorzieningen gerealiseerd. Per 31 december 2009 zijn er 330 woningen opgeleverd. De overige delen van de wijk zijn in aanbouw.

Bezwaar procedures en complicaties ten aanzien van het Veenpad hebben geleid tot vertraging bij de uitvoering van het plan. Als gevolg van de ontwikkelingen op de woningmarkt gaat de verkoop van de woningen in de laatste fase van het project minder snel dan gepland. De verwachte einddatum van het project is één jaar naar achter geschoven.

2.2.4. Herstructurering Vlietwijk

Na sloop van de huidige 116 sociale woningen zal het volgende programma worden gerealiseerd:

Deel 1:

- Woonzorgcentrum met 60 verpleegplaatsen en 8 tijdelijke opvangplaatsen;
- 21 zorgwoningen;
- 53 sociale huurwoningen;
- buurthuis.

Deel 2:

- 23 sociale huurwoningen;
- 17 koopwoningen.

Het parkeren zal op maaiveld worden opgelost.

Begin 2008 heeft Woonzorg aan de gemeente laten weten dat het project opdat moment financieel niet haalbaar was voor Woonzorg. Dit heeft geleid tot heronderhandelingen en uiteindelijk een aanvulling op de reeds in 2005 gesloten Samenwerkingsovereenkomst. Eind2009 is de aanvulling op de samenwerkingsovereenkomst ondertekend. Dit heeft echter wel voor vertraging in de planning gezorgd.

De 1^e fase van het project bevindt zich in de uitvoeringsfase. De eerste panden zijn inmiddels gesloopt. De bouw van de 1^e fase zal in het eerste kwartaal van 2010 starten.

Na realisatie van de 1^e fase en verhuizing van de bewoners uit de 2^e fase naar de 1^e fase zal de 2^e fase worden gesloopt en begonnen worden met de nieuwbouw aldaar. Voor de 2^e fase moet nog de bestemmingsplanprocedure worden gevolgd.

19.4. Financiële positie van het Grondbeleid

Naast de impact die het grondbeleid heeft op de verschillende hierboven genoemde aandachtsgebieden, is het grondbeleid van grote invloed op de financiële positie van de gemeente.

Voor de bepaling van de financiële positie binnen de grondbedrijfsfunctie wordt in juli 2010 het MPG uitgebracht. In dit meerjarenprogramma grondexploitaties (MPG) is het volgende in beeld gebracht: de geprognosticeerde resultaten van de lopende grondexploitatie projecten, de boekwaarde van de projecten en een inschatting van de daarbij horende risico's. Tenslotte wordt in het laatste hoofdstuk conclusies getrokken en voorstellen aan Raad opgesteld. Deze jaarlijks op te stellen MPG binnen de gemeente Voorschoten, is een belangrijk instrument voor de bijsturing van de projecten en voor de informatievoorziening.

De gemeente Voorschoten heeft in 2010 een 6- tal lopende grondexploitatiecomplexen, die jaarlijks worden geactualiseerd door de gemeenteraad. De grondexploitaties geven het volgende beeld te zien (bedragen x € 1000).

Grondexploitatie	1 ^e vaststelling	Looptijd	Eindwaarde	Contante waarde
1. Krimwijk II	30 september 2004	2011	101	91
2. Van der Hoevenpark	2 juni 2005	2012	623	530
3 Starrenburg II*		2010	3.944	3.944
4. Vlietwijk		2013	160	129
5 Centrum AH	5 juli 2007	2010	1.232-/-	1.168-/-
6 C1000**	5 juli 2007	2010		
Totaal				

* *Starrenburg II*

Met de overdracht van het openbare gebied is de voorwaarde geschapen om de CV/BV feitelijk te liquideren. Daarmee kunnen ook de gemeentelijke boeken worden gesloten en kan de voordelige boekwaarde van € 3,9 mln. (per 1-1-2010) conform eerder besluit van de Raad aan de vereveningsreserve grondexploitaties worden toegevoegd.

Binnen het project dienen nog wel in beperkte mate beperkt afrondende werkzaamheden te worden verricht. Voor deze werkzaamheden wordt de Raad voorgesteld een voorziening te treffen van € 150.000.

Het afsluiten van het project, het treffen van de voorziening en het toevoegen van het voordelige resultaat aan de vereveningsreserve zal plaatsvinden in 2010. Een voorstel daartoe is inmiddels aan de Raad voorgelegd..

* *C1000*

Een overall exploitatieoverzicht is voor dit project niet mogelijk omdat opbrengsten en kosten verspreid over meerdere projectnummers zijn vastgelegd.

In de grondprijs is een bedrag opgenomen als vergoeding voor de gemeentelijke plankosten en de kosten voor de herinrichting van het openbaar gebied. Deze opbrengsten, circa € 205.000, zijn vooralsnog toegevoegd aan het Revolving Fund MOG.

De gemaakte plankosten zijn deels ten laste van de reguliere begroting geboekt en belasten daardoor niet het project. De administratieve afsluiting van het project zal naar verwachting plaatsvinden in 2010.

19.5. Risico's

Voor de projecten, zoals die in de portefeuille zijn opgenomen, is een separate risicoanalyse uitgevoerd. Deze analyse leidt tot onderbouwde risicobedragen, waarvoor vervolgens adequate financiële voorzieningen binnen de grondbedrijfsfunctie kunnen worden getroffen.

In de risicoanalyse is onderscheid gemaakt tussen projectrisico's (direct verbonden aan een specifiek project) en conjuncturele risico's (gelden voor de gehele portefeuille).

Projectrisico's zijn, afhankelijk van de status van het betreffende project, onder te verdelen in boekwaarderisico's en planeconomische (uitvoering) risico's.

Het totale risicobedrag bedraagt € 3.491.000. Voor dit bedrag is een risicoreserve grondexploitatie gevormd. In onderstaande tabel worden de verschillende risico's schematisch weergegeven.

Voor gedetailleerde informatie over de risico's wordt verwezen naar het MPG en de vertrouwelijke risicoanalyse.

19.6. Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen zijn een belangrijk onderdeel in de totale beheersing van de grondexploitatie. De reserves geven de beschikbare ruimte voor nieuwe ontwikkelingen weer en de ruimte om risico's te dekken. De voorzieningen dienen ter afdekking van de nadelige saldi van de lopende projecten. De voeding van de reserves en voorzieningen vindt primair plaats vanuit de voordelige saldi van projecten en secundair uit andere bronnen (programmabegroting of Concernreserve).

Voor de afdekking van de risico's zijn de volgende reserves en getroffen:

Dekkingsmiddelen	2009	2010	2011	2012
Vereveningsreserve grondexploitatie	1.966.955	108.830	209.872	833.262
Risicoreserve grondexploitatie	0	3.491.000	3.491.000	3.491.000
Reserve Centrum	0	1.200.000	1.200.000	1.200.000
Voorziening Starrenburg II		150.000	75.000	0
Voorziening Centrum AH	1.232.000	0	0	0
Stand dekkingsmiddelen per 31-12	3.198.955	4.949.830	4.975.872	5.524.262

het MPG.

Indien de grondexploitatie een positief saldo heeft en alle risico's zijn afgewogen en de daadwerkelijke winsten zijn gerealiseerd, wordt het grond complex afgesloten. De voordelige resultaten komen ten gunste van de vereveningsreserve grondexploitatie. Een negatief saldo echter zal ten laste van deze reserve gebracht worden.

19.7. Aan- en Verkoop gronden

De gemeente heeft een omvangrijk deel van de gronden binnen de gemeentegrenzen in eigendom. Het gaat met name om het openbaar gebied. Ook heeft de gemeente eigendommen in bezit welke worden aangewend voor maatschappelijke doeleinden. Vanuit de bestuursopdrachten zijn ontwikkelingen in gang gezet om die eigendommen tot minder omvangrijke proporties terug te brengen. Vanuit het Management Onroerend Goed wordt de planmatige vervreemding van openbaar gebied en opstellen in gang gezet.

Het verwerven van percelen en/of panden is van belang in het kader van het innemen van een positie in de onderhandelingen met projectontwikkelaars, of om zelf ontwikkelingen ter hand te nemen of in overleg met marktpartijen te stimuleren.

In de onderhandelingen met projectontwikkelaars voor (andersoortige) aanwending van bij hen in eigendom zijnde gronden spelen algemene belangen een rol die van de zijde van de gemeente aandacht vragen. Het ontwikkelen van locaties heeft immers invloed op het maatschappelijk en economisch functioneren van de gemeente.

Jaarrekening

20. Inleiding

In dit overzicht van baten en lasten vindt u per programma een financiële analyse en de oorzaken van de grotere over- en onderschrijdingen. Het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten) zegt hierover dat lasten en baten per programma geanalyseerd moeten worden. Het budgetrecht van de raad ligt dan ook op programmaniveau. Het college mag binnen programma's "schuiven", zolang natuurlijk de beleidsdoelen worden gehaald.

Om de analyse te doen, kijken we binnen de programma's naar de diverse producten. Per product verklaren we de over- en onderschrijdingen groter dan € 50.000, die niet veroorzaakt worden door personele kosten of overhead. Daarnaast zijn de personele kosten en overhead apart vermeld en verklaard. Daarmee zijn de grote lijnen van wat er financieel gezien in een programma gebeurt, inzichtelijk gemaakt.

Personele lasten en overhead vormen een belangrijk deel van onze gemeentelijke kosten. Net als in 2008 is er dit jaar voor gekozen de doorbelastingen naar producten op begrotingsbasis te doen. Een eventueel overschot of tekort op een afdeling is verzameld in programma 9. Het voordeel hiervan is dat de verantwoording over over- of onderschrijdingen op kostenplaatsen plaatsvindt waar deze thuishoort, inl. op de afdelingen. Het nadeel is dat bij een te groot negatief saldo op deze kostenplaatsen er eigenlijk sprake is van een te goedkope "kostprijs" voor onze producten, immers de werkelijke kosten van de totale organisatie worden niet doorberekend aan de producten, maar zijn als algemene kosten opgenomen. Omdat wij op dit moment vinden dat het belangrijker is te sturen op de beheersing van de kosten op de kostenplaatsen, hebben we dit jaar voor het eerst voor deze wijze van doorbelasten gekozen. Daarbij is een uitzondering gemaakt voor de grondexploitatieprojecten en de producten van ruimtelijk beheer. Immers, daar is een juiste kostprijs van belang in verband met tariefstellingen en kostenverhaal.

Ook voor 2009 geldt wat we bij de jaarrekening 2008 ook constateerden. Door de voor genoemde wijze van presenteren laten we zien dat we op het punt van personele lasten en overhead nog onvoldoende "in control" zijn. Een reden om hier in 2010 ook weer dringende aandacht aan te geven.

Samenvattend ziet u in onderstaande tabellen twee soorten lasten en baten per programma:

Per programma de personele lasten (inclusief inhuur voor vacatures) en de overhead getotaliseerd.

Per product binnen een programma de over- en onderschrijdingen groter dan € 50.000 (negatief of positief), voor zover het niet de overhead en personele lasten betreft.

De analyse is gebaseerd op een analyse op detailniveau, waarbij iedere over- of onderschrijding groter dan € 10.000 van een verklaring is voorzien. Als u dat wilt kunt u deze verklaringen vinden in de productenrekening. Deze ligt voor u bij deze rekening ter inzage.

Programma	Werkelijk 2008	Primitief 2009	Begroot 2009	Werkelijk 2009	Vershil (- = nadelig)
Kostenplaatsen					
Baten	18.970.945	20.886.190	22.817.030	23.285.268	-468.238
Lasten	18.970.947	20.886.188	22.817.028	23.285.268	-468.240
Saldo	2	-2	-2	0	-2
1 Ruimte en Bouwen					
Baten	13.487.331	2.052.408	4.803.837	6.240.913	-1.437.076
Lasten	14.321.947	2.879.663	3.143.048	9.890.209	-6.747.161
Saldo	834.616	827.255	-1.660.789	3.649.296	-5.310.085
2 Duurzaamheid					
Baten	115.271	106.558	106.558	105.551	1.007
Lasten	179.347	135.187	135.187	113.725	21.462
Saldo	64.076	28.629	28.629	8.174	20.455
3 Ruimtelijke beheer					
Baten	7.435.312	6.181.146	10.819.551	10.589.158	230.393
Lasten	14.874.080	12.892.239	14.230.227	13.876.489	353.738
Saldo	7.438.768	6.711.093	3.410.676	3.287.331	123.345
4 Accommodaties en sport					
Baten	165.252	122.035	122.035	131.444	-9.409
Lasten	1.773.827	1.746.280	2.648.554	2.951.004	-302.450
Saldo	1.608.575	1.624.245	2.526.519	2.819.560	-293.041
5 Betrokken samenleving					
Baten	6.856.521	5.018.563	7.036.719	7.095.226	-58.507
Lasten	15.834.163	15.884.053	18.144.771	17.504.946	639.825
Saldo	8.977.642	10.865.490	11.108.052	10.409.720	698.332
6 Open bestuurscultuur					
Baten	77.509	89.902	216.432	202.335	14.097
Lasten	3.716.379	3.551.172	4.049.054	4.176.441	-127.387
Saldo	3.638.870	3.461.270	3.832.622	3.974.106	-141.484
7 Publieke dienstverlening					
Baten	421.362	397.929	397.929	470.282	-72.353
Lasten	692.912	727.976	718.009	711.076	6.933
Saldo	271.550	330.047	320.080	240.794	79.286
8 Openbare orde en veiligheid					
Baten	3.943	2.410	2.410	500	1.910
Lasten	1.658.513	1.400.345	1.607.912	1.675.676	-67.764
Saldo	1.654.571	1.397.935	1.605.502	1.675.176	-69.674
9 Algemene dekkingsmiddelen					
Baten	24.528.558	24.415.536	65.261.319	65.880.528	-619.209
Lasten	1.370.902	488.865	1.666.350	2.272.470	-606.120
Saldo	-23.157.657	-23.926.671	-63.594.969	-63.608.058	13.089
Storting reserves	7.478.605	289.419	52.311.974	38.239.573	14.072.401
Ottrekking reserves	8.647.989	1.608.712	9.888.296	16.514.622	-6.626.326
Totaal jaarrekeningresultaat	161.629	-2	-1	-15.818.950	15.818.948

21. Programma 1 Ruimte en Bouwen

21.1. Analyse Programma 1 Ruimte en Bouwen

Grote verschillen Programma 1 Ruimte en Bouwen		begroting	rekening	verschil
		2009	2009	
31001	Economische klimaat	52.832	30.911	21.921
31002	Warenmarkt	-4.431	-4.366	-65
81001	Bestemmingsplannen	259.912	251.143	8.769
81002	Ruimtelijk Onderzoek & Ontwikkeling	198.637	320.499	-121.862
83000	Overige grondexploitaties	-4.753.947	952.057	-5.706.004
Totaal verschillen		-4.246.997	1.550.244	-5.797.241
Personeel en overhead		2.586.208	2.099.052	487.156
Totaal saldo Programma 1 Ruimte en Bouwen		-1.660.789	3.649.296	-5.310.085

21.2. Toelichting

81002 - Ruimtelijk Onderzoek en Ontwikkeling

In verband met de invoering van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening en de grondexploitatiewet is extra inhuur noodzakelijk geweest. Daarentegen heeft de doorbelasting vanuit de kostenplaats Ruimtelijke Ontwikkeling voor een lager bedrag plaatsgevonden.

Als gevolg van acties in het kader van planontwikkeling en besluitvorming door de Provincie heeft er een overschrijding van de kosten voor de werkzaamheden aan de Rijnlandroute plaatsgevonden. Er is aanzienlijk meer communicatie en voorbereidend werk nodig geweest welke niet konden worden voorzien.

83000 - Overige grondexploitaties

In 2009 heeft een storting van € 1.159.000 plaatsgevonden in de voorziening AH. Dit is budgettaire neutraal aangezien op het product 98001 - Onttrekking / storting reserves voor hetzelfde bedrag een onttrekking heeft plaatsgevonden uit de reserve Risicodragende projecten

De doorbelasting vanuit de kostenplaats Ruimtelijke Ontwikkeling en Ruimtelijk Beheer heeft voor een bedrag van ruim 1,3 miljoen euro plaatsgevonden. Daarnaast is voor een bedrag van 800.000 euro extern is ingehuurd. Voor een nadere analyse wordt verwezen naar de kostenplaatsen Ruimtelijke Ontwikkeling en Ruimtelijk Beheer.

Het FIXIT gebouw is in 2009 gesloopt en in gebruik genomen als tijdelijk parkeerplaats. Het gevolg hiervan is, dat de economische waarde gedaald is. De boekwaarde bedroeg ultimo 2009 € 1.047.637. De marktwaarde van de grond bedraagt afgerond € 160.000. De BBV wetgeving

(art. 65.1 en 2) schrijft voor om dan de boekwaarde af te waarderen naar deze lagere laste van de marktwaarde.

Bij de vaststelling van het MPG door de raad zal worden voorgesteld deze afwaardering van het MOC terrein ten laste van de vereveningsreserve grondexploitatie te brengen.

22. Programma 2 Duurzaamheid

22.1. Analyse Programma 2 Duurzaamheid

Grote verschillen Programma 2 Duurzaamheid		begroting	rekening	verschil
		2009	2009	
32001	Beheer gemeent. eigendommen	-30.720	-19.670	-11.050
Totaal verschillen		-30.720	-19.670	-11.050
Personeel en overhead		59.349	27.844	31.505
Totaal saldo Programma 2 Duurzaamheid		28.629	8.174	20.455

1.2. Toelichting

Geen bijzonderheden te melden.

23. Programma 3 Ruimtelijk beheer

23.1. Analyse Programma 3 Ruimtelijk beheer

Grote verschillen Programma 3 Ruimtelijk beheer		begroting	rekening	verschil
		2009	2009	
00306	Straatnaamgeving & huisnummering	197	1.393	-1.196
00307	Kadastrale informatievoorz.	6.762	6.896	-134
21001	Wegen, pleinen en kunstwerken	1.420.249	1.598.367	-178.118
21002	Straatreiniging	343.147	345.956	-2.809
21003	Gladheidbestrijding	69.075	91.406	-22.331
21004	Openbare verlichting	519.888	663.090	-143.202
21101	Verkeer en vervoer	366.552	368.280	-1.728
21102	Verkeersinrichting	249.015	219.637	29.378
21103	Verkeerssignalering en onderzoek	86.912	68.086	18.826
24001	Waterkering en afwatering	200.424	206.705	-6.281
54101	Monumentenzorg	194.270	147.044	47.226
56001	Groeneducatie	44.574	39.886	4.688
56002	Openbaar groen	1.986.653	1.992.707	-6.054
56003	Kinderboerderij	152.774	156.074	-3.300
71402	Fauna	19.547	20.784	-1.237
72101	Afvalverwijdering	-293.619	-317.127	23.508
72201	Riolering	-5.070.648	-5.299.628	228.980
72300	Milieu	256.153	150.959	105.194
72401	Begraafplaats Rosenburgh	-49.032	88.993	-138.025
72402	Uitv. Wet op de Lijkbezorging	4.722	4.208	514
81003	Uitv. Wet Ruimtelijke Ordening	0	61.804	-61.804
82000	Volkshuisvbel+woonruimteverd.	-38.748	66.625	-105.373
82201	Overige volkshuisvesting	279.281	336.021	-56.740
82301	Leges bouwvergunningen	-328.773	-397.728	68.955
92502	BO nr.2 Beheer openbare ruimte	0	0	0
Totaal verschillen		419.375	620.438	-201.063
Personeel en overhead		2.991.302	2.666.893	324.409
Totaal saldo Programma 3 Ruimtelijk beheer		3.410.676	3.287.331	123.345

23.2. Toelichting

21001 - Wegen, pleinen en kunstwerken

Er is ingehuurd vanwege onderbezetting en vervolgens is er tijdelijk een overlap geweest na het invullen van de vacature adviseur civiel. Verder is er een overschrijding op toezicht op graafwerkzaamheden door derden op gemeentegrond. Hiervoor was geen dekking in de begroting aanwezig. Ten slotte zijn er extra investeringen gedaan met betrekking tot het nieuwe beheerpakket.

De toerekening van de uren van de adviseurs civiel, die voor de Traverse zijn gemaakt, zijn op dit product verantwoord.

Verder heeft er een verschuiving plaatsgevonden van uren vanuit het product 21102 – Verkeersinrichting. Ten slotte drukken er ook extra uren van de adviseur civiel in projecten op het product, vanwege een lagere vraag naar uren vanuit de projecten.

21004 – Openbare verlichting

Er is een overschrijding op energiekosten. Dit is deels veroorzaakt door een hoge eindafrekening over 2008. Er waren in 2008 slechts twee kwartalen in rekening gebracht en er was verder geen verplichting opgenomen voor het derde kwartaal. De laatste twee kwartalen van 2008 drukken dus volledig op 2009. Verder zijn de budgetten voor energiekosten nooit goed geïndexeerd met als gevolg dat door de stijging van de energieprijzen er een overschrijding is op energiekosten.

De bestuursopdracht met betrekking tot verhaal schades aan gemeentelijk eigendommen is niet gerealiseerd. De bestuursopdracht is moeilijk haalbaar. In de eerste bestuursrapportage 2010 zal hierop worden teruggekomen.

72201 – Riolering

In 2009 zijn niet alle onderzoeksinspanningen volledig uitgevoerd die volgens het GRP op de planning stonden voor dat jaar. De niet uitgegeven bedragen zijn teruggevloeid in de reserve riolering. Een aantal werkzaamheden zal in 2010 worden uitgevoerd. Het betreft:

Wion	50.000
Opstellen meetplan overstorten en aanschaf meetapparatuur	50.000
Opstellen beheerplan afkoppelen	5.000
Reparaties riolering 2009	20.000
Totaal	125.000

72300 – Milieu

Een subsidiepost bestemd voor het project Vlietwijk is ten onrechte op deze post geboekt. Daarnaast is er een subsidiebedrag voor gevelisolatie over 2008 ontvangen en in 2009 verantwoord. Ten slotte is er een overschot ontstaan op het klimaat/CO2-plan, doordat de reservering van gelden en de middelen om het aan te wenden (personele bezetting) nog steeds flink uit balans zijn.

71401 – Begraafplaats Rosenburgh

Op het budget voor het contract met het Uitvoerend Bedrijf is een overschrijding ontstaan. Dit wordt rechtgetrokken via een dotatie in de voorziening aanleg en onderhoud begraafplaats vanuit het resultaat van het Uitvoerend Bedrijf (zie product 96001 – Saldo kostenplaatsen).

81003 – Uitvoering Wet Ruimtelijke Ordening

Vanwege een vacature is er ingehuurd. Daarentegen vindt de doorbelasting vanuit de kostenplaats Ruimtelijke Ordening tot een lager bedrag plaats.

82000 – Volkshuisvestingsbeleid en woonruimteverdeling

Het aantal gevallen waarbij een winstafdracht moest plaatsvinden is aanzienlijk lager dan verwacht en daarnaast is besloten dat uitvoering van het antispeculatiebeding als gevolg van de genoemde ontwikkeling vooralsnog stil ligt. De raming is dan ook (voorlopig) in de Programmabegroting 2010–2013 komen te vervallen.

82201 – Overige volkshuisvesting

Er zijn extra kosten gemaakt voor constructieberekeningen in verband met nieuwbouwprojecten. Daarnaast is er ingehuurd vanwege langdurige zieken.

De doorbelasting vanuit de kostenplaats Ruimtelijke Ordening vindt tot een lager bedrag plaats. Oorzaak is niet alleen de reeds genoemde langdurige zieken binnen de cluster vergunningverlening, maar ook het hebben van verschillende vacatures.

82301 – Leges bouwvergunningen

In werkelijkheid zijn er meer bouwvergunningen afgegeven dan vooraf begroot.

23.2.1. Algemene opmerking

Verschillen in de afval-, riool- en begraafplaatsexploitatie hebben geen invloed op het saldo in de jaarrekening. Dit wordt namelijk geëgaliseerd door mutaties in de desbetreffende reserve / voorziening. Zie ook product 980- Onttrekking / storting reserves.

24. Programma 4 Accommodaties en Sport

24.1. Analyse Programma 4 Accommodaties en Sport

Grote verschillen Programma 4 Accommodaties en Sport		begroting	rekening	verschil
		2009	2009	
53001	Sport	39.920	37.599	2.321
53002	Binnensportaccommodaties	1.085.661	1.295.982	-210.321
53004	Buitensportaccommodaties	1.021.125	982.322	38.803
58001	Culturele accommodaties	238.490	351.690	-113.200
92503	BO nr.3 Accommodaties	0	0	0
Totaal verschillen		2.385.196	2.667.592	-282.396
Personeel en overhead		141.323	151.967	-10.644
Totaal saldo Programma 4 Accommodaties en Sport		2.526.519	2.819.560	-293.041

24.2. Toelichting

53002 - Binnensportaccommodaties

Gezien de stand van de voorzieningen groot onderhoud zwembad Het Wedde en sporthal De Vliethorst en de voorziening inventaris sporthal De Vliethorst en de daarbij behorende onderhoudschema's zijn extra stortingen gedaan in voornoemde voorzieningen. Deze extra stortingen worden gedekt uit de voorziening bespaarde rente die opgeheven wordt (zie product 91102 - Renteresultaat).

58001 - Culturele accommodaties

Gezien de stand van de voorzieningen inventaris Ambachts- en Baljuwhuis en het Cultureel Centrum en de daarbij behorende onderhoudschema's zijn extra stortingen gedaan in voornoemde voorzieningen. Deze extra stortingen worden gedekt uit de voorziening bespaarde rente die opgeheven wordt (zie product 91102 - Renteresultaat).

25. Programma 5 Betrokken samenleving

1.1. Analyse Programma 5 Betrokken samenleving

Grote verschillen Programma 5 Betrokken samenleving		begroting	rekening	verschil
		2009	2009	
42001	Openb. basisonderwijs (ex.huisv.)	33.884	-5.529	39.413
42302	Onderwijshuisvesting	1.481.884	1.294.724	187.160
48001	Lokaal Onderwijsbeleid	202.992	196.300	6.692
48002	Leerlingenvervoer	271.057	259.031	12.026
51001	Openbare bibliotheek	478.342	478.595	-253
51104	Stedenband	29.840	29.025	815
54005	Kunst en Cultuur	259.231	248.911	10.320
54006	Mediabeleid	3.959	4.121	-162
56004	Evenementen	52.103	51.058	1.045
61000	WWB reïntegratie	0	850	-850
61001	WWB – inkomensdeel	25.925	146.067	-120.142
61005	Minimabeleid	371.211	291.236	79.975
61102	Sociale werkvoorziening	103.000	142.589	-39.589
61401	Gemeentelijk minimabeleid	133.892	155.227	-21.335
62007	Ouderenbeleid	132.750	132.046	704
62101	Wet inburgering	101.932	101.883	49
63004	Vrijwilligers	42.459	38.172	4.287
63005	Wijkbeleid	126.954	149.432	-22.478
65001	Kinderopvang en peuterspeelzalen	107.441	105.408	2.033
65205	WMO algemeen	594.635	281.625	313.010
65206	WMO voorzieningen	2.395.238	2.236.656	158.582
71401	Openbare Gezondheidszorg	596.083	590.746	5.337
71501	Jeugd	302.338	305.066	-2.728
92201	Onvoorziene lasten en baten	41.993	102.447	-60.454
Totaal verschillen		7.889.143	7.335.687	553.456
Personeel en overhead		3.218.909	3.074.033	144.876
Totaal saldo Programma 5 Betrokken samenleving		11.108.052	10.409.720	698.332

25.2. Toelichting

42302 – Onderwijshuisvesting

De overschrijding van afgerond € 40.000 op het onderdeel leasingcontracten heeft betrekking op de tijdelijke huisvesting basisschool Emmaus die in 2009 is gerealiseerd. Deze uitgaven waren in 2009 niet geraamd. Dit wordt nu, aangezien de tijdelijke huisvesting ook in de volgende jaren doorloopt, meegenomen in de eerste bestuursrapportage van 2010.

De kapitaallasten voor het krediet Nieuwbouw drie scholen zijn afgerond € 260.000 lager uitgevallen dan de raming. Dit betekent dat de onttrekking uit de reserve kapitaallasten

scholenbouw eveneens tot een lager bedrag plaatsvindt. Zie ook product 980 - Onttrekking / storting reserves.

61001 - WWB - inkomensdeel

In het tweede halfjaar is het aantal klanten met een uitkering met 15% gestegen van 163 per 1 juli naar 189 per 31 december 2009. Dit was meer dan verwacht, zodat het verschil tussen lasten en baten een overschrijding laat zien. Daarnaast is de post geneeskundige adviezen overschreden, aangezien voor veel van deze nieuwe klanten ook geneeskundige adviezen zijn gevraagd om de mate van belastbaarheid voor werk te kunnen vaststellen.

61005 - Minimabeleid

De langdurigheidstoelage is per 1-1-2009 uit het I-deel van de WWB is gehaald. De middelen zijn daarom overgeheveld van de begrotingspost WWB - inkomensdeel naar de begrotingspost Minimabeleid. Het I-deel had vervolgens met een zelfde bedrag verhoogd moeten worden om geen tekort te krijgen. Hierdoor is er nu een overschot van € 30.000 bij het minimabeleid, terwijl er sprake is van een tekort bij het I-deel.

In de eerste bestuursrapportage 2009 zijn extra middelen gevraagd voor inkoop van extra uren schuldhulpverlening. Vervolgens stelde het Rijk ook middelen beschikbaar voor armoede en schuldhulpverlening. Derhalve is de stelpost ad. € 26.201 niet ingezet.

De extra rijksmiddelen voor hoogwaardig handhaven ad. € 17.078 zijn niet ingezet vanwege wisselingen in het personeelsbestand.

63005 - Wijkbeleid

Aangezien er meer lokalen van het gebouw Ter Lips in 2009 verhuurd zijn bedragen de huurinkomsten ook beduidend meer. Het uiteindelijk voordeel komt op dit product tot uitdrukking. Zie ook kostenplaats Verenigingsgebouwen.

In verband met ziekte is een externe kracht ingehuurd voor het maken van de Nota Wijkbeleid. Deze kosten worden opgevangen binnen het totale WMO-budget.

65205 - WMO algemeen

De overschrijding bij het onderdeel geneeskundige begeleiding is het gevolg van het aannemen van kwalitatief hoogwaardige consultants, waardoor externe medische adviezen nog maar sporadisch nodig zijn.

De overschrijding op de posten publicatiekosten (onder andere uitgaven voor benchmark, tevredenheidsonderzoek, bijdrage seniorenmagazine) en leveringen en diensten (onvoorziene uitgaven ten behoeve van De Wegwijzer) worden betrokken bij het gehele WMO gebeuren.

De overschrijding bij Coördinatie Vrijwillige thuis- / mantelzorg is het gevolg van een ten onrechte aangelegde verplichting in 2008. Dit is in 2009 weer rechtgetrokken.

De overschrijding bij wonen en zorg is het gevolg van het feit, dat de raming nog gebaseerd was op de oude subsidie regeling. Inmiddels is de hoogte van de subsidie naar beneden bijgesteld.

65206 - WMO voorzieningen

Het aantal verstrekkingen voor rolstoelen is (wat) achtergebleven ten opzichte van voorgaande jaren.

Bij het onderdeel woningaanpassingen zijn er twee oorzaken te noemen die de overschrijding in 2009 veroorzaken, namelijk het realiseren van een aantal (zeer) grote aanpassingen en het in totaliteit toenemen van het aantal aanpassingen. Deze laatste oorzaak kan jaarlijks fluctueren aangezien het een open eind financiering betreft.

In 2009 is het Dynamisch selectiemodel (DSM) bij de huishoudelijke zorg gestart. In dit model worden kortingen op de uurprijs verkregen. In 2009 is voor het grootste deel van het cliëntenbestand (overgangsccliënten) een vaste uurprijs bedongen. Dit leverde een onderschrijding op bij het onderdeel kosten huishoudelijke zorg. Vanaf 2010 worden alle cliënten op het DSM geplaatst. Naar verwachting zal de uurprijs gemiddeld hoger uitkomen zodat de kosten zullen stijgen.

De door het CAK geïnde eigen bijdrage van de hulp bij het huishouden is hoger dan was ingeschat.

25.2.1. Algemene opmerking

Op de projecten die met WMO gelden betaald worden ontstaat in 2009 ten opzichte van de ramingen een positief saldo. Daarnaast blijft er een saldo over op de stelpost niet in te delen uitgaven. Gebruikelijk is om deze gelden via functie 980 - Onttrekking / storting reserves te storten in de reserve WMO-gelden. In 2009 wordt dit achterwege gelaten, omdat de reserve per 31-12-2009 ruim 1 miljoen euro bedraagt. Wel wordt opgemerkt, dat voor de jaren 2010-2013 door de raad besloten is om gedurende deze vier jaar jaarlijks € 100.000 te onttrekken uit de reserve. Daarnaast wordt in 2010 gedurende een half jaar extern ingehuurd ten behoeve van het wijkbeleid. Deze kosten komen ook ten laste van genoemde reserve.

26. Programma 6 Open bestuurscultuur

26.1. Analyse Programma 6 Open bestuurscultuur

Grote verschillen Programma 6 Open bestuurscultuur

		begroting 2009	rekening 2009	verschil
00101	Gemeenteraad	196.673	178.244	18.429
00102	Dagelijks bestuur	532.717	496.257	36.460
00201	Bestuurlijke advisering	323.004	662.465	-339.461
00202	Klachtenbehandeling	3.300	4.188	-888
00203	Externe communicatie en voorl.	135.129	107.040	28.089
00204	Representatie en Kabinet	59.804	64.516	-4.712
00205	Rechtsbescherming o.g.v. AWB	9.103	6.197	2.906
00501	Regionaal overleg	986.482	1.006.877	-20.395
00502	Uitvoerings, Pact van Duijvenvoorde	0	0	0
00601	Raadsgriffie	207.144	202.177	4.967
00602	Rekenkamer (functie)	84.860	54.384	30.476
Totaal verschillen		2.538.216	2.782.346	-244.130
Personeel en overhead		1.294.406	1.191.760	102.646
Totaal saldo Programma 6 Open bestuurscultuur		3.832.622	3.974.106	-141.484

26.2. Toelichting

Geen bijzonderheden te vermelden.

27. Programma 7 Publieke dienstverlening

1.1. Analyse Programma 7 Publieke dienstverlening

Grote verschillen Programma 7 Publieke dienstverlening				
		begroting 2009	rekening 2009	verschil
00301	Burgerlijke stand	-15.701	-12.657	-3.044
00302	Gemeentelijke Basisadministr.	-44.290	-46.377	2.087
00303	Naturalisatie & geslachtsnaamwijzig.	2.312	-3.859	6.171
00304	Verkiezingen	29.697	25.616	4.081
00305	Rij- en reisdocumenten en div.	-167.701	-237.692	69.991
Totaal verschillen		-195.683	-274.969	79.286
Personeel en overhead		515.763	515.763	0
Totaal saldo Programma 7 Publieke dienstverlening		320.080	240.794	79.286

27.2. Toelichting

00305 - Rij- en reisdocumenten en diverse andere documenten

Dit jaar werden meer rijbewijzen, reisdocumenten en Europese identiteitskaarten verkocht dan geraamd, waardoor er meer inkomsten werden gegenereerd. De aan- en verkoop eigen verklaringen is iets achter gebleven.

28. Programma 8 Openbare orde en veiligheid

1.1. Analyse Programma 8 Openbare orde en veiligheid

Grote verschillen Programma 8 Openbare orde en veiligheid

		begroting 2009	rekening 2009	verschil
12001	Brandweer	1.012.935	1.009.421	3.514
14001	Openbare orde en veiligheid	127.965	97.065	30.900
14002	Uitvoering bijzondere wetten	539	536	3
14003	Drank- en horecabeleid	-227	101	-328
14004	Rampenbestrijding	64.848	66.361	-1.513
31003	Vergunningen o.b.v. APV	16.281	17.925	-1.644
Totaal verschillen		1.222.341	1.191.408	30.933
Personeel en overhead		383.161	483.767	-100.606
Totaal saldo Programma 8 Openbare orde en veiligheid		1.605.502	1.675.176	-69.674

28.2. Toelichting

Het nadelig verschil bij het onderdeel personeel en overhead betreft de interne doorbelasting vanuit de kostenplaats Ruimtelijke Beheer. Bij het product Drank- en horecabeleid zijn minder uren doorbelast (circa een bedrag van 30.000 euro) en bij het product Vergunningen op basis van APV zijn meer uren doorbelast (circa een bedrag van 130.000 euro).

29. Programma 9 Solide financieel beleid

1.1. Analyse Programma 9 Solide financieel beleid

Grote verschillen Programma 9 Solide financieel beleid

		begroting 2009	rekening 2009	verschil
00211	Begroting en beleidsplan	10.585	6.160	4.425
00213	Verslaglegging	52.024	95.010	-42.986
91301	Deelnemingen	-40.778.782	-40.774.920	-3.862
92101	Algemene uitkering	-17.708.378	-18.062.680	354.302
92102	Renteresultaat	-506.093	-791.238	285.145
92202	Bijzondere lasten en baten	-198.851	0	-198.851
92501	BO nr.1 personeelsformatie	0	0	0
92504	Taakstelling samenwerkingsverband	0	0	0
93001	Uitvoering Wet WOZ	-3.335.690	-3.455.785	120.095
93601	Overige belastingen	-496.847	-534.417	37.570
94101	Lastenverlichting Rijk	0	0	0
96001	Saldo kostenplaatsen	88.306	-918.908	1.007.214
98001	Onttrekking / storting reserves	42.423.678	21.724.952	20.698.726
99001	Saldo lasten en baten na bestem	1	0	1
Totaal verschillen		-20.450.047	-42.711.827	22.261.780
Personeel en overhead		-721.244	828.720	-1.549.964
Totaal saldo Programma 9 Solide financieel beleid		-21.171.291	-41.883.107	20.711.816

29.2. Toelichting

00213 - Verslaglegging

Zowel in 2008 als in 2009 is er ondersteuning door de accountant geweest voor de interne controle rechtmatigheid.

91301 - Deelnemingen

In 2009 zijn de aandelen Nuon verkocht. De regelgeving schrijft voor dat het totale resultaat in de exploitatie aan de batenkant wordt verantwoord. Met andere woorden niet alleen de tranche van 2009, maar ook die van 2011, 2013 en 2015. Overeenkomstig het raadsbesluit wordt alleen de tranche van 2009 gestort in de reserve Nuon gelden. Dit betekent, dat er een bedrag van ruim € 20 miljoen niet in de reserve is gestort en dat hiermee het rekeningsresultaat positief wordt beïnvloed (zie product 98001 - onttrekking / storting reserves).

92101 - Algemene uitkering

De gevolgen van de septembercirculaire 2009 en de novembercirculaire 2009 waren nog niet in de begroting opgenomen. Naast hogere uitkeringsfactoren worden de voordelen voornamelijk veroorzaakt door lager vastgestelde WOZ-waarden.. Deze WOZ-waarden zijn van invloed op de hoogte van de algemene uitkering. In 2009 zijn er over de jaren 2007 en 2008 nabetalingen ontvangen van respectievelijk € 168.000 en € 172.000.

92102 – Renteresultaat

Gezien de stand van de voorzieningen groot onderhoud zwembad Het Wedde, sporthal De Vliethorst en Hummelhof / Kwetternest en de voorzieningen inventaris sporthal De Vliethorst, Ambachts- en Baljuwhuis en het Cultureel Centrum en de daarbij behorende onderhoudsschema's zijn extra stortingen gedaan in voornoemde voorzieningen. Deze extra stortingen worden gedekt uit de voorziening bespaarde rente die opgeheven wordt (zie productblad 53002 – Binnensportaccommodaties, 58001 – Culturele accommodaties en de kostenplaats Verenigingsgebouwen).

Het renteresultaat kapitaallasten is lager door een correctie op eenmalige afschrijvingen van investeringen in de huisvesting.

92202 – Bijzondere lasten en baten

De bestuursopdracht is in 2009 niet gehaald.

93001 – Uitvoering Wet WOZ

Voor de aanstaande Belastingssamenwerking Gouwe Rijnland was het WOZ budget incidenteel verhoogd. Omdat de beoogde startdatum van de samenwerking naar een latere datum is verschoven is ook niet het gehele budget aangesproken. Daarnaast was bij de tweede bestuursrapportage 2009 vanwege volumestijging de OZB opbrengsten met verhoogd. Hierbij was rekening gehouden met het feit dat voor een flink bedrag aan oninbare posten zou worden afgewikkeld. Die afwikkeling vindt echter niet in 2009 maar in 2010 plaats.

93601 – Overige belastingen

Dit jaar konden nog aanslagen precario worden opgelegd aan nutsbedrijven. In de begroting waren hiervoor wel ramingen opgenomen, maar gebaseerd op historische bedragen. De werkelijke aanslagen vielen hoger uit.

96001 – Saldo kostenplaatsen

Saldo Uitvoerend Bedrijf:

De totale winst van het Uitvoerend Bedrijf bedroeg in 2009 € 759.647. Gerekend was op een jaarwinst van € 236.694 (bij de 1ste bestuursrapportage 2009 opgehoogd met een bedrag van € 200.000). Het verschil van € 522.953 wordt veroorzaakt door aanvullende opdrachten boven op de opdrachten uit het contractenboek. Omdat dergelijke aanvullende opdrachten onzeker zijn worden deze niet meegenomen in het begrote opdrachtvolume van het Uitvoerend Bedrijf. Voorts is een deel van de winst veroorzaakt door de risico-opslag van 3,5 %. Deze risico-opslag is uiteindelijk niet gebruikt. Een deel van de winst heeft betrekking op gesloten exploitaties (afvalstoffen-, riool- en begraafplaatsexploitatie) en wordt in de daarop betrekking hebbende voorzieningen / reserves gestort. Zie 72401 – Begraafplaats Rosenburgh € 97.344; zie 96001 – Saldokostenplaatsen respectievelijk € 6.411 in de reserve riolering en € 189.048 in de reserve afvalstoffenheffing. Netto winst Uitvoerend Bedrijf wordt derhalve € 466.844 (t.o.v. de raming een voordeel van € 230.150).

Doorbelasting kostenplaatsen:

Bij alle kostenplaatsen, behalve bij die van Ruimtelijke Ontwikkeling en Ruimtelijk Beheer, vindt de werkelijke doorbelasting van de uren plaats op basis van de begrote urenramingen. Bij RO en RB is dat gebeurd op basis van werkelijk tijdschrijven.

Voor een nadere toelichting op de kostenplaatsen wordt verder verwezen naar de onderscheidene kostenplaatsen.

Specificatie kostenplaatsen:

- Doorbelasting kpl. Concernstaf		€ -	24.634
- Doorbelasting kpl. Facilitair Bedrijf - algemeen		€ -	122.135
- Doorbelasting kpl. Facilitair Bedrijf - huisvesting, services, ict 1)		€ -	572.570
- Doorbelasting kpl. Facilitair Bedrijf - p&o / jz		€	152.901
- Doorbelasting kpl. Facilitair Bedrijf - financiën		€ -	219.802
- Doorbelasting kpl. Ruimtelijke Ontwikkeling		€ -	1.221.679
- Doorbelasting kpl. Ruimtelijk Beheer		€ -	364.083
- Doorbelasting kpl. Welzijn		€ -	<u>248.807</u>
Subtotaal			€ - 2.620.809
Onttrekking uit de Reserve ICT	1)	€	263.693
Niet in te delen uitgaven	2)	€	<u>325.000</u>
			€ <u>588.693</u>
Totaal werkelijk nadeel kostenplaatsen			€ - 2.032.116
			=====

1) Onttrekking uit de Reserve ICT

Een deel van de overschrijding op de kpl. Facilitair Bedrijf - huisvesting, services, ict, namelijk een bedrag van € 263.693, heeft betrekking op het onderdeel automatisering. Volgens het beleid bij dit onderdeel wordt de overschrijding ad. € 263.693 onttrokken uit de Reserve ICT (zie 980101 - onttrekking/storting reserves).

2) Niet in te delen uitgaven:

In de 2de bestuursrapportage 2009 (raadsbesluit van 29-10-2009) is ten aanzien van ontwikkelingen in de personeels-begroting in combinatie met de inhuur van extern personeel een verwacht nadeel becijferd van € 325.000. Genoemd bedrag is op dit product geraamd ter (gedeeltelijke) compensatie van de overschrijdingen van de post salarissen huidig personeel en inhuur op de desbetreffende kostenplaatsen.

98001 - Onttrekking / storting reserves

Verschillen in de afval- en rioleringexploitatie hebben geen invloed op het saldo in de jaarrekening. Dit wordt veroorzaakt door mutaties in de reserve afvalstoffenheffing en/of reserve riolering. Deze mutaties zijn gebaseerd op de kosten van afval- respectievelijk rioleringexploitatie inclusief btw en de winst van het Uitvoerend Bedrijf (zie product 72101 Afvalverwijdering en 72201 Riolering). Tevens heeft een extra dotatie plaatsgevonden in de beide reserves vanuit het resultaat van het Uitvoerend Bedrijf, te weten € 189.048 in de reserve afvalheffing en € 6.411 in de reserve riolering).

Zie ook 96001 - Saldo kostenplaatsen.

Een deel van de overschrijding op de kostenplaats Facilitair Bedrijf – huisvesting, services, ict, namelijk een bedrag van 263.693 euro, heeft betrekking op het onderdeel automatisering. Volgens het beleid bij dit onderdeel wordt deze overschrijding onttrokken uit de Reserve ict.

De totale stand van de reserve uitbreiding sportpark was lager dan destijds bij de opmaak van de primitieve begroting werd van uitgegaan. Derhalve vindt ook een lagere onttrekking uit deze reserve plaats. Hierna bedraagt de reserve nihil en kan opgeheven worden.

De onttrekking uit de reserve centrumplan heeft op werkelijke basis tot een lager bedrag geleid, aangezien de werkelijke kapitaallasten ook lager uitvielen (zie product 21101 Verkeer en vervoer).

De onttrekking uit de reserve duurzaamheid heeft op werkelijke basis tot een lager bedrag geleid, aangezien de werkelijke uitgaven op het onderdeel overige diensten ook lager uitvielen (zie product 72300 Milieu).

In de Programmabegroting 2009 – 2012 was noodzakelijk incidenteel beleid en wenselijk nieuw beleid opgenomen. Dit beleid zou onder andere gedekt worden door een onttrekking aan de concernreserve. Totaal ging het om een bedrag van € 476.000. (zie tabel II op blz. 69 en tabel IV op blz. 70 van de programmabegroting). Aangezien op werkelijke basis niet al het nieuw beleid in 2009 is uitgevoerd, vindt dienovereenkomstig ook de onttrekking aan de concernreserve tot een lager bedrag plaats.

De uitgaven voor het krediet Nieuwbouw drie scholen (74400) zijn in 2009 lager uitgevallen dan dat er geraamd werd. Dit betekent dat ook de onttrekking uit de reserve kapitaallasten scholenbouw (09238) tot een lager bedrag plaatsvindt (zie ook product 42302 Onderwijshuisvesting).

30. Balans en toelichting

30.1. BALANS PER 31 DECEMBER 2009

ACTIVA	31-12-09 Bedragen x €1.000,-	31-12-08 Bedragen x €1.000,-
Vaste Activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>		-
<i>Materiële vaste activa:</i>	34.024	32.000
- materiele vaste activa met economisch nut	32.426	31.447
- materiele vaste activa met maatschappelijk nut	1.598	553
<i>Financiële vaste activa:</i>	30.651	10.149
- Kapitaalverstrekkingen		
- deelnemingen	517	517
- Vordering i.v.m. verkoop aandelen NUON	20.785	-
- Leningen aan:		
- woningbouwcorporaties	3.790	4.059
- Overige langlopende leningen u/g	5.560	5.573
TOTAAL VASTE ACTIVA	64.675	42.149
Vlottende activa		
<i>Voorraden</i>	5.607	3.341
- Niet in exploitatie genomen gronden	961	703
- Onderhanden werk (incl. gronden in exploitatie)	6.573	4.048
- Handelsgoederen	5	4
<i>Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar</i>	8.391	13.190
- Vorderingen op openbare lichamen	4.198	3.636
- Waarborgsommen	3	-
- Overige vorderingen	4.190	9.554
<i>Liquide middelen</i>	8.879	1.245
<i>Overlopende activa</i>	1.535	1.437
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	13.198	12.530
TOTAAL ACTIVA	77.873	54.679

PASSIVA	31-12-09 Bedragen x €1.000,-	31-12-08 Bedragen x €1.000,-
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	62.547	24.977
- Algemene reserve	24.064	6.269
- Bestemmingsreserves	22.664	18.870
- Nog te bestemmen resultaat UB	919	-
- Nog te bestemmen resultaat Alg. Dienst	14.901	162
<i>Voorzieningen</i>	6.594	15.084
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	581	3.299
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	6.013	11.785
<i>Vaste schulden met een looptijd >1 jaar</i>	12	12
- Onderhandse leningen		
- binnenlandse banken	-	-
- overige binnenlandse sectoren	-	-
- Waarborgsommen	12	12
TOTAAL VASTE PASSIVA	69.154	40.074
Vlottende passiva		
<i>Kortlopende schulden met een looptijd < 1 jaar</i>	5.142	9.670
- Kasgeldleningen	-	3.500
- Overige schulden	5.142	3.716
- Bank- en giroaldi	-	2.454
<i>Overlopende passiva</i>	3.577	4.935
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	8.719	14.605
TOTAAL PASSIVA	77.873	54.679
Gewaarborgde geldleningen	63.879	66.127

30.2. WAARDERINGSGRONDSLAGEN EN VOORSCHRIFTEN

30.2.1. Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

30.2.2. Besluit Begroting en Verantwoording

De jaarrekening is gebaseerd op de regelgeving zoals gesteld in het Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV).

30.2.3. Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en de lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt: daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld – en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting genomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar.

Eigen bijdrage WMO: Een aanvrager van WMO-voorzieningen is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. Het CAK verstrekt een totaaloverzicht waarbij maandelijks afstorting aan uw gemeente plaatsvindt van de geïncasseerde bijdragen. Aangezien de inkomensgegevens van cliënten niet op het overzicht van het CAK zijn opgenomen heeft de gemeente niet direct inzicht in de individueel door het CAK berekende eigen bijdrage van de cliënt en kan de gemeente geen sluitende controle uitvoeren op de juistheid en volledigheid van de ontvangen bijdragen. Dit brengt een onzekerheid met zich mee.

30.2.4. Materiële vaste activa met economisch nut.

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging –of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het boekjaar na ingebruikneming afgeschreven in de verwachte gebruiksduur. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

30.2.5. Financiële vaste activa

Leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen.

Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingprijs.

30.2.6. Voorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Voor voorzienbare verliezen wordt een verliesvoorziening getroffen. Deze worden in mindering gebracht op de voorraden. De voorziening wordt gewaardeerd op eindwaarde.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs.

30.2.7. Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

30.2.8. Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

30.2.9. Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen

gewaardeerd. De onderhouds-egalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Op grond van een wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn de Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is (artikel 44, lid 2 BBV) met ingang van de jaarrekening 2008 onder de overlopende passiva (vooruitontvangen derden gelden) opgenomen, voor zover het van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen betreft voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

30.2.10. Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

30.2.11. Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

30.2.12. Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

30.3. Toelichting op de balans

VASTE ACTIVA

Materiële en immateriële activa

de specificatie per balansdatum alsmede het verloop van de boekwaarde van de genoemde activagroepen van de genoemde activagroepen is weergegeven in de volgende tabel:

¹

bedragen x € 1.000,-

	Boekwaarde 01-01-2009	investeringen	des- investeringen	Af- schrijving	Boekwaarde 31-12-2009
					-
Materiële vaste activa met economisch nut					
Gronden en terreinen	3.425	976	1.785		2.616
Woonruimten	160			7	153
Bedrijfsgebouwen	15.433	806	-	1.323	14.916
Grond-, weg- en waterbouwkundig economisch nut	8.086	2.347		266	10.167
Vervoermiddelen	469	4		48	426
Machines, installaties en apparaten economisch nut	285	-		97	188
Overige	3.266	427	47	1.084	2.560
Bedrijfsgebouwen Uitvoerend bedrijf	88			6	82
Vervoermiddelen uitvoerend bedrijf	951	180	5	175	951
Machines, installaties en apparaten uitvoerend bedrijf	246	20		36	230
Machines, installaties en apparaten commissie BOB	99				137
	32.509	4.760	1.837	3.042	32.426
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut					
Grond-, weg- en waterbouwkundig maatschappelijk nut	459	3.847	2.668	267	1.371
Machines, installaties en apparaten maatschappelijk nut	5	15		3	17
Onderhanden werk maatschappelijk nut	163	249	-	202	210
	626	4.111	2.668	472	1.598
Totaal materiële vaste activa en immateriële activa	33.135	8.871	4.505	3.514	34.024

¹ In de Staat van Activa heeft per 1 januari 2010 een herverdeling naar Balanscodes plaatsgevonden, zoals het zou moeten zijn. Bovenstaand overzicht is samengesteld conform genoemde herverdeling van Balanscodes.

Financiële vaste activa

De specificaties per balansdatum alsmede het verloop van de boekwaarden van de balansgroep blijkt uit de volgende opstelling:

bedragen x € 1.000,-

	Boekwaarde 01-01-2009	Vermeer- dering	Vermin- dering	Aflossing	Boekwaarde 31-12-09
Vordering verkoop aandelen NUON		20.785			20.785
Kapitaal verstrekking aan:					
- Deelnemingen					
Sterrenborgh CV	218	-	-	-	218
Sterrenburgh II BV	9	-	-	-	9
Aandelen NV Bank Nederlandsen Gemeenten	102	-	-	-	102
Aandelen NV Alliander	188	-	-	-	188
	517	-	-	-	517
Leningen aan:					
- Woningbouwcorporaties	4.059	-	-	269	3.790
Overige langlopende leningen:					
- Bank Nederlandse Gemeenten	4.800	-	-	-	4.800
- Overige					
Roeivereniging Rijnland	16	-	-	2	14
Sportfondsen	51	-	-	7	44
Gerefermeerde kerk / Hervormde kerk	13	-	-	1	13
NH/ v kerk	161	-	-	4	157
Duivenvoorde	185	-	-	-	185
Rente leningen div. personen	347	-	-	-	347
	5.573	-	-	14	5.560
Totaal financiële vaste activa	10.149	20.785	-	283	30.652

VLOTTENDE ACTIVA**Voorraden**

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën

bedragen x € 1.000,-

	31-12-2008	31-12-2009
Nog niet in exploitatie genomen gronden		
- Stationsgebied	137	144
- MOG	327	419
- Vliet / Hofweg	182	281
- Intratuin	21	23
- Raadhuis / Einsteinlaan	19	20
- ijsbaan	17	74
	703	961
Onderhanden werk (incl. gronden in exploitatie)		
- Van der Hoevenpark	2.386-	1.965-
- Starrenburg II/III	1.542-	3.118-
- Centrum ontwikkeling	1.904	1.469
- Krimwijk II	3.160-	2.714-
- Dobbewijk	774	1.189
- Duivenvoorde corridor	362	544
- Voorziening verlieslatende complexen		1.977-
	-4.048	6.573-
Handelsgoederen	4	5
Totaal voorraden	3.341-	5.607-

Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar*bedragen x € 1.000,-*

	31-12-2008	31-12-2009
Vorderingen op openbare lichamen		
Vorderingen belastingdienst	3.569	4.126
Vordering commissie BOB	67	72
	3.636	4.198
Overige vorderingen		
Debiteuren (inclusief debiteuren)	9.684	4.304
Voorziening debiteuren	133-	115-
Vorderingen personeel	3	-
Waarborgsommen	-	3
	9.554	4.193
Totaal uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	13.190	8.391

Liquide middelen*bedragen x € 1.000,-*

	31-12-2008	31-12-2009
Kas Algemene Dienst	3	3
Kas Uitvoerend Bedrijf	-	-
Postbank	1	4
Bank voor Nederlandse Gemeenten	857	1-
Rabobank	4	55
Bank voor Nederlandse Gemeenten	368	6.016
Liquide middelen Uitvoerend bedrijf	12	3
Rabo, deposito		2.500
Liquide middelen BOB		299
Totaal liquide middelen	1.245	8.879

Overlopende Activa*bedragen x € 1.000,-*

	31-12-2008	31-12-2009
Vooruitbetaalde bedragen		
Diversen voorbetaalde contributies ed	176	125
Transitoria Uitvoerend Bedrijf	247	254
Vorderingen op personeel i.v.m. fietsplan	0	3
	423	382
Nog te ontvangen bedragen		
Transitoria te ontvangen	951	1.101
Transitoria Uitvoerend Bedrijf	44	-
Overlopende activa BOB	19	52
	1.015	1.153
Totaal overlopende activa	1.437	1.535

Eigen Vermogen

bedragen x € 1.000,-

	Saldo 1-1-2009	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Saldo 31-12-2009
A. Algemene reserves					
Concernreserve	6.269		922		5.347
Reserve NUON gelden	-	18.717			18.717
	6.269	18.717	922	-	24.064
B. Bestemmingsreserves					
1. Bestemmings reserve afvalstoffenverwerking	662	269			931
2. Structuurverbeterende reserve	1.897		354		1.543
3. Reserve BTW compensatiefonds	669		611		58
4. Reserve Fin. Doorkijk	276		111		165
5. Reserve MUP bodemsanering	141				141
6. Reserve Risicodragende projecten	276	5.048	3.357		1.967
7. Reserve verz.openbaar onderw.	282				282
8. Bestemmings reserve volkshuisvesting	3.269				3.269
9. Bestemmings reserve bovenwijkse voorziening					0
10. Bestemmings reserve vd Hoevenpark	227		227		0
11. Bestemmings reserve sociale vernieuwing	208		43		165
12. Bestemmings reserve ADV Groep	36		4		32
13. Bestemmings reserve 5 jaarlijkse afrekening	874	75			949
14. Bestemmings reserve vervanging brandw.	23				23
15. Bestemmings reserve egalisatie gemeentelijke accommodatie	101	1			102
16. Bestemmings reserve Wet werk en bijstand	103				103
17. Bestemmings reserve geb.activiteiten	193		128		65
18. Bestemmings reserve ICT	1.036	20	264		792
19. Bestemmings reserve Brede school Krimwijk	41				41
20. Bestemmings reserve WMO	1.023				1.023
21. Bestemmings reserve Parkeergefonds	11				11
22. Bestemmingsreserve exploitatie gemeentelijk groen	241	21			262
23. Bestemmingsreserve management onroerend goed	300				300
24. Bestemmingsreserve verv.invest Openbare Ruimte	287		150		137
25. Bestemmingsreserve Centrumplannen	237		143		94
26. Bestemmingsreserve uitbr.Sportpark Adegeest	706	52	758		0-
27. Bestemmingsreserve Regionale Investerings	3.500		250		3.250
28. Bestemmingsreserve Duurzaamheid	860	200	56		1.004
29. Bestemmingsreserve nog uit te voeren werkzaamheden	343	101	252		192
30. Reserve kapitaallasten scholenbouw	733		248		485
31. Bestemmingsreserve BOB	119	39	11		147
32. Bestemmings reserve Uitvoerend bedrijf	195				195
33. Reserve riolering		5.467	566		4.901
34. Egalisatiereserve Rekenkamercommissie WVO		37			37
	18.869	11.330	7.533	-	22.664
Nog te bestemmen resultaat					
Nog te bestemmen resultaat Alg. Dienst 2008	162-		-162		0-
	162-	-	162-	-	0-
Totaal eigen vermogen (exclusief resultaat lopend jaar)	24.976	30.047	8.294	-	46.728

A. Algemene reserves

De concernreserve is primair bedoeld om weerstand te bieden tegen de onverwachte incidentele tegenvaller en risico's. Met name kan de relatie worden gelegd met de in de risicoparagraaf bij de begroting genoemde risico's. Daarnaast is het een egalisatiereserve voor het opvangen van onbedoeld ontstane rekeningsoverschotten-c.q. te korten.

De reserve NUON-gelden is in 2009 gevormd uit de verkoopopbrengsten van de aandelen NUON. De nog te ontvangen bedragen in de jaren 2011, 2013 en 2015 zijn in het rekeningresultaat opgenomen.

B. Bestemmingsreserve

B1 Bestemmings reserve afvalstoffenverwerking

Ter voorkoming van grote tarieffluctuaties.

	Toevoeging	Onttrekking
Toelichting op de mutaties		
bestaand beleid is om het saldo uit de exploitatie gecorrigeerd met btw te muteren in de reserve afvalstoffen.	269	
Deze beleidslijn is gecontinueerd waarbij tevens rekening is gehouden met de winst van het UB.		-

B2 Structuurverbeterende reserve

Betreft een reserve tot het sluitend maken van de begroting

	Toevoeging	Onttrekking
Toelichting op de mutaties		
primaire onttrekking conform begroting		354

B3 Reserve BTW compensatiefonds

Ingesteld om de exploitatiegevolgen van de invoering van het BTW-compensatiefonds per 1 januari 2003 op te kunnen vangen

	Toevoeging	Onttrekking
Toelichting op de mutaties		
primaire onttrekking conform begroting		611

B4 Reserve Financiële Doorkijk

Het berekende vrij besteedbaar deel van het vermogen dat kan worden ingezet voor incidenteel nieuw beleid

	Toevoeging	Onttrekking
Toelichting op de mutaties		
primaire onttrekking conform begroting		111

B5 Reserve MUP bodemsanering

De reserve heeft tot doel de uitgave voor bodemsanering op te vangen

B6 Reserve Risicodragende projecten

De reserve is ingesteld voor het opvangen van eventuele tegenvallers van risicodragende projecten of samenwerkingsverbanden op te vangen

	Toevoeging	Onttrekking
Toelichting op de mutaties		
winstneming innovam	5.048	
Bijdrage Starrenburg II conform projectenbrochure		3.357

B7 Reserve verzelfstandiging openbaar onderwijs

Deze reserve wordt aangewend bij de verdergaande verzelfstandiging van het openbaar basisonderwijs

B8 Bestemmings reserve volkshuisvesting

Dit betreft een reserve waarbij de gelden ten gunste komen van toegelaten instellingen in de volkshuisvesting alsmede projectontwikkelaars, werkzaam ten behoeve van het bouwen op het grondgebied van de gemeente Voorschoten.

B10 Bestemmingsreserve v.d. Hoevenpark

Voor de bedrijfslocatie Van der Hoevenpark wordt een reserve aangehouden ter dekking van een eventuele nadelige exploitatie

	Toevoeging	Onttrekking
Toelichting op de mutaties		
Afstorten vanuit expl. Starrenburg II, Krimwijk II, Innovam en Hema		227

B11 Bestemmings reserve sociale vernieuwing

Een reserve ter dekking van uitgaven om mensen en buurten die in een achterstandssituatie terecht zijn gekomen te helpen alsmede financiering van het wijkbeleid.

	Toevoeging	Onttrekking
Toelichting op de mutaties		
Werkelijk in 2009 gemaakte kosten voor het wijkbeleid		43

B12 Bestemmings reserve ADV Groep

Op basis van een in 1999 afgesloten convenant adviseert de Adviesgroep Toegankelijkheid het college gevraagd en ongevraagd over zaken die betrekking op de toegankelijkheid en de doorgankelijkheid van openbare gebouwen, inrichting en herinrichting van openbare- en verkeersruimten en de bouw en verbouw in opdracht van de gemeente.

Toevoeging   Onttrekking

Toelichting op de mutaties

Werkelijk in 2009 gemaakte kosten voor de advies groep toegankelijkheid		4
---	--	---

B13 Bestemmings reserve 5 jaarlijkse afrekening

Reserve ter afdekking van financiële consequenties 5-jaarlijkse afrekening openbaar onderwijs in het kader van de wettelijke financiële gelijkstelling met het bijzonderonderwijs.

Toevoeging   Onttrekking

Toelichting op de mutaties

Op basis begroting Bestuurscommissie Openbaar Basisonderwijs		75
--	--	----

B14 Bestemmings reserve vervanging brandweermaterieel

In de huidige begroting zijn onvoldoende middelen gereserveerd voor onverwachts vervangen van materieel bij de brandweer.

B15 Bestemmings reserve egalisatie gemeentelijke accommodatie

Deze reserve wordt gevoed om middelen beschikbaar te krijgen om de door de raad vastgestelde ombuigingsoperaties met betrekking tot accommodaties te kunnen realiseren.

Toevoeging   Onttrekking

Toelichting op de mutaties

Op basis begroting Bestuurscommissie Openbaar Basisonderwijs		1
--	--	---

B16 Bestemmings reserve Wet werk en bijstand

Een reserve ter dekking van het project banenmakelaar in het kader van de bevordering uitstroom uitkeringsgerechtigden WWB.

B17 Bestemmings reserve gebonden.activiteiten

De reserve is ingesteld om in de begroting te kunnen voorzien in de derving van rente voor een aantal jaren tot en met 2009.

Toevoeging   Onttrekking

Toelichting op de mutaties

Onttrekking conform primitieve begroting		128
--	--	-----

B18 Bestemmings reserve ICT

Op basis van een periodiek te actualiseren bestedingsplan dient jaarlijks omvang vastgesteld te worden. Deze ICT-reserve wordt beschouwd als een bestemmingsreserve, maar uit praktische overwegingen wordt gehandeld als een ware voorziening.

Toevoeging   Onttrekking

Toelichting op de mutaties

Storting conform primaire begroting		20
Dekking overschrijding op het onderdeel automatisering op de kpl. FB-huisv., serv. En ict		264

B19 Bestemmings reserve Brede school Krimwijk

De vrijvallende middelen zijn uitsluitend bestemd voor de kinderopvang binnen de Brede School.

B20 Bestemmings reserve Wet maatschappelijke ondersteuning

Deze reserve dient ter dekking van eventuele tekorten in de uitvoering van het WMO-beleid.

B21 Bestemmings reserve Parkeerfonds

Indien er niet voldoende parkeerplaatsen binnen het complex of de daarbij behorende onbebouwde ruimte zijn, wordt een bijdrage per niet gerealiseerde parkeerplaats uit het parkeervoorzieningen gefinancierd.

B22 Bestemmingsreserve exploitatie gemeentelijk groen

Deze reserve wordt gevoed door verkoop van groenstrookjes. Besloten is om het onderhoud van openbaar groen met 20% af te laten nemen. Anderzijds is besloten tot verlaging van het onderhoudsniveau en het hanteren van een ander onderhoudsniveau. Incidentele opbrengsten worden onder aftrek van kosten gestort in deze reserve.

Toevoeging   Onttrekking

Toelichting op de mutaties

Verkoop groenstrookjes		21
------------------------	--	----

B23 Bestemmingsreserve management onroerend goed

Voor het voeren van een actief grondbeleid en voor het opstarten van management onroerend goed is door de gemeenteraad een krediet ter beschikking gesteld in de vorm van een reserve.

B24 Bestemmingsreserve verv.invest Openbare Ruimte

Betreft een bestemmingsreserve t.b.v. vermindering van toekomstige kapitaallasten die voortvloeien uit de vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte.

	Toevoeging	Onttrekking
<hr/> Toelichting op de mutaties		
Overeenkomstig 2e burap storting naar voorziening onderhoud bruggen		150

B25 Bestemmingsreserve Centrumplannen

Betreft bestemmingsreserve voor het realiseren van tijdelijke en permanente parkeerplaatsen in het Centrum.

	Toevoeging	Onttrekking
<hr/> Toelichting op de mutaties		
Onttrekking tbv werkelijke kosten tijdelijke en permanente parkeerplaatsen Centrum		143

B26 Bestemmingsreserve uitbr.Sportpark Adegeest

Bestemmingsreserve wegens uitvoering uitbreiding Sportpark Adegeest

	Toevoeging	Onttrekking
<hr/> Toelichting op de mutaties		
Storting volgens 1ste Burap 2009	52	
Volgens staat van vaste activa t.b.v. dekking deel kapitaallasten		758

B27 Bestemmingsreserve Regionale Investerings

Betreft bestemmingsreserve voor het uitvoeren van grootschalige infrastructurele werken in regionaal verband.

	Toevoeging	Onttrekking
<hr/> Toelichting op de mutaties		
Jaarlijkse onttrekking conform begroting		250

B28 Bestemmingsreserve Duurzaamheid

Betreft bestemmingsreserve voor het realiseren van de ambitie om Voorschoten CO2-neutraal te maken.

	Toevoeging	Onttrekking
<hr/> Toelichting op de mutaties		
Overeenkomstig nieuw beleid wordt een deel van dividend structureel gestort	200	
Raadsvoorstel 29-1-2009 € 100.000 ingezet voor CC02 neutraal beleid, werkelijk minder besteed		56

B29 Bestemmingsreserve nog uit te voeren werkzaamheden

Betreft bestemmingsreserve voor het realiseren van uitgestelde werkzaamheden.

	Toevoeging	Onttrekking
<hr/> Toelichting op de mutaties		
Storting conform 2e Bestuursrapportage	101	
Onttrekking conform 2e bestuursrapportage		252

B30 Reserve kapitaallasten scholenbouw

Betreft reserve om incidentele kosten (in de vorm van kapitaallasten) voor de nieuwbouwscholen Kompas, De Vink en De Regenboog te dekken.

	Toevoeging	Onttrekking
<hr/> Toelichting op de mutaties		
Volgens staat van vaste activa t.b.v. dekking kapitaallasten in 2009	-	248

B31 Bestemmingsreserve BOB

Betreft een egaliseringsreserve voor het opvangen van rekeningresultaten in het openbaar onderwijs.

	Toevoeging	Onttrekking
<hr/> Toelichting op de mutaties		
onttrekking		11

B32 Bestemmingsreserve Uitvoerend bedrijf

De reserves van het Uitvoerend bedrijf betreft een risico / weerstandsreserve. Mogelijke negatieve resultaten in een jaar worden ten laste gebracht van deze reserve.

B33 Reserve riolering

De reserve riolering bevat spaarbedragen voor de vervanging van rioleringen.

De onderbouwing hiervan is te vinden in het GRP 2009-2013. Tevens gebruikt als egalisereserve.

	Toevoeging	Onttrekking
<u>Toelichting op de mutaties</u>		
Opheffen voorziening en storting in een reserve. Zie 2e Burap 2009.	5.467	
Bestaand beleid is om het saldo uit de exploitatie gecorrigeerd met btw te muteren.		566

B33 Egalisereserve Rekenkamercommissie WVO

Deze reserve wordt gebruikt als een egalisereserve

	Toevoeging	Onttrekking
<u>Toelichting op de mutaties</u>		
Storting niet gebruikt budget 2009 t.b.v. uitgaven in 2010 e.v. jaren	37	

Voorzelingen
bedragen x € 1.000,-

	Saldo 1-1-2009	Toevoeging	vrijval	aanwending	Saldo 31-12-2009
C. Voorzelingen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
1. Voorziening spaarcontracten	49	17			66
2. Voorziening beeldenplan	50				50
3. Voorziening pensioenverplichtingen	441	100		155	386
4. Voorziening verlieslatende complexen grondexploitaties	2.721			2.721	0-
5. Voorziening personele verplichtingen commissie BOB	38	13			51
16. Voorziening overdracht archieven		28			28
17. Voorziening MOC/Wagenerf		888		888	-
	3.299	-	1.046	-	3.764
D. Onderhoudsegalisatievoorzelingen					
1. Voorziening onderhoud gebouwen, accommodaties en installaties	2.773	976		1.496	2.252
2. Voorziening bijzonder onderhoud inventarissen	166	65		8	222
3. Voorziening openbare verlichting en verkeersinrichting	939	238		235	941
4. Voorziening inventarissen openbare gebouwen	90	357		272	176
5. Voorziening onderhoud onderwijs	970	124		134	959
6. Voorziening onderhoud wegen	258	265		215	308
7. Voorziening aanleg en onderhoud begraafplaats	40-	44		3	2
8. Voorziening onderhoud bruggen	238	150		264	124
9. Voorziening bespaarde rente	338		338		-
11. Voorziening vervanging riolering	5.461		5.461		-
17. Voorziening ter huisvesting Uitvoerend Bedrijf	462	472		35	898
18. Voorziening Commissie BOB	131				131
	11.786	-	2.690	5.799	2.662
	15.084	-	3.736	5.799	6.426
Totaal voorzieningen	15.084	-	3.736	5.799	6.594
C. Voorzelingen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
C1. Voorziening spaarcontracten					
Deze voorziening is ingesteld om bij langdurige afwezigheid van medewerkers die een spaarcontract hebben afgesloten, de loonkosten te kunnen bekostigen					
<u>Toelichting op de mutaties</u>		<u>Toevoeging</u>	<u>vrijval</u>	<u>aanwending</u>	
Storting 2009		17	-	-	
C2. Voorziening beeldenplan					
Reservering van middelen voor uitvoering van beeldenplan					
C3. Voorziening pensioenverplichtingen					
Deze voorziening is ingesteld ter dekking van opgebouwde pensioensrechten en wachtgeldverplichtingen van bestuurders.					
<u>Toelichting op de mutaties</u>		<u>Toevoeging</u>	<u>vrijval</u>	<u>aanwending</u>	
Dotatie conform nota reservering en voorzieningen		100			
Onttrekking vanuit salaris				155	
C4. Voorziening verlieslatende complexen grondexploitaties					
Deze voorziening aangehouden ter dekking van een verwacht nadelig saldo van de grondexploitaties.					
<u>Toelichting op de mutaties</u>		<u>Toevoeging</u>	<u>vrijval</u>	<u>aanwending</u>	
conform projectbrochure		-		2.721	
C5. Voorziening personele verplichtingen commissie BOB					
Deze voorziening is ingesteld om schommelingen in de jaarlijkse exploitatieresultaten te voorkomen.					
<u>Toelichting op de mutaties</u>		<u>Toevoeging</u>	<u>vrijval</u>	<u>aanwending</u>	
Stortingen		13			

D. Onderhoudsegalisatievoorzieningen

D1 Voorziening onderhoud gebouwen, accommodaties en installaties

Deze voorziening is ingesteld om de kosten van onderhoud te spreiden en op deze wijzen in het exploitatieresultaat schommelingen te voorkomen.

Toelichting op de mutaties	Toevoeging	vrijval	aanwending
A&B Huis	51		19
Raadhuis	104		1.214
Raadhuislaan	5		0
Brandweerkazerne	65		2
Ruimte +	8		
Impeesa	17		1
Adegeestzaal	6		4
Frisozaal	5		6
Noord-hoflandzaal	7		14
Vlietzaal	6		4
Sporthal	66		54
Kerktoeren	12		0
Kniplaan	10		1
Dorpspomp	0		
Het Wedde	216		101
Cultureel centrum	38		16
Buurthuis Vlietwijk	24		
Leeuwenhoek	12		0
R. Wagnerlaan	40		1
vd Oyelaan	16		8
Jacobsplantsoen	40		11
JW Frisolaan	37		11
Prof. Vd Waalslaan	19		7
Beethovenlaan	23		3
Aula begraafplaats	17		0
Hekwerk begraafplaats	1		
Rosenburghlaan	15		0
OJC	25		2
Openbare bibliotheek	70		17
Ter Lips	20		
	976	0	1.496

D2.Voorziening bijzonder onderhoud inventarissen

Deze voorziening is ingesteld om investeringen in binnensportaccommodaties te kunnen dekken.

Toelichting op de mutaties	Toevoeging	vrijval	aanwending
Div. stortingen	65		
Div. onttrekkingen t.g.v. uitgaven onderhoud			8

D3.Voorziening openbare verlichting en verkeersinrichting

Deze voorziening is ingesteld om de gevolgen van de verhoging van de structurele lasten van onderhoud en vervanging van de openbare verlichting , voetgangersoversteekplaatsen en de verkeersinstallaties in de loop van de jaren te egaliseren.

Toelichting op de mutaties	Toevoeging	vrijval	aanwending
storting conform beheerplannen en 2e Burap	238		
onttrekking conform raadsbesluit verkeerstrace			235

D4.Voorziening inventarissen openbare gebouwen

Deze voorziening is ingesteld om investeringen te dekken in inventarissen in openbare gebouwen.

Toelichting op de mutaties	Toevoeging	vrijval	aanwending
Div. stortingen	357		
Div. onttrekkingen t.g.v. uitgaven onderhoud			272

D5.Voorziening onderhoud onderwijs

Deze voorziening is ingesteld om de kosten voor groot onderhoud in het onderwijs te spreiden en op deze wijze schommelingen in de jaarlijkse exploitatielasten te voorkomen.

Toelichting op de mutaties	Toevoeging	vrijval	aanwending
Div. stortingen	124		
Div. onttrekkingen t.g.v. uitgaven onderhoud			134

D6. Voorziening onderhoud wegen

Deze voorziening dient om de risico's van achterstallig onderhoud van wegen op te vangen en ter egalisatie van de kosten voor wegenonderhoud.

	Toevoeging	vrijval	aanwending
Op basis van de 2e Burap is het gereserveerde bedrag voor trottoir van de Traverse (€ 265.000) overgeheveld van de Reserve nog uit te voeren werkzaamheden naar de voorziening Wegen. Vanuit deze voorziening is een deel van de kosten (€ 215.000) betaald. Voorts is € 50.000 vanuit het reguliere budget voor het aanleggen van parkeerplaatsen gestort in de voorziening wegen. Dit geld is met name bedoeld voor het realiseren van parkeerplaatsen in de Nassauwijk.	265		
onttrekking tbv achterstallig onderhoud van diverse asfaltwegen			215

D7. Voorziening aanleg en onderhoud begraafplaats

Deze voorziening dient ter bekostiging voor groot onderhoud en uitbreiding van de begraafplaats Rosenburgh.

Toelichting op de mutaties	Toevoeging	vrijval	aanwending
Storting volgens nota reserves & voorzieningen	44		
Exploitatie tekort			3

D8 Voorziening onderhoud bruggen

Deze voorziening is ingesteld om de risico's van achterstallig onderhoud van bruggen op te vangen en ter egalisatie van kosten van groot onderhoud.

Toelichting op de mutaties	Toevoeging	vrijval	aanwending
Overeenkomstig 2de burap storting uit reserve openbare ruimte	150		
			264

Voor een bedrag van € 211.000 is groot onderhoud gepleegd aan kunstwerken. Het resterende bedrag van € 63.000 is besteed aan damwanden etc.

D9. Voorziening bespaarde rente

Deze voorziening is komen te vervallen. Het saldo is ten gunste gekomen van een aantal voorzieninge, waarvan de stand per 31-12-2009 negatief was en/of op basis van actualisatie van plannen.

Toelichting op de mutaties	Toevoeging	vrijval	aanwending
Onttrekking t.b.v. andere voorzieningen			338

D10. Voorziening ruimen en herinrichten grafvelden

Voorziening is ingesteld om de achterstand in het ruimen en herinrichten van grafvelden in te lopen en om een voortschrijdende cyclus in te voeren.

D11. Voorziening vervanging riolering

De voorziening riolering bevat spaarbedragen voor de vervanging van rioleringen. De onderbouwing hiervan is te vinden in het GRP 2009-2013

Toelichting op de mutaties	Toevoeging	vrijval	aanwending
Op basis van de 2de Burap is de voorziening omgezet in een reserve	-		5.461

D.17 Voorziening UB

De voorziening is o.a. ingesteld voor de kosten van onderhoud.

Toelichting op de mutaties	Toevoeging	vrijval	aanwending
Zie jaarrekening Uitvoerend Bedrijf	631		
Idem			35

D.18 Voorziening commissie BOB

Deze voorziening is ingesteld om de kosten voor groot onderhoud in het openbaar basisonderwijs te spreiden.

Vaste schulden met een looptijd > 1 jaar

bedragen x € 1.000,-

	1-1-2009	Vermeer- dering	VermIn- dering	31-12-2009
Waarborgsommen	12			12
Totaal vaste schulden met een looptijd > 1 jaar	12	-	-	12

Vlottende passiva

bedragen x € 1.000,-

		31-12-2008		31-12-2009
Kasgeldleningen		3.500		
Overige schulden				
Crediteuren	1.975		2.652	
Te betalen loonheffing	494		555	
Nog te betalen			3	
Schulden Belastingdienst	7		1.017	
openstaande crediteuren Uitvoerend Bedrijf	1.046		684	
openstaande crediteuren commissie BOB	194		231	
		3.716		5.142
Bank- en girosaldi		2.454		-
Totaal netto vlottende schulden met looptijd < 1 jaar		9.670		5.142

Overlopende passiva

bedragen x € 1.000,-

	31-12-2008			31-12-2009
Nog te betalen bedragen				
Aangegane verplichtingen	1.958			2.872
Te betalen subsidieplan	72			109
Sociale zaken	65			-
transitoria commissie BOB	69			-
Transitoria Uitvoerend bedrijf	277			279
	2.441			3.260
Vooruitontvangen bedragen				
Vooruitontvangen Uitvoerend bedrijf	149			-
Door derden beklemden middelen	2.345	116	2.145	316
Totaal overlopende passiva	4.935	-	116	-
Specificatie door derden beklemden middelen				
Provinciale bijdrage reconstructie centrum	2.142	0	2.142	-
Provinciale bijdrage Station de Vink	54			54
Terug te betalen subsidie	14			14
Vooruitontvangen subsidies Min. OCW commissie BOB	-			-
WIN	79	53	3	129
TSVW-gelden	10			10
WWB werkdeel	46	63		109
	2.345	-	116	-

Gewaarborgde geldleningen

De gewaarborgde leningen zijn geactualiseerd naar de stand van 31 december 2009.

bedragen x € 1.000,-

	01-01-2009	31-12-2009
Gewaarborgde geldleningen aan rechtspersonen	59.517	57.269
Gewaarborgde leningen natuurlijke personen	6.610	6.610
Totaal gewaarborgde geldleningen	66.127	63.879

Niet in de balans opgenomen verplichtingen**Huur- en leaseverplichtingen**

De gemeente heeft de volgende huur en lease-overeenkomsten afgesloten:

Huur van een kopieer-, fax- en scanapparaten voor telkens een periode van vijf jaar. De huurprijs bedraagt € 2.172,73 per maand.

Huur van de Leidseweg 29 + 33 voor telkens een periode van een jaar. De huurprijs bedraagt € 17.658 per kwartaal.

31 Overzicht incidentele baten en lasten

Meerjarenoverzicht incidentele lasten en baten begroting 2009				begroting	na wijziging	jaarrekening	structureel	incidenteel
Progr.	functie	product		2009		2009		
1	810.02	Ruimtelijke Ontwikkeling	68430	Rijnlandroute	102.516		102.516	
5	420.01	Openb. onderwijs	64115	Commissie BOB	50.000			50.000
5	652.01	Alg. gehandicaptenbeleid	66230	Alg. gehandic. voorz.	9.000			
8	922.02	Bijz. baten en lasten	69551	Stelpost Openb. Orde en veiligheid	171.756			171.756
8	120.01	Brandweer	61050	Brandweerpersoneel	27.867			27.867
5	610.05	Minimabeleid	69556	Stelp. Programm. Handhaven	17.078			17.078
5	610.05	Minimabeleid	69559	Stelp. armoedebestr., schuldhulpver	26.201			26.201
9	92202	Bijzondere lasten en baten	69557	Stelp. Kinderopv. Sociaal medisch	1.149			1.149
9	980.01	Concernreserve	69704	Concernreserve	106.684			106.684
9	980.01	Storting reserves	69723	5-jaarl. afrekening Onderwijs	150.000			150.000
3	823.01	Leges bouwvergunningen	68006	B&W-toezicht	-172.721			-172.721
9	980.01	Concernreserve	69704	Concernreserve	0			0
9	980.01	res. BTW-Compens.fnds	69712	Reserve BTW-compensatiefonds	-611.176			-611.176
9	980.01	res. Gebonden activiteiten	69737	Reserve Gebonden activiteiten	-128.239			-128.239
9	980.01	res. ADV-groep	69714	Reserve ADV-groep	-9.000			-9.000
begrotingswijzigingen								
div	div	div	1	1e Wijziging 2009		-956.684	-956.684	
3	721.00	afvalverwijdering	2	Vervanging/renovatie riolering - GRP		0	0	
2	723.00	milieu	3	Raadsbesluit CO2-neutraal Voorschoten		0	0	
4	53004	buitensport	4	Drainage honk- en softbalvereniging		75.000		75.000
6	6.02	rekenkamerfunctie	5	Vaststellen budget rekenkamer		0	0	
3	721.00	afvalverwijdering	6	Inhuur adviesburo - opstellen afvalbeleid 2010		0		0
div	div	div	7	1e Burap 2009 +		0		0
div	div	div	8	Perspectiefnota 2010		0		0
div	div	div	9	2e Burap 2009		0		0
div	div	div	9	Vaststellen jaarrekening en projecten		0		0
7		open bestuurscultuur	10	Herinrichting terrein UB en Prov. Steunpunt Hoogkamer		0		0
4	530	buitensport	11	Vaststellen adviesnota Oude Adegeesterlaan		0		0
5	42302	onderwijshuisvesting	12	Aanvulling op begrotingswijziging 13 uit 2008		0	0	0
5	420.01	Openb. onderwijs	13	Commissie BOB		€ -		

Jaarrekening ONDER- EN OVERSCHRJDINGEN (> € 50.000) per produkt						
Prod.nr	Omschrijving					
1	00201	Afboeking Huis van Voorschoten			289.537	
7	00305	Rij- en reisdocumenten en div.			-69.991	-69.991
3	21001	Wegen, pleinen en kunstwerken			178.118	178.118
3	21004	Openbare verlichting			143.202	143.202
5	61001	WWB-inkomensdeel			120.142	120.142
5	61005	Minimabeleid			-79.975	-79.975
5	65205	WMO algemeen			-313.010	-313.010
5	65206	WMO voorzieningen			-158.582	-158.582
2	72300	Milieu			-105.194	-105.194
1	81001	Bestemmingsplannen			-69.939	-69.939
1	81001	Afboeking bestemmingsplannen			61.169	
1	81002	Ruimtelijk Onderzoek & ontwikkeling			121.862	121.862
1	81003	Uitvoering Wet ruimtelijke ordening			61.804	61.804
3	82000	Volkshuisvestingsbeleid + woonr. verdeling			-105.373	-105.373
3	82201	Overige volkshuisvesting			56.740	56.740
3	82301	Leges bouwvergunningen			-68.995	-68.995
1	83000	Overige grondexploitaties			4.547.006	4.547.006
9	92101	Algemene uitkering			-354.302	-354.302
9	92102	Renteresultaat			188.354	188.354
9	92201	Onvoorzien lasten en baten			60.454	60.454
9	92202	Bijzondere lasten en baten			200.000	200.000
9	93001	Uitvoering Wet WOZ			-120.095	-120.095
9	96001	Saldo kostenplaatsen			0	0
9	96001	Winst Uitvoerend Bedrijf			-389.411	-389.411
9	96001	Concernstaf			24.634	24.634
9	96001	FB - algemeen			122.135	122.135
9	96001	FB - huisvesting, services, ict			263.452	263.452
9	96001	FB - p&O / jz			-152.901	-152.901
9	96001	FB - financiën			205.121	205.121
9	96001	RO			-355.104	-355.104
9	96001	RB (te weinig doorbelast aan functie 830)			-182.836	-182.836
9	96001	WZ			248.807	248.807
9	96001	Niet in te delen uitgaven (stelpost salarissen)			-325.000	-325.000
	div	afronding (< € 50.000)			724.689	
					-258.885	-881.684
					4.766.518	
		Nadeel (afwijkingen > € 50.000)				
		Rekeningresultaat			-15.818.952	
		Elimineren opbrengst NUON			20.585.472	
		Nadeel (werkelijk)			4.766.520	
		'+= nadeel				
		'=-voordeel				

33 Accountantsverklaring

Aan de Raad van de
gemeente Voorschoten
Postbus 393
2250 AJ VOORSCHOTEN

Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2009 van de gemeente Voorschoten, bestaande uit de balans per 31 december 2009 met de toelichtingen en de programmarekening 2009 met de toelichtingen, gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder gemeentelijke verordeningen.

Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat en voor de naleving van de relevante wet- en regelgeving, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 213, tweede lid van de Gemeentewet. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten en het op 27 mei 2010 door de gemeenteraad vastgestelde normenkader voor de rechtmatigheidscontrole. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, alsmede het voor de naleving van de wet- en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de gemeente. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van schattingen die het college van burgemeester en wethouders heeft gemaakt, een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening, alsmede een evaluatie van het normenkader voor rechtmatigheid zoals vastgesteld door de gemeenteraad.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten. Deze goedkeuringstolerantie is door de gemeenteraad bij besluit van 20 december 2006 vastgesteld.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeente Voorschoten een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2009 als van de activa en passiva per 31 december 2009 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder gemeentelijke verordeningen.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 213 lid 3 onder d Gemeentewet melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Voorburg, 30 juni 2010
Deloitte Accountants B.V.

Was getekend,

drs. R.D.H. Killeen RA MGA